

**Pirkanmaan hyvinvointialueen
pelastustoimen palvelutasopäätös
LUONNOS 18.10.2023**

VOIMASSA: 01.01.2024 – 31.12.2026

HYVÄKSYJÄ: PIRKANMAAN HYVINVOINTIALUEEN ALUEVALTUUSTO

LUONNOS

Sisällys

JOHDANTO	5
1 KESKEISET LINJAUKSET	10
1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät	10
1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen	11
1.3 Tuottamistavan valinta	13
1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta	13
1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät	14
1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa	16
1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa	16
2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI	19
2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	19
2.1.1 Viranomaisohjaus (Ohjaus, neuvonta ja yhteistyö)	19
2.1.2 Palontutkinta	19
2.1.3 Valvontatoiminta	20
2.2 Pelastustoiminta	21
2.3 Pelastustoimen suunnitelmat	23
2.4 Pelastustoimen sopimuspalokuntatoiminta	24
2.5 Väestönsuojeluun varautuminen	25
3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	26
4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN	29
4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	29
4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	29
4.1.2 Palontutkinta	33

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

4.1.3	Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä	36
4.1.4	Onnettomuuskehityksen seuranta	41
4.1.5	Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen varmistaminen	42
4.1.6	Valvontatehtävät	43
4.1.7	Valmiuden tarkastaminen	46
4.1.8	Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät tehtävät, esimerkiksi kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä valvontatoiminta)	47
4.2	Pelastustoiminta ja siihen varautuminen	47
4.2.1	Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä	47
4.2.2	Pelastustoiminta	49
4.2.3	Pelastustoiminnan johtaminen	75
4.2.4	Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	76
4.2.5	Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille	77
4.2.6	Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon	77
4.3	Pelastustoiminnan suunnitelmat	79
4.3.1	Hälytysohje	79
4.3.2	Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu	80
4.3.3	Yhteistyösuunnitelmat	81
4.3.4	Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat	82
4.3.5	Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat	84
4.3.6	Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)	85
4.4	Pelastustoimen sopimuspalokunta- ja vapaaehtoistoiminta	85
4.4.1	Sopimushenkilöstön ja vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa	85

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

4.4.2	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen	87
4.4.3	Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset	87
4.4.4	Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus	89
4.5	Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen	90
4.5.1	Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu	90
4.5.2	Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen	92
4.5.3	Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio	93
4.5.4	Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen	93
4.5.5	Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve	94
4.5.6	Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen	95
4.5.7	Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö	95
4.5.8	Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)	96
5	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	97
5.1	Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	97
5.2	Pelastustoiminta	97
6	Liitteet:	104
6.1	Liite 1 Toimintaympäristö- ja riskianalyysi TL IV	104
6.2	Liite 2 Toimintaympäristön riskimatriisi TL IV	104
6.3	Liite 3 Väestönsuojeluorganisaation kehittämistarpeet TL IV -aineisto	104
6.4	Liite 4 Henkilöstöressurssit TL IV	104
6.5	Liite 5 Tikasautot TL IV	104
6.6	Liite 6 CBRNE valmius TL IV	104
6.7	Liite 7 Palvelutasopäätöskartta	104
6.8	Liite 8 Pelastustoiminta TL-IV -aineisto	104
6.9	Liite 9 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen TL IV	104

JOHDANTO

Pirkanmaan hyvinvointialue päättää Pirkanmaan pelastustoimen palvelutasosta.

Palvelutasopäätöksessä on kirjattu keskeiset linjaukset pelastustoimen palvelujen järjestämisen strategisista päämääristä ja painopisteistä sekä palvelujen määrittämisen perusteista ja palvelujen tuottamisesta. Palvelujen tuottamisen ohjaus perustuu jatkuvan riskienhallinnan menetelmiin, joiden avulla varmistetaan pelastustoimen palvelutuotanto myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Palvelutasopäätöksen valmistelussa on huomioitu aluehallintoviraston lausunto palvelutasopäätösesityksestä ja ministeriöiden antamat suositukset. Valmistelussa on huomioitu myös Pelastustoimen järjestämislain 13§ 2 mom. mukainen hyvinvointialueen vuosittainen selvitys pelastustoimen palvelujen toteuttamisesta ja talouden tilasta, 14§ 1 mom. mukainen aluehallintoviraston vuosittainen asiantuntija-arvio ja 18§ 2 mom. mukaiset aluehallintoviraston antamat määräykset puutteiden ja epäkohtien korjaamisesta. Palvelutasopäätösvalmistelussa on myös huomioitu hyvinvointialuelain 7§ 1 mom. 1 kohdan mukaisesti palveluiden yhdenvertainen saatavuus.

Palvelutasopäätös sisältää pelastustoimen palvelujen järjestämisen keskeiset linjaukset, päättyvän palvelutasokauden toteutuman arvioinnin sekä riskianalyysin tulokset ja niistä tehdyt johtopäätökset riskien, uhkien ja muutostekijöiden vaikutuksista pelastustoimen palvelutuotantoon ja palvelutarpeisiin. Palvelutasoa koskevat päätökset on esitetty palveluittain onnettomuuksien ehkäisystä, pelastustoiminnasta ja siihen varautumisesta sekä pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevasta väestönsuojelusta. Palvelutasopäätökseen sisältyy myös kehittämissuunnitelma pelastustoimen palveluiden kehittämisestä uudella palvelutasokaudella ja osittain myös pidemmällä aikavälillä.

Palvelutasopäätös koostuu julkisesta päätösosiosta ja salassa pidettävistä liitteistä, jotka ovat turvaluokiteltuja.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Aluehallintoviraston lausunnon huomioiminen palvelutasopäätöksessä

Aluehallintoviraston lausunnon huomioit Pirkanmaan pelastustoimen palvelutasopäätöksen luonnoksesta.

Pirkanmaan riskianalyysi on hyvä ja kattava kokonaisuus, joka toimii palveluiden tarpeen, laadun ja tavoitteiden määrittelyssä palvelutasopäätöksen perusteluaineistona. Riskianalyysissä käsitellään aluetta ja asioita laajasti ja keskeiset linjaukset etenevät johdonmukaisesti. Riskianalyysi on laadittu siten, että sen perusteella pelastustoimen palvelut on mahdollista mitoittaa riskien ja uhkien mukaisesti. Analyysissä on arvioitu toimintaympäristöanalyysin riskien ja uhkien ennaltaehkäisemisen ja torjumisen tarvetta ja pelastustoimen palveluiden ja muiden riskien hallintakeinojen käytettävyyttä.

Palvelutasopäätöksen sisältö rakenne vastaa PTP-asetuksessa ja valmistelumuiustiossa määriteltyä rakennetta ja sisällön perusteet ja keskeiset linjaukset on esitetty asianmukaisesti, laajasti ja yksityiskohtaisesti.

Päättävän palvelutasokauden arviointi on laaja. Toimintavalmiuden kehittämisen osalta jää kuitenkin epäselväksi, kuinka edellisen palvelutasopäätöskauden pelastustoiminnan toimintavalmiuden kehittämissuunnitelma ja sen tavoitteet toteutuivat.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta on esitetty kattavasti ja palvelut on kuvattu laajasti ja perustellusti. Aluehallintovirasto on arvioinut, että kaupunki- ja yhdyskuntasuunnittelun ja pelastustoiminnan suunnittelun välillä on yhteistyöpuutteita, joiden johdosta kaupunkisuunnittelu ei ota riittävästi huomioon pelastustoiminnan toimintavalmiuden erityistarpeita ja että hyvällä ennakkoinnilla ja yhteistyöllä voitaisiin vaikuttaa positiivisesti Tampereen alueelle muodostuvien riskiruutujen saavuttamiseen.

Pelastustoiminnan palvelutason jatkovalmistelussa tulisi keskittyä pelastustoiminnan toimintavalmiuden puutteiden välittömiin ratkaisuihin tilanteen korjaamiseksi. Korjaavien toimenpiteiden ja kokeilujen tuloksista ja vaikuttavuudesta tulee tehdä kirjaukset. Käyttöön otettavien toimintavalmiusaikapuuotteita korjaavien ratkaisujen tulosten tulee näkyä selkeästi ja nopeasti. Toimintavalmiuden puutteet kohdistuvat ensimmäisen pelastusyksikön ja pelastustoiminnan ruutukohtaisen toimintavalmiusajan toteutumisprosentin ohjeen mukaiseen

50%:n saavutettavuuteen. Toimenpiteistä huolimatta toimintavalmiusajat ongelmaruuduissa eivät ole parantuneet valtaosassa riskiruutuja. Kehittämissuunnitelma ei tunnista muita ratkaisuja kuin paloasemahankkeet, jotka tulevat korjaamaan tilannetta vasta pidemmän ajan kuluttua.

Väestönsuojeluun varautumisessa suunnitelmien laadintaan ja kouluttamiseen tulee osoittaa lisää panostusta. Väestönsuojeluun liittyen on havaittu puutteita väestön varoittamisessa. Toimenpiteet puutteiden korjaamiseksi on esitetty kehittämissuunnitelmassa.

Palvelutasopäätöstä on tarkennettu aluehallintoviraston lausunnon perusteella. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn yhteistyön kuvausta kaupunki- ja yhdyskuntasuunnittelussa on tarkennettu kohdassa 4.1.3. Yhteistyötä tehdään kaavavalmistelussa neuvottelujen ja lausuntojen avulla ja liikenneinfran ja reittien pysyvistä ja väliaikaisista muutoksista kaupungin liikennesuunnittelun ja kaupunkiliikenteen toimijoiden kanssa.

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden puutteiden korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia I-riskiluokan riskiruutujen tavoitettavuuden parantamiseen on tarkennettu kohtaan 4.2.2.1.

Väestönsuojeluun varautumisen nykytilaa ja tavoitteiden ja tarpeiden kuvausta on tarkennettu uudella liitteellä 9 ja liitteeseen 3 on tarkennettu väestönsuojeluorganisaation kehittämistarpeita. yksiköiden väliaikaiset sijoittamiset sekä toimintavalmiuden jatkuva seuranta ja ohjaus.

Ministeriöiden antamien suositusten huomioiminen palvelutasopäätöksessä

Ministeriöt eivät ole julkaisseet hyvinvointialueiden pelastustoimen palvelutasoa koskevia suosituksia.

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta laatiman vuosittaisen selvityksen huomioiminen palvelutasopäätöksessä (JärjL 13§, 2 mom.)

Tampereen kaupunkialueen toimintavalmiuden kehittämiseen I-riskiluokan ruuduissa kohdistuvat paloasemahankkeet ovat siirtyneet hyvinvointialueen investointi- ja kehittämissuunnitelmiin ja hankkeet etenevät alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti. Pelastustoimen palveluiden ja palveluverkkojen kehittämisessä tehdään ennakkoluulottomasti yhteistyötä hyvinvointialueen muiden tehtävälueiden kanssa - soitepe. Tampereen läntisen alueen paloasema Tesomalla on

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

arvion mukaan valmis ja käyttöön otettavissa 2024. Tampereen eteläisen alueen paloasema Nekalassa valmistuu arvion mukaan 2025. Muut investointisuunnitelmassa olevat paloasemahankkeet ovat hankevalmistelussa.

Vuonna 2022 kuntarahoitteisessa mallissa talousarvio toteutui hieman alijäämäisenä, mutta kokonaisuudessaan talousarvion voidaan arvioida toteutuneen suunnitellusti. Kehitysnäkymät yleiskatteisen rahoituksen riittävyyden osalta ennakoivat kustannusten nousua tulevaisuudessa. Voimakkaasti kasvavat ICT-kustannukset sekä vuokrien nousu ja palkkaharmonisointi aiheuttavat haasteita rahoituksen näkökulmasta. Tampereen kaupunkiseutu on voimakkaasti kasvava ja toimintavalmiuden parantaminen nostaa kustannuksia. Nykyinen toimintavalmiuden suunnitteluohje ohjaa kustannusten voimakkaaseen nousuun, mikäli halutaan pitää yllä valmius ohjeen mukaisesti.

Aluehallintoviraston vuosittaisen asiantuntija-arvioinnin huomioiminen palvelutasopäätöksessä (JärjL 14§, 1 mom)

Vuoden 2021 arvioinnissa aluehallintovirasto on kiinnittänyt huomiota turvallisuusviestinnän määrällisten tavoitteiden puutteisiin, joita on kompensoinut laaja sosiaalisen median alustojen käyttö. Korona-epidemian aluerajoitukset ovat vaikeuttaneet tavoitteiden saavuttamista sekä turvallisuusviestinnässä, että valvontatoiminnassa. Jälkivalvontatoimintaa on saatu tehostettua. Turvallisuusviestinnän ja valvontatoiminnan puutteet on otettu huomioon palvelutasopäätösvalmistelussa.

Pelastustoiminnan arvioinnissa toimintavalmiusajoissa on ollut selkeitä puutteita ensimmäisessä riskiluokassa Tampereen keskustan eteläpuolella ja läntisellä Tampereella sekä Itäisellä alueella I-riskiluokan ruuduissa ja haasteita on todettu sivutoimisen ja sopimuspalokuntaan kuuluvan henkilöstön määrässä ja fyysisen toimintakyvyn ylläpitämisessä. Palvelutasopäätöksessä ja sen kehittämissuunnitelmassa on huomioitu toimintavalmiuden parantamistoimet paloasemahankkeilla ja muilla toimintavalmiuden kehittämistoimilla. Sopimuspalokuntien ja sivutoimisen henkilöstön tukemiseen kiinnitetään palvelutasopäätöksessä huomiota.

Palvelujen saatavuuden ja laadun tulevasta kehityksestä aluehallintovirasto on arvioinut olevan haasteita valtakunnallisen pelastajapulan sekä sopimushenkilöstön ikääntymisen ja rekrytointihaasteiden vuoksi.

Aluehallintoviraston antamien puutteiden ja epäkohtien korjaamista koskevien määräysten palvelutasopäätöksessä (JärjL 18 §, 2 mom.)

Aluehallintovirasto ei ole antanut puutteiden ja epäkohtien korjaamista koskevia määräyksiä Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palveluista.

Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden huomioiminen palvelutasopäätöksessä (Hval 7 § 1 momentti 1 kohta)

Pirkanmaan Hyvinvointialueen pelastustoimi on organisoitu niin, että palvelutason yhdenvertainen ja laadukas toteutuminen on turvattu. Riskeiltään samankaltaisilla alueilla on saman tasoiset ja yhdenmukaiset palvelut. Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso vastaa pääosin kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuus- tai muita uhkia. Tampereen kaupunkiseudun kehittyminen on nopeaa ja samalla pelastustoimen riskialueissa/tehtävissä tapahtuu muutoksia. Vastaaminen lisääntyvään palvelutarpeeseen edellyttää ensisijaisesti toiminnan riittävää rahoitusta, jonka turvin palvelujen saatavuutta voidaan parantaa. Palveluverkon kehittäminen (rakentaminen, kalusto ja henkilöstö) edellyttää riittävää suunnittelu- ja toteutusaikaa. Pirkanmaan pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva pelastustoimen palvelutarpeen muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä. Kokonaiskuvan muodostumista tuetaan tiedolla johtamisen, tiedonhallinnan ja kehittämisen toimenpitein. Palvelutasoa määriteltäessä on otettu huomioon myös toiminta valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnittelu perustuu valtakunnallisesti määriteltyihin suorituskykyvaatimuksiin ja niiden tuottamiseksi tarvittaviin kyvykkyyksiin. Suorituskyvyn toteutumista suorituskykyvaatimusten mukaisesti seurataan ja arvioidaan tietoon perustuen säännöllisesti ja kohdennetaan palveluja niin, että uhkia vastaava palvelutaso toteutuu. Hyvinvointialueen pelastustoimen omavalvontaohjelma on laadittu ja uuden palvelutasopäätöksen valmistelun yhteydessä laaditaan myös pelastuslaitoksen omavalvontasuunnitelma.

1 KESKEISET LINJAUKSET

1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät

Painopisteiden ja strategisten päämäärien määrittelyssä huomioidaan valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023-2026 (PelJärL 8 § 1 kohta). Näiden pohjalta muodostetaan alueelliset toiminnan painopisteet ja strategiset päämäärät.

Pirkanmaan pelastustoimen toiminnan painopisteiden ja strategisten päämäärien valintaan ovat vaikuttaneet kansallisen ja alueellisen riskiarvioinnin tulokset, toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, valmiuslaissa määritellyt poikkeusolojen kuvaukset, sekä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnissa tarvittavat Puolustusvoimien pelastusviranomaisille antamat tiedot. Lisäksi painopisteiden ja strategisten päämäärien valintaa ovat ohjanneet Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 8 §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet, Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiset tavoitteet ja linjaukset, sekä Pirkanmaan maakunnan kehitysnäkymät.

Kansallisen ja alueellisen riskiarvion, valmiuslain poikkeusolojen kuvausten ja Puolustusvoimilta saatujen tietojen perusteella yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin liittyvät uhat ovat kasvaneet ja uhkakuvat ovat monimuotoistuneet. Tässä uudessa muuttuneessa turvallisuusympäristössä Pirkanmaan pelastustoimen strategisena päämääränä on oman ja sopimusperusteisen palvelutuotannon turvaaminen riskiarvioissa tunnistetuissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa ja niiden uhkatilanteissa sekä omalta osaltaan turvata yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja. Painopisteinä palvelutuotannon riskiperusteisesti riittävän suorituskyvyn ylläpitämisessä ovat ajantasaisen turvallisuuden tilannekuvan ennakointi ja ylläpito, varautuminen pitkäkestoiseen toimintaan, tehtävien ruuhkautumiseen, riittävän osaavan henkilöstön varmistamiseen, varastoinnin ja logistiikan varmistamiseen, kansallisen ja kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen, kriisijohtamiseen, tehtävien laittamiseen kiireellisyyssjärjestykseen ja tarvittaessa palvelujen uudelleen kohdistamiseen ja muotoiluun.

Pelastustoimen valtakunnallisissa tavoitteissa esitetään hyvinvointialueiden pelastustoimen tavoitteita ja valtakunnallisesti merkittäviä palvelujen uudistus- ja kehittämistavoitteita sekä linjataan lainsäädännön ja suorituskyvyn kehittämisen suuntaviivoja.

Pelastustoimen valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa 2023 - 2026

on vahvistettu järjestämistavoitteet kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuus- tai muita uhkia vastaavalle laadukkaalle ja kustannusvaikuttavalle pelastustoimelle. Tavoitteet ohjaavat pelastustoimen valtakunnallista sekä hyvinvointialueen pelastustoimen kehittämistä ja palvelutasopäätöksen valmistelua sekä hyvinvointialueiden kanssa käytäviä neuvotteluja.

Tavoitteena on parantaa pelastustoimen palvelujen saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta sekä kustannustehokkuutta ja tuottavuutta.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Valtakunnallisista tavoitteista johdettuina Pirkanmaan pelastustoimen strategisina päämäärinä ovat, yhdenvertaisesti, laadukkaasti, riskien perusteella yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti tuotettu pelastustoimen palvelutaso, välitön kyky toimia suunnitellusti turvallisuuden lähipalveluna kaikissa turvallisuustilanteissa sekä pelastustoimen alueelliseen ja valtakunnalliseen valmiuteen sekä varautumiseen perustuva kyky väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiset kärkiteemat ovat ”Tärkeintä on ihminen, Hyvinvoivat työntekijät ja Yhdessä yhteen toimiva hyvinvointialue”. Näistä teemoista johdettuina Pirkanmaan pelastustoimen strategisina päämäärinä ovat hyvinvoivan ja osaavan henkilöstön ennaltaehkäisevä, vaikuttava ja kehittyvä yhteistyöhakuinen turvallisuustyö sekä pelastus-, ensihoito- ja sosiaalipalvelujen kehittyvä integraatio asiakasrajapinnassa.

1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen

Palveluiden tarpeen, määrän ja laadun määrittely perustuu toimintaympäristö- ja riskianalyyysiin. (Hvall 7 § 1 momentti 2 kohta).

Päätös palveluiden tarpeiden, määrän ja laadun määrittämisestä koskevista linjauksista. Eli niistä järjestelyistä, joilla palveluiden tarpeet, määrä ja laatu määritellään. Huomioitava, että palveluiden määrä ja laatu vastaavat alueella tunnistettuja uhkia ja riskejä.

Palvelujen laatu tarkoittaa palvelun kykyä vastata asiakkaiden palvelutarpeisiin vaikuttavasti, säännösten mukaisesti ja kustannustehokkaasti. Otettava huomioon myös suomen-, ruotsin- ja saamenkielisten asukkaiden tarpeet.

Linjaus palveluiden tarpeiden, määrän ja laadun määrittämisestä koskevista periaatteista. Päätös on muotoiltu siten, että siinä päätettyjen linjauksien mukaisesti toimiessa palveluiden tarpeiden, määrän ja laadun määrittämisessä selvitetään mitä palveluja hyvinvointialueella tarvitaan (vastaavatko tuotetut palvelut tarvetta) ja miten paljon niitä käytetään.

Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason määrittely perustuu toimintaympäristö- ja riskianalyyysiin ja se on suunniteltu niin, että se vastaa kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuus- tai muita uhkia. Palvelutason yhdenvertainen ja laadukas toteutuminen on turvattu riskeiltään samankaltaisilla alueilla saman tasoilla ja yhdenmukaisilla palveluilla.

Pirkanmaan pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva pelastustoimen palvelutarpeen muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä. Kokonaiskuvan muodostumista tuetaan tiedolla johtamisen, tiedonhallinnan ja kehittämisen toimenpitein. Palvelutasoa määriteltäessä otetaan huomioon myös toiminta valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Jatkuvan riskienhallinnan menetelmät on esitetty tarkemmin kohdassa 1.6

Palvelutasopäätöksen perustana oleva riskianalyysi sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Toimintaympäristön muutoksia arvioidaan päivittäisten onnettomuuksien, häiriötilanteiden ja poikkeusolojen näkökulmista siten, että sen perusteella pelastustoimen palvelut on mahdollista mitoittaa riskien ja uhkien mukaisesti.

Toimintaympäristö- ja riskianalyyssissä tarkastellaan trendejä ja kehitysnäkymiä kansainvälisten megatrendien, kansallisen tason muutosajureiden ja maakunnan kehitysnäkymien pohjalta. Toisena tarkastelukokonaisuutena ovat riskiarviot kansallisesta tasosta pelastuslaitoksen sisäiseen riskikartoituksen tuloksiin, Pirkanmaan alueen riskiluokkien määrittely ja muutosten tarkastelu kansallisen ohjeistuksen perusteella, erityisriskikohteiden ja -toimintojen tarkastelu sekä onnettomuusriskien arviointi tapahtuneiden onnettomuuksien ja vahinkojen seurannan perusteella. Toimintaympäristö- ja riskianalyyssissä kartoitetaan muutostekijöitä ja arvioidaan niiden riski- ja uhkavaikutuksia pelastustoimen palvelutuotantoon ja -palvelutarpeisiin.

Riskien hallintakeinoina analyysissä tunnistetaan kuhunkin muutostekijään soveltuvia pelastuslain mukaisia onnettomuuksien ehkäisyä, pelastustoiminnan ja väestönsuojelun tehtäviä ja vaikutuskeinoja. Riskien hallinnassa jatkuva ja ennakoiva riskien tunnistaminen ja arviointi ovat ensiarvoisia tehtäviä. Pelastustoimen omiin tehtäviin kytkeytyvien riskien hallintakeinojen lisäksi tarkastellaan niitä ilmiöitä, trendejä, riskejä ja uhkia, joissa ennakointi- ja riskien hallintakeinot ovat pääosin muilla toimijoilla. Näissä riskeissä pelastustoimen hallintakeinot kohdistuvat oman toiminnan turvaamiseen, jatkuvuuden hallintaan sekä monialaiseen yhteistoimintaan eri toimijoiden välillä.

Oman toiminnan turvaamisessa ja jatkuvuuden hallinnassa olennaista on ajantasaisen tilannekuvan ylläpito, ennakointi ja suunnittelu, kriisin kestokyky ja omavaraisuus sekä organisaation ja sen toiminnan muutoskyvyn ylläpito. Palvelujen saatavuuden turvaamiseksi voidaan joutua tekemään muutoksia palveluihin ja niiden muotoiluun ja laittaa toimenpiteitä kiireellisyysjärjestykseen kiinnittämällä huomiota toimenpiteiden vaikuttavuuteen riskien hallinnassa.

Toimintaympäristö- ja riskianalyyssin perusteella arvioidaan kartoitettujen ilmiöiden, trendien, uhkien ja riskien toteutuessa niiden vaikutusta pelastustoimen palvelutuotantoon ja palvelutarpeisiin niin määrällisesti kuin laadullisestikin. Muutostekijöillä voi olla palvelutuotantoa vaikeuttavia, helpottavia tai neutraaleja vaikutuksia ja muutostekijät voivat vähentää tai lisätä palvelutarvetta joko laadullisesti, määrällisesti tai molempia.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnittelu perustuu valtakunnallisesti määriteltyihin suorituskykyvaatimuksiin ja niiden tuottamiseksi tarvittaviin kyvykkyyksiin. Suorituskyvyn toteutumista suorituskykyvaatimusten mukaisesti seurataan ja arvioidaan tietoon perustuen säännöllisesti ja kohdennetaan palveluja niin, että uhkia vastaava palvelutaso toteutuu.

Valvontatoiminta perustuu valvontasuunnitelmaan, jossa määritellään valvontatoiminnan kohdentaminen, sisällöt ja toiminnan toteutustavat sekä resurssit. Valvontasuunnitelmaa tarkistetaan vuosittain onnettomuuskehityksen, palontutinnan ja palautetiedon perusteella.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Turvallisuusviestintää ja se toteuttamista ohjataan turvallisuusviestinnän suunnitelmalla. Hyvinvointialueen pelastustoimen omavalvontaohjelmalla seurataan ja ohjataan pelastustoimen palvelutason toteutumista ja uuden palvelutasopäätöksen valmistelun yhteydessä laaditaan myös pelastuslaitoksen itsearviointia ohjaava omavalvontasuunnitelma.

1.3 Tuottamistavan valinta

Kunkin palvelun konkreettisessa tuottamistavassa tulee huomioida tuottavuus ja kustannusvaikuttavuus ja siten hyödyntää kolmatta sektoria aina kun se on tarkoituksenmukaista. Ei kuitenkaan tehtävissä, joissa käytetään merkittävää julkista valtaa.

Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelut tuottaa pääosin Pirkanmaan pelastuslaitos. Pelastustoimeen kuuluvia palveluita hankitaan sopimuksiin perustuen merkittävästi myös Pirkanmaan alueen sopimuspalokunnilta erityisesti pelastustoiminnassa ja siihen liittyvissä tukipalveluissa. Sopimuspalokunnat (VPK:t ja sivutoimiset palokunnat) ovat merkittävä osa Pirkanmaan maakunnan pelastustoimen valmiutta. Sopimuksia on 53 sopimuspalokunnan kanssa, joissa henkilöstöä on yhteensä n. 950.

Pelastustoimen tehtävissä käytetään tarvittaessa myös muita toimijoita, kuten SPR:ä, joka koordinoi vapaaehtoista pelastuspalvelua. Pelastuslaitoksella on sopimus Suomen Meripelastusseura Pirkanmaa ry:n kanssa, joilla on toimintaa Tampereella ja Valkeakoskella. Meripelastusseura tarjoaa pelastuslaitokselle osaamista vesistöissä tapahtuvissa onnettomuuksissa. Heille voidaan ohjata vastesuunnittelussa itsenäisesti suoritettavia pienempiä tukitehtäviä ja Isommissa, laajemmissa tai vaativissa tehtävissä he ovat osana pelastuslaitoksen toimintaa pelastusviranomaisen johdolla.

Kolmannella sektorilla on myös merkittävä rooli tulipalo- ja onnettomuustilanteiden jälkihoidossa, kuten onnettomuuden osallisten kriisiavun, hätämajoituksen ja muonitushuollon järjestelyissä. Toimijat on nimetty kuntakohtaisesti tilanne- ja johtokeskuksen tiedostoissa. Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan sopia käytettäväksi vapaaehtoisia organisaatioita ja henkilöitä muissa, kuin merkittävää julkisen vallan käyttöä koskevilla tehtävillä.

1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Kuvataan, miten järjestäjä ohjaa ja valvoo tuottamista - niin hyvinvointialueen omaa tuotantoa kuin sopimuksella hankkimaansa. (HvalL 7 § 1 momentti 4 kohta)

Pirkanmaan hyvinvointialue vastaa pelastustoimen palvelujen tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta ja seuraa palvelujen laadun ja määrän toteutumista vaatimusten ja tarpeiden mukaisesti. Valvonnan toteuttaminen on kuvattu hyväksytyssä hyvinvointialueen omavalvontaohjelmassa ja pelastustoimen omavalvontaohjelmassa. Pelastustoimen omavalvontaohjelma on laadittu, mutta sitä ei ole käsitelty vielä (10/2023) hyvinvointialueen toimielimissä. Pelastustoimen omavalvontaohjelma sisältää hyvinvointialueen oman tuotannon

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

lisäksi myös ulkopuolisten palveluntuottajien palvelujen asianmukaisuuden valvonnan. Omavalvontaohjelman toimeenpanoa varten laaditaan toimialue- ja vastuualuetasolle asettava tarkempi laadunhallinnan toimeenpano- tai toteutussuunnitelma. Pelastuslaitoksen omavalvontasuunnitelma laaditaan vuoden 2023 aikana. Pelastuslaitos raportoi pelastustoimen palvelujen toteutumisen laatua ja määrää sekä niiden vaatimusten ja tarpeiden mukaisuutta hyvinvointialueen aluehallitukselle neljännesvuosittain.

1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät

Palvelutasopäätöksen perustana oleva riskianalyysi sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua.

Toimintaympäristöanalyysin perusteella arvioidaan toimintaympäristön muutosten vaikutuksia onnettomuusriskeihin. Toimintaympäristön muutoksia arvioidaan päivittäisten onnettomuuksien, häiriötilanteiden ja poikkeusolojen näkökulmista siten, että sen perusteella pelastustoimen palvelut on mahdollista mitoitaa riskien ja uhkien mukaisesti.

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden mitoittamiseksi ja päivittäisten onnettomuusuhkien arvioimiseksi hyvinvointialueen alue jaetaan ruuduiksi. Jokaiselle riskiruudulle määritellään valtakunnallisen tietoaaineiston pohjalta yhtenäisin perustein riskiluokka. Tietoaaineisto koostuu mm. ruudun kerrosalatiedoista, asukaslukutiedoista ja viimeisen viiden vuoden aikana tapahtuneista riskiluokan määrittävistä onnettomuuksista.

Häiriötilanneuhkien arvioinnissa otetaan huomioon kansallisen ja alueellisen riskiarvion tulokset, joiden perusteella valitaan soveltuvimmat riskien hallintakeinot ja päätetään tarvittavista voimavaroista. Häiriötilanteiden uhissa tarvitaan useiden viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistoimintaa ja niihin vastataan viranomaisten säännönmukaisilla normaaliolojen toimivaltuuksilla. Uhkien arviointi tehdään yhteistyössä keskeisten yhteistyöviranomaisten ja -tahojen sekä niillä olevien tietoaaineiston pohjalta.

Valtakunnallisen eri toimijoiden yhteisen riskiarvioinnin kokonaisuus muodostuu kansallisesta sekä alueellisista riskiarvioista, joissa merkittävimmät riskit on tunnistettu ja arvioitu poikkihallinnollisesti. Kansallisesti ja alueellisesti arvioidut riskit muodostavat yhtenäisen perustan sille, millaisiin riskeihin eri hallinnonalojen ja muiden toimijoiden on varauduttava. Kansallisessa riskiarviossa tunnistetaan riskejä, joilla on laajaa kansallista merkitystä ja arvioidaan niiden vaikutusta yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin. Kansallinen riskiarvio linkittyy olennaisesti kansalliseen varautumiseen ja yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan.

Alueellinen riskiarvio täydentää kansallista riskiarviota hyvinvointialueen näkökulmasta ja yhdistää sekä täydentää eri toimialojen ja toimijoiden alueellista riskiarviotietoa. Alueelliset riskiarviot laaditaan sisäministeriön toimeksiannosta poikkihallinnollisesti siten, että työryhmissä ovat edustettuina alueen kunnat, alueen viranomaiset, elinkeinoelämä ja järjestöt. Laadintaa

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

koordinoivat pelastuslaitokset ja aluehallintovirastot. Näiden lisäksi Pelastuslaitos laatii ja hyödyntää varautumisessaan omia riskiarvioitaan ja arvioi hallinnonalaa ja toimialaa koskevan lainsäädännön mukaisesti riskejä yksityiskohtaisemmin suhteessa tehtäviinsä ja toimintaansa.

Poikkeusolojen uhkien arvioinnissa otetaan huomioon valmiuslaissa määritellyt poikkeusolot. Poikkeusolojen uhat ovat sellaisia, että niiden hallinnassa voidaan tarvita valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia.

Sodan ajan uhkien arvioinnissa käytetään Puolustusvoimien pelastusviranomaisille pelastuslain 65 §:n 5 momentin nojalla antamia sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointia varten tarvittavia tietoja.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksessä päätetään riskien hallintakeinoista, joilla omien palvelujen ja sopimuksilla ulkoisten palveluntuottajien avulla riskejä hallitaan. Valvontasuunnitelmassa esitetään tarkemmin valvonnan toimenpiteet riskien hallinnassa ja Turvallisuusviestinnän suunnitelmassa turvallisuusviestinnän toimenpiteet. Yhteistyöviranomaisten ja muiden yhteistoiminta tahojen kanssa yhteistyö ja sen rakenteet riskien hallinnassa kuvataan palvelutasopäätöksessä. Hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien riskikohteita koskevien pelastustoimen palveluiden palvelutasosta päätettäessä otetaan huomioon pelastuslaissa säädetyt ihmisten, yritysten sekä muiden yhteisöjen ja oikeushenkilöiden velvollisuudet ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia ja varautua onnettomuuksiin sekä toimintaan onnettomuuksien uhatessa ja sattua.

Riskikohteiden arvioinnissa määritetään onnettomuusriski, joka muodostuu onnettomuuden todennäköisyydestä ja onnettomuuden mahdollisista seurausvaikutuksista. Onnettomuusriskin arvioinnin perusteella valitaan riskien hallinta keinot, joita ovat ensisijaisesti riskin poistaminen, riskin pienentäminen ja onnettomuuksien seurausvaikutusten pienentäminen. Riskikohteissa onnettomuuksien omatoiminen ehkäiseminen ja valvonta sekä vahinkojen rajoittaminen ovat keskeisiä toimenpiteitä. Erityisriskikohteina tarkastellaan Ulkoisen pelastussuunnitelmavelvoitteen piirissä olevat kohteet, kriittisen infrastruktuurin kohteet, poistumisturvallisuusvelvoitteiset kohteet, kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet ja pelastustoiminnan kannalta merkittävät kohteet.

Tapahtumariskeistä tarkastellaan kohteita, joissa järjestetään säännöllisesti suuria yleisötapahtumia. Tarkastelussa huomioidaan palo- ja henkilöturvallisuus ja tapahtuman turvallisuusjärjestelyt.

Valittujen riskien hallintakeinojen, palvelujen ja toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan palautteilla, itsearvioinnilla, onnettomuus- ja vahinkokehitystä seuraamalla, poikkeamahallinnalla ja palvelujen laadun arvioinnilla omavalvontaohjelman ja -suunnitelman mukaisesti. Riskien arviointia, riskien hallintakeinojen valintaa ja riskien hallinnan vaikuttavuutta kehitetään data-analytiikan avulla.

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa

Tuottamisen järjestelyissä häiriötilanteissa huomioitava, että häiriötilanne ei oikeuta päätetyn tai lain mukaisen palvelutason pudottamiseen, vaan siihen on varauduttava niin, että palvelut voidaan silloinkin tuottaa laissa säädetyllä tasolla. PelL 32 § 4 momentti: Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen

Häiriötilanteella tarkoitetaan uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Häiriötilanteita voivat olla esimerkiksi vakavat luonnononnettomuudet, kuten myrskytuhot ja vedenpinnan äkillinen nousu. Myös ihmisen toiminnasta saattaa aiheutua häiriötilanteita, kuten mellakka ja terrorismi. Häiriötilanteita voi esiintyä sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa. Häiriötilanne voi koskea koko valtakuntaa tai olla alueellinen tai paikallinen. Häiriötilanne voi myös liittyä ainoastaan johonkin toimintoon.

Palvelutasopäätöksessä päätetään siitä, miten häiriötilanteiden aiheuttamat välttämättömät muutokset huomioidaan pelastustoimen palveluiden järjestämisessä ja kohdentamisessa. Nämä ovat riskien arviointi, riskeihin vastaaminen, palveluiden kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen laittaminen sekä päätösten vaikutusten seuranta ja arviointi. Pelastustoimen viranomaisten tulee häiriötilanteissakin huolehtia tehtäviensä mahdollisimman hyvästä hoitamisesta.

Häiriötilanteiden syntyä ennakoidaan jatkuvalla turvallisuusympäristön aktiivisella seurannalla ja pitämällä yllä ja jakamalla yhteistoimintaviranomaisten välillä jatkuvaa turvallisuuden tilannekuvaa. Ajantasaisen tilannekuvan avulla voidaan ennakoida tarvittavia toimenpiteitä riskien pienentämiseksi, tehdä ennakkosuunnittelua ja varata toimintaa varten resursseja.

1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa

Tuottamisen järjestelyissä poikkeusoloissa huomioitava, että poikkeusolot ei oikeuta päätetyn tai lain mukaisen palvelutason pudottamiseen, vaan siihen on varauduttava niin, että palvelut voidaan silloinkin tuottaa laissa säädetyllä tasolla. PelL 32 § 4 momentti: Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen.

Valtioneuvosto yhdessä tasavallan presidentin kanssa todetessa erityisten olosuhteiden johdosta Suomessa vallitsevan poikkeusolot, voidaan eduskunnassa valmiuslain käyttöönottoasetuksilla hyväksyä käyttöön erilaisia säädöksiä, rajoituksia, suosituksia ja kehotuksia, joiden tarkoituksena on hallita poikkeusolojen aiheuttamia haittavaikutuksia. Säädökset ja toimenpiteet voivat vaikuttaa toimivaltaan ja myös Pelastustoimen palvelujen tuottamisen järjestelyihin.

Pirkanmaan pelastuslaitos noudattaa toiminnassaan eri viranomaisten antamia säädöksiä ja niiden perusteella annettuja ohjeita sekä Pirkanmaan hyvinvointialueen toimivaltaan perustuvia päätöksiä ja ohjeita pelastustoimen palvelujen tuottamisessa.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pirkanmaan pelastuslaitoksen tehtävänä on toiminta-alueellaan varmistaa kykynsä huolehtia pelastustoimeen kuuluvista tehtävistään sekä tehtävien edellyttämästä yhteistoiminnasta normaaliolojen erilaisissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Lain pelastustoimen järjestämisestä 4§:n mukaan hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä ja 3§:n mukaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen. Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Pelastuslaitos voi myös tuottaa ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita siten kuin hyvinvointialue siitä päättää. Pelastuslain 32§:n mukaan olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen.

Valmiuslain (1552/2011) 12 §:n mukaan valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion liikelaitosten sekä hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien, kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvää hoitamista myös poikkeusoloissa.

Pirkanmaan pelastuslaitoksella on varauduttu poikkeusoloihin suunnittelemalla toimenpiteitä pelastuslaitoksen toimintakyvyn ylläpitämiseksi lakisääteisissä tehtävissä ja niiden edellyttämässä yhteistoiminnassa sekä tehtävien priorisoinnissa. Lisäksi varaudutaan ensihoidon palvelujen toteuttamiseen hyvinvointialueen päättämällä tavalla sekä säädösten mukaisen virka-avun antamiseen. Pelastuslaitoksen toimintakyvyn turvaamiseksi on varauduttu tekemään esimerkiksi seuraavia toimenpiteitä:

- Tehostettu tilannekuvan ylläpitäminen ja johtamisvalmius pelastuslaitoksen toimintojen turvaamisessa ja yhteydenpidossa muihin toimijoihin
- Henkilöstöressurssin käytön lisäys-, tehostus- ja säätelytoimenpiteitä
- Tehtävien rajaus-, muutos-, uudelleen muotoilu ja lisäystoimenpiteitä

Edellä mainitut toimenpiteet voivat aiheuttaa puutteita palvelutasopäätöksessä päätettyjen vuositavoitteiden toteutumisessa. Pelastuslaitoksen toimintojen edellyttämä vähimmäishenkilöstömäärä pyritään ylläpitämään ja paloasemaverkoston toimintavalmiutta säädetään riskiarvioon perustuen optimaalisella tavalla. Paloasemien henkilöstömitoitus pienenevälle henkilöstöressurssille on suunniteltu ja tarpeen mukaan myös paloasemien sulkeminen ja valmiuden korvaaminen lähialueen muilla paloasemilla ja pelastusyksiköillä. Pelastus- ja ensihoitoyksiköiden toimintakykyä supistuvassa henkilöstötilanteessa voidaan turvata vähentämällä tarvittaessa valmiudessa olevien yksiköiden määrää.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pirkanmaan hyvinvointialueen hallintosäännössä on päätetty päätösvallan siirtämisestä poikkeusoloissa 32§. Päätöksenteolla tarkoitetaan sitä päätösvaltaa, josta säädetään hyvinvointialueilla. Aluevaltuusto voi hallintosäännössään siirtää päätösvaltaa hyvinvointialueen muille toimielimille, viranhaltijoille ja luottamushenkilöille. Jos laissa on määrätty päätösvalta tietyille hyvinvointialueen viranomaiselle, hallintosäännössä ei voida määrätä päätösvallasta toisin. Tätä lukua sovelletaan ensisijaisena hallintosäännön muihin lukuihin nähden. Tämä päätösvalta koskee kertaluontoisia päätöksiä ja toistaiseksi voimassa olevia päätöksiä, jotka on tehtävä poikkeusoloissa kiireellisesti. Toistaiseksi voimassa olevat päätökset viedään hallintosäännön mukaisessa järjestyksessä toimivaltaisen viranomaisen arvioitavaksi ja päätettäväksi.

33 § Viranhaltijoiden tehtävät ja päätösvalta

Hallintosäännön muiden lukujen toimivaltamääräyksistä voidaan poiketa välttämättömän syyn vuoksi vakavassa häiriötilanteessa ja poikkeusoloissa. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat sekä elintärkeiden palveluiden keskeytymiseen, talouteen, kiinteistöihin, muuhun omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvat uhat, jotka aiheuttavat välittömän vaaran tai muun vakavan toiminnallisen tai taloudellisen riskin.

Palvelutuotannon linjajohtaja:

- voi käyttää vakavassa häiriötilanteessa ja poikkeusoloissa päätösvaltaa hyvinvointialueen palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi omalla toimialallaan välttämättömän syyn vuoksi, ellei hyvinvointialuejohtaja tai hyvinvointialueen terveyden- ja sairaanhoitotoiminnasta vastaava johtajaylilääkäri päätä asiasta.

Pelastusjohtaja:

- Pelastustoimen palvelutasopäätöksestä voidaan poiketa poikkeusoloissa tai muista erityisen painavista syistä. Poikkeamasta voidaan tehdä päätös myös pelastusjohtajan viranhaltijapäätöksellä.

34 § Vakavan häiriötilanteen ja poikkeusolojen päätösvallan ottaminen käyttöön

Aluehallitus voi vahvistaa hyvinvointialuejohtajan, hyvinvointialueen terveyden- ja sairaanhoidosta vastaavan johtajaylilääkärin ja palvelutuotannon linjajohtajan normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan määrääjäksi yli yhden kuukauden kestävissä vakavassa häiriötilanteessa sekä poikkeusoloissa edellä tässä luvussa mainitun muun välttämättömän syyn vuoksi. Aluehallitus voi vahvistamisen sijaan – sekä ennen määräajan päättymistä – todeta, ettei normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käytölle ole enää perusteita.

35 § Raportointi poikkeusolojen päätöksenteosta

Vakavan häiriötilanteen tai poikkeusolojen päätöksenteosta raportoidaan aluehallitukselle.

2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI

2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Palvelutasopäätöksen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet onnettomuuksien ehkäisyssä ja toimintoja on saatu kehitettyä ohjauksessa, neuvonnassa, palontutkinnassa sekä valvonnassa.

2.1.1 Viranomaisohjaus (Ohjaus, neuvonta ja yhteistyö)

Yleistä ohjausta varten on käytössä päivystävän palotarkastajan puhelinpalvelu arkisin klo 8.30-12.00 (virka-ajan ulkopuolella ohjausta ja neuvontaa antavat tarvittaessa päivystävät palomestarit sekä muu pelastus- ja valvomohenkilöstö). Puhelinpalvelussa annetaan ohjausta ja neuvontaa vuosittain yli 1000 asiakkaalle. Palotarkastajille on varattu yleiseen ohjaukseen ja neuvontaan keskimääräisesti 1 tunti/ päivä, mikä vastaa noin 0,2 henkilötyövuotta. Päivittäisten tehtävien ohessa annettua suullista ja sähköpostitse tapahtuvaa ohjausta ja neuvontaa ei tilastoida. Yleisluontoisia ohjeita on saatavilla pelastuslaitoksen (pelastustoimen) verkkosivuilla.

Ohjausta ja neuvontaa annetaan lisäksi asiantuntijapalveluna rakenteellisen paloturvallisuuden, vaarallisten kemikaalien käytön ja varastoinnin, paloteknisten laitteiden sekä maankäytön suunnitteluun ja lupaprosesseihin liittyen. Erilaisia kirjallisia lausuntoja ja muuta tilastoitua neuvontaa annetaan vuosittain myös yli tuhat kpl. Ohjauksesta ja neuvonnasta onnettomuusviestinnässä vastaa pelastustoiminnan vastuualue.

2.1.2 Palontutkinta

Pelastustoimelle kuuluvaa pelastuslain 41§ mukaista palontutkintaa on suoritettu palvelutasopäätöksen mukaisesti.

1-tason tutkintaselosteita eli onnettomuusselosteita on kirjattu pelastustoimen PRONTO pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmään kaikista tulipaloista vuosittain noin 1000 kpl. Lisäksi järjestelmään on laadittu kansallisen ohjeistuksen mukaiset 2- tason palontutkintaselosteet niitä edellyttävistä tilanteista. Vuosittain näitä tutkintoja on tullut n. 20 kpl. 3-tason palontutkintakynnyksen ylittäviä tehtäviä ei ole ollut palvelutasopäätöskauden aikana. Pelastuslaitos on lisäksi osallistunut aktiivisesti kansallisiin teematutkintoihin, palontutkinnan asiantuntijaverkoston toimintaan sekä valtakunnallisiin kehittämishankkeisiin.

Vuonna 2021 uudistettua palontutkinnan toimintaohjetta ja resursseja on tarkasteltu kertyneiden kokemusten perustella. Organisoituminen on tehty uudelleen ja erityisen onnettomuuksien ehkäisyn palontutkintaryhmän osalta on palontutkintaa saatu kehitettyä niin kalustollisesti kuin laadullisesti. Henkilöstöresurssia ei ole pystytty kasvattamaan 0,5 henkilötyövuoden tasolta. Kaikkia

suunniteltuja henkilöstöresursseja ei ole pystytty hyödyntämään tarkoituksenmukaisesti erityisesti tutkinnan varhaiseen käynnistymiseen liittyen.

2.1.3 Valvontatoiminta

Pelastuslaitoksen valvontatoiminta on perustunut vuosittain päivitettyyn valvontasuunnitelmaan. Valvontasuunnitelman pohjana on kansallinen pelastuslaitosten kumppanuusverkoston valvontasuunnitelmaohje, jota on tarkennettu paikallisen riskinarvioinnin ja tarpeiden pohjalta. Palvelusokaudella valvontasuunnitelmaa on tarkennettu vain vähäisiltä osin.

Merkittävin muutos valvontatoiminnassa on tapahtunut, kun pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa valmisteltu, uudistettu valvonnan prosessi on otettu Pirkanmaalla käyttöön keväällä 2022 määräaikaisessa valvonnassa. Prosessi jaetaan eri vaiheisiin asian tulemisesta vireille, sen selvittämiseen, asianosaisen kuulemiseen, päätöksen tekoon ja tarvittavien jälkivalvontatoimenpiteiden määrittämiseen. Prosessi varmistaa luotettavan viranomaistoiminnan edellytykset ja kansaisten oikeusturvan.

Määräaikaisessa valvonnassa valvontakeinoina käytetään sekä perinteistä kohteessa suoritettavaa viranomaisvalvontaa, että paloturvallisuuden itsearviointiin perustuvaa asiakirjavalvontaa.

Säännöllisesti (määräajoin) valvottavien yritys- ja laitoskohteiden tavoitemäärä on ollut vuosittain noin 2100 kpl. Yksittäisten kohteiden valvontatiheys vaihtelee kohteen riskien ja käyttötavan mukaan 12 kk ja 120 kk välillä. Uuden valvontaprosessin läpivienti on hitaampaa verrattuna aiempaan toimintamalliin ja yritys- ja laitoskohteiden valvonta saatiin vuonna 2022 suoritettua 77 % tavoitteesta.

Valvontaprosessin yhtenä tavoitteena on ollut myös valvontatoiminnan vaikuttavuuden parantamisen. Tarkastuksilla havaitut puutteet, joita ei kuulemisaikana ole saatu korjattua, pyritään saamaan jälkivalvonnan keinoin saatettua kuntoon. Vuoden 2022 tarkastetuista kohteista noin 40 %:a jälkivalvottiin. Jälkivalvonnan keinoja ovat kohteessa paikan päällä tehtävä jälkipalotarkastus ja asiakirjavalvontana suoritettu asiakirjajälkivalvonta.

Asuinrakennuksista pientalojen, rivitalojen ja kerrostalojen valvonta toteutetaan nykyisin ensisijaisesti paloturvallisuuden itsearviointiin perustuen. Valvontavälinä asuinrakennuksissa käytetään tyypillisimmin 60 kk määräväliä. Valvottavia pientaloja on vuosittain n. 15 000 – 20 000 kpl (vuonna 2022: 18904 kpl) ja näistä noin 90 % palauttaa itsearviointilomakkeen. Loppuihin pyritään suorittamaan valvontakäynti, mutta asukkaita kohdataan vain alle puolessa kohteita, vaikka asiaan on pyritty kiinnittämään erityistä huomiota.

Pelastussuunnitteluvollisia rivitaloja, kerrostaloja ja asuinliikerakennuksia on valvonnan piirissä vuosittain 1400 – 1700 kpl. Itsearviointilla ja perinteisillä palotarkastuksilla on tavoitettu 2018-2020 aikana yhteensä 4594 kohdetta (57 % kohteiden kokonaismäärästä).

Vapaa-ajan asuntojen osalta viranomaisvalvonnasta on luovuttu kohteiden riskianalyyysiin perustuen 2019 alkaen ja korvattu se itsearviointiin perustuvalla turvallisuusviestinnällä.

Pelastuslain 42 § mukaiset ilmoitukset paloriskiasunnoista ovat jatkaneet kasvuaan, vuonna 2022 niitä 261 kpl.

Pelkästään valvontatoimintaan kohdistuvien resurssien kirjavahvuus on ollut onnettomuuksien ehkäisyn yksikön osalta 12,8 henkilötyövuotta. Lisäksi pelastustoiminnan yksikön osalta on kohdistunut 1,5 henkilötyövuotta pientalon itsearviointiin ja valvonnan osuuteen.

2.2 Pelastustoiminta

Palvelutasopäätöksen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet pelastustoiminnan varautumisessa päivittäisiin tilanteisiin, häiriötilanteisiin, poikkeusoloihin ja pelastustoimintaan erityistilanteissa. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikataavoitteet ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan toteutumisen osalta Tampereen kaupunkialueen I-riskiluokassa eivät ole toteutuneet täysimääräisesti.

Riskiluokka	1. pelastusyksikön toimintavalmiusaika		Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika	
	Tavoite %	Toteuma 1-12%	Tavoite %	Toteuma 1-12%
I	60	55	55	56
II	80	88	75	83
III	95	99	95	99
IV	ei tavoitetta	100	95	98
Ajan mediaani	10:00	7:27	15:00	12:00

Toimintavalmiusaikataavoitteiden täytyminen vuonna 2022.

Toiminnan tavoitteet toteutuvat pelastustoiminnan päivittäisissä tilanteissa ja suorituskyky on riittävällä tasolla pois lukien ensimmäisen pelastusyksikön toimintavalmiusaika joissakin Tampereen kaupunkialueen I-riskiluokan ruuduissa. Rungas rakentaminen ja tiivistyvä kaupunkirakenne sekä rakentamisen aikaiset muutokset kulkuväylissä ja liikennemäärissä ovat aiheuttaneet hälytysajoneuvojen ajoaikojen pidentymistä.

Myös jatkossa korkean rakentamisen trendi, uudet maanalaiset tilat, liikenne- ja rakennusinfraan lisääntyminen ja monimuotoistuminen sekä voimakkaasti kasvava muuttovoitto aiheuttavat pelastustoiminnan palveluiden jatkuvaa arviointi- ja kehittämistarvetta Pirkanmaalla ja erityisesti Tampereen kaupunkiseudun alueella.

Pelastustoiminnan palvelutasoa kehitetään riittävän toimintavalmiuden varmistamiseksi erityisesti Tampereen I-riskiluokan alueilla. Paloasemien sijoitus- ja tilatarvesuunnittelua jatketaan rakennushankkeiden käynnistämiseksi Tampereen eteläisellä, itäisellä ja läntisellä alueella.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pelastuslaitoksen alueellista asemaverkostoa ja pelastustoiminnan huoltovarmuutta on kehitetty energian ja polttoainehuollon osalta. Pelastuslaitos pystyy toimimaan normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa varavoimajärjestelyillä sähkösaannin varmistamiseksi. Pelastuslaitos on varautunut omatoimisin ja sopimuksellisin keinoin polttoaineenjakeluun erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Pelastuslaitoksen kiinteistöjen sähkösaannin turvaamista mahdollisissa sähköpulatilanteissa on suunniteltu yhdessä alueen jakeluverkkoyhtiöiden kanssa ja pelastuslaitoksen kiinteistöissä on toteutettu sähkökatkostestejä

Tilanne- ja johtokeskuksesta on kehitetty pelastustoiminnan johtamiseen, kuntien häiriötilanteiden aikaisen kriisijohtamisen käynnistämiseen ja muihin tukitoimintoihin 24/7 kykenevä toimintayksikkö. Tilanne- ja johtokeskuksen sisäisen toiminnan ja yhteistoiminnan toimintamalleja kehitetään tulevaisuudessa edelleen hyvinvointialueen, kuntien ja muiden viranomaisten kesken. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän ja johtokeskustilojen kehittämistarpeita on selvitetty osana Pelastustoiminnan johtamisen yhdenmukaistamisen hanketta, jonka Sisäministeriön pelastusosasto käynnisti vuonna 2022. Hankkeessa suunnitellaan valtakunnallinen pelastustoiminnan 24/7 johtokeskusverkosto. Pirkanmaan pelastuslaitoksen henkilöstöä on nimetty hankkeen ohjaus- ja projektiryhmiin. Hanke jatkuu myös vuonna 2023.

Osana pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän kehittämishanketta Pelastusopisto toteutti 2022 Pirkanmaan pelastuslaitoksen päivystävillä päälliköille, palomestareille ja Tilanne- ja johtokeskuksen päivystäjille osaamisen kartoituksen. Kartoituksessa arvioitiin henkilöiden osaamista ohjeiden, viesti- ja tietojärjestelmien sekä pelastustoiminnan johtamisen osalta. Kartoituksen tuloksia hyödynnetään tulevaisuudessa sekä henkilökohtaisen osaamisen, että koko organisaation pelastustoiminnan johtamisen kehittämisessä. OKA-kartoitus on tarkoitus laajentaa käsittämään myös alipäällystö, ryhmänjohtajina toimivat ylipalomiehet ja palomiehet sekä sopimuspalokuntien ryhmänjohtajat tulevan palvelutasopäätöskauden aikana.

Pelastustoiminnan kenttäjohtamisen tietojärjestelmän kehittäminen valtakunnallisten suuntaavien mukaisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa on edennyt laitekantaa lisäämällä ja käyttäjäkoulutuksella. Pirkanmaan pelastuslaitos valittiin KEJO-hankkeen valtakunnalliseksi pilottilaitokseksi, ja hanketta koordinoi päätoiminen projektipäällikkö valtakunnallisen ohjausryhmän ohjauksessa. Hanke jatkuu vuonna 2023. Hallinnon turvallisuusverkon (TUVE) kautta saatavat viranomaispalvelut tulevat olemaan keskeinen osa pelastustoiminnan kehittämistä tulevaisuudessa. Vuonna 2022 tehtiin suunnittelua TUVE-siirtymän osalta, ja tiettyjä TUVE-viranomaispalveluita otettiin jo myös käyttöön.

Pelastustoiminnan henkilöstöresurssien osalta menneet palveluskaudet ovat tuoneet esiin pelastusyksiköiden resurssointiin liittyviä puutteita. Henkilöstön ikärakenne lisää virkaehtosopimusten mukaisten vapaiden määrää (vanhempainvapaat, opintovapaat) ja tämä aiheuttaa erityisesti päätoimisen sijaishenkilöstöresurssin puutteita.

Pelastustoiminnan johtamisen erityishenkilöstön (päivystävä päällikkö, päivystävä palomestari, Tilanne- ja johtokeskuksen henkilöstö) osalta määritellyn johtamisjärjestelmän mitoitus on ollut

pääosin tarkoituksenmukainen päivittäisten onnettomuuksien osalta, tosin henkilöstöresurssien puutteita on havaittu erityisesti päällekkäisten pelastustoiminta- ja hälytysten ruuhkatilanteiden, suuronnettomuuksien ja pitkäkestoisten onnettomuuksien johtamisjärjestelyissä.

Näkymä seuraavalle palvelutasopäätöskaudelle on, että puute pelastustoiminnan päätoimisesta henkilöstöstä kaikkien tehtäväryhmien osalta (miehistö, alipäällystö, päällystö) tulee jatkumaan ja myös tarve tulee lisääntymään mm. kiihtyvän eläkepoistuman ja paloasemaverkoston laajanemisen myötä.

Pelastushenkilöstön kansainväliseen resurssiin ja sen toimintaan on osallistunut Pirkanmaan pelastuslaitoksen henkilöstöä. Kansainvälisen pelastustoiminnan kansallinen toimintamalli on muuttunut. Päätöksen taustalla ovat muutokset kansainvälisessä pelastuspalvelutoiminnassa ja -yhteistyössä. USAR-valmiutta (Urban Search and Rescue), on jatkossa kehitettävä perustuen ensisijaisesti kansallisille rakenteille ja kotimaan valmiudelle. Toimintaympäristöstä nouseviin riskeihin varaudutaan huomioiden myös poikkeusolojen pelastustoiminnan ja väestönsuojelun näkökulma.

Palvelutasopäätöskaudella osallistuminen kansainväliseen toimintaan on ollut yksittäisten asiantuntijoiden lähettämistä kv. operaatioihin, koulutuksiin ja harjoituksiin. Pelastuslaki 38§ on uudistettu kansainvälisen pelastustoiminnan osalta. Keskeisiä mekanismeja ovat EU:n pelastuspalvelumekanismi sekä Suomen Nato-jäsenyys. Tulevalla palvelutasopäätöskaudella Sisäministeriön ohjaus hyvinvointialueen pelastustoimesta tulee enenevässä määrin koskemaan myös kansainvälistä pelastustoimintaa. Keskeistä on suunnitella pelastuslaitoksen tuleva kansainvälisen toiminnan kokonaisuus (tavoitteet, resurssit ja niiden hyödyntäminen päivittäiseen kansalliseen pelastustoimintaan sekä isäntämaan tukitoiminnot eli HNS-toiminta).

2.3 Pelastustoimen suunnitelmat

Pelastustoiminnan suunnitelmakokonaisuutta on valmisteltu hyödyntäen Sisäministeriön luonnosta pelastustoiminnan suunnitelma-arkkitehtuurista. Suunnitelmien kattava päivitys aloitettiin vuonna 2022 ja se jatkuu tulevina vuosina, huomioiden valtakunnallinen pelastustoiminnan ohjaus ja hyvinvointialue-uudistuksen myötä havaitut muutostarpeet. Muutostarpeita ja aikataulumuutoksia on tullut myös pelastustoiminnan ICT-uudistuksen myötä; kesken oleva siirtymä hallinnon turvallisuusverkkoon (TUVE) on viivästyttänyt myös suunnitelmakokonaisuuden valmistelua.

HNS - (Host Nation Support) -suunnitelman osalta on hyödynnetty Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen laatimaa kansallista mallia. Oman paikallisen HNS-suunnitelman osalta suunnittelua on tehty riskiperusteisesti liittyen laajan metsäpalon sammutukseen pyydettyään kansainväliseen sammutusapuun. Varsinaisen ohjeen päivitys odottaa SM:n ohjausta koskien mm. ulkomaisen avun maahantulon muodollisuuksia ja muita kansallisia HNS-järjestelyitä. Myös SM:n pelastustoiminnan johtamisen yhdenmukaistamisen hankkeesta tulee ohjausta HNS-toimintaan liittyen, mm. POC/POE (Point of Contact / Point of Entry) - sekä pelastustoiminnan johtamisen

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

kansallisen tukiyksikön vastuiden linjauksia valtakunnallisesti. Ko. hanke kestää vuoden 2023 loppuun.

Yhteistoimintasuunnitelmia muiden viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten osallistumisesta pelastustoimintaan sekä pelastuslaitoksen antamasta virka-avusta ei ole vielä kattavasti. Puolustusvoimien Panssariprikaatin kanssa on tehty yhteistoiminta-asiakirja pelastustoiminnasta, varautumisesta ja virka-avusta. Ilmastonmuutokseen varautumisen käytännön toimenpiteenä metsäviranomaisten kanssa on tehty suunnitelma myrskytuhoihin varautumisesta ja metsäpalontorjunnasta. Yhteistoimintasopimuksia on päivitetty, ja viimeiset tulevat päivitettäväksi 2024 vuoden vaihteen jälkeen.

2.4 Pelastustoimen sopimuspalokuntatoiminta

Sopimuspalokunnat (VPK:t ja sivutoimiset palokunnat) ovat merkittävä osa Pirkanmaan maakunnan pelastustoimen valmiutta käsittäen 53 palokuntaa, joissa henkilöstöä on yhteensä n. 950. Sopimuspalokuntien merkitys korostuu etenkin harvemmin asutuilla alueilla, pienemmissä kaupungeissa ja kunnissa. Pelastuslaki edellyttää pelastuslaitoksia pitämään yllä ja pyrkimään kehittämään sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä ja -kykyisyyttä.

Vuoden 2022 aikana käynnistettiin ja pitkälti saatettiin loppuun sivutoimisen henkilöstön työsopimusten päivittäminen. Myös palokunta-kohtaisten sopimuksien (VPK:t) päivittäminen käynnistettiin ajatellen siirtymistä uuteen hyvinvointialueen toimintaympäristöön. Sopimusten päivittäminen saatetaan loppuun vuoden 2023 aikana.

Sopimuspalokuntiin on pidetty yhteyttä monilla eri tavoilla. Tähän sisältyy tarpeista syntyvät tapaamiset aluepalomestariverkoston kautta. Lisäksi vuosikellon mukaisesti on järjestetty alueellisia palokuntafoorumeita sekä yhteistyöryhmän kokouksia. Uutena toimintamallina on ollut kehittämisryhmän nimeäminen, joka tarpeen mukaan, projektiluonteisesti kehittää ja valmistelee sopimuspalokuntia koskevia asioita. Pelastuslaitoksen koulutustoimisto huolehtii vuosittain erillisen vuosikellon mukaan sopimuspalokuntien peruskurssitoiminnan toteuttamisesta ja avustaa täydennys- ja ylläpitokoulutuksen järjestämisessä.

Sopimuspalokuntien toiminta on menneiden vuosien aikana vaatimustason noustessa kehittynyt yhä ammattimaisemmaksi. Tämä asettaa pelastuslaitoksille lisääntyviä haasteita toimintakyvyn ylläpidossa. Vaatimusten lisääntyessä ja hyvinvointialueelle siirtymistä ajatellen käynnistettiin Pirkanmaalla vuoden 2022 aikana pelastustoiminnan osalta organisaatiomuutoksen suunnittelu, jonka osana sopimuspalokuntayhteistyöhön asetetaan riittävä henkilöstöresurssi, millä pyritään selkeämpään ja laadukkaampaan vuorovaikutteiseen yhteydenpitoon sopimuspalokuntien suuntaan. Lisäksi luodaan uuden mallinen laajempi koulutustiimi ja suunnitellaan digitaalisen yhteydenpitoympäristön kehittämistä. Uusi toimintamalli on käynnistetty vuoden 2023 aikana.

2.5 Väestönsuojeluun varautuminen

Edellisen palvelutasopäätöksen tavoitteet ovat toteutuneet väestönsuojeluun varautumisen osalta osittain. Pelastuslaitoksen poikkeusolojen pelastusmuodostelmien (väestönsuojelumuodostelmien) rakennetta on suunniteltu ja muodostelmien kokoonpanot, kalusto ja sijoittuminen on suunniteltu. Muodostelmien kehittämistä on kuitenkin jatkettava kansainvälisen turvallisuusympäristön muutoksen ja puolustusvoimien tuottaman alueellisen uhka-arvion perusteella. Väestönsuojelun johtamisen ja resurssisuunnittelun uudistamista jatketaan osana väestönsuojelun kokonaisuuden kehittämistä. Pelastuslaitoksen toimintaa väestönsuojeluorganisaationa on suunniteltu poikkeusoloissa toteutettavien johtamisjärjestelyjen ja muuttuvien henkilöstöresurssien mukaisesti.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmaan, sen tukiasiakirjoihin ja liitteisiin sisältyy väestön varoittamisen ja -suojaamisen järjestelyt, väestönsiirron järjestelyt, evakuoinnit sekä johtamisjärjestelmän täydentyminen poikkeusoloissa. Suunnitelmien ja sopimusten toteutumista arvioidaan palautteilla, harjoituksilla, arvioinneilla sekä säännöllisillä yhteistyöneuvotteluilla. Pelastustoimen vastuulla oleviin väestönsuojelutehtäviin liittyvää toimintaa ja suunnitelmia on yhteensovitettu tarvittavien tahojen kanssa. Pelastuslaitoksella on kuntien kanssa yhteinen alusta valmiussuunnitelmille ja evakuointisuunnitelmille. Yhteensovittamista ja yhteistoimintaa muiden toimijoiden kanssa on harjoitettu esimerkiksi valmiusharjoituksissa.

ValmL 3 § 1 ja 2 kohdan mukaisissa poikkeusoloissa pelastuslaitos perustaa suunnitellut väestönsuojelumuodostelmat. Tavoite on, että organisaatio toimii mahdollisimman samalla tavalla kuin normaalitoiminnassa, mutta pystyy kuitenkin vastaamaan poikkeusolojen uhkien vaatimiin tehtäviin.

Päivitysvarausesitys on tehty keväällä 2023 henkilöstömuutosten huomioimiseksi. Osa väestönsuojelutehtäviin varatusta johto- ja erityishenkilöstöstä on saanut koulutusta väestönsuojelutehtäviin. Väestönsuojelua on harjoitettu esimerkiksi valmiusharjoituksissa ja paikallispuolustusharjoituksissa yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Poikkeusolojen johtamisedellytykset on varmistettu poikkeusolojen aikaisilla johtamisjärjestelyillä ja suojatiloilla.

3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Palvelutasopäätöksen perustana olevan riskianalyysin tulisi sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Riskianalyysissä tulee huomioida kansallisesti ja alueellisesti merkittävät riskit (kansallinen ja alueellinen riskiarvion tulokset).

Riskianalyysi tulee laatia päivittäisonnettomuuksien, häiriötilanteiden ja poikkeusolojen osalta. Riskianalyysin perusteella pelastustoimen palvelut mitoitetaan riskien ja uhkien mukaisesti. Riskien ja uhkien perusteella määritellään toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso.

Analyyssissä tulee hyödyntää mm. seuraavia näkökulmia: pelastustoimen toimintaympäristöanalyysi eli lainsäädännön muutokset, alueen keskeiset muutosilmiöt, tilastolliset tekijät, toimintaympäristötekijät (rakennettu ympäristö ym.), toteutuneet riskit, onnettomuuskehitys, riskiluokitus ja riskiarviot ml. kansallinen ja alueellinen riskiarvio sekä poikkeusolojen uhkien arviointi.

Poikkeusolojen uhkien arvioinnissa olisi otettava huomioon valmiuslaissa määritellyt poikkeusolot. Riskianalyysi sisältää pelastuslain 64 §:n edellyttämän sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnin tulokset.

Uhkien arvioinnissa on käytettävä Puolustusvoimien pelastusviranomaisille pelastuslain 65 §:n 5 momentin nojalla antamia sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointia varten tarvittavia tietoja.

Toimintaympäristö- ja riskianalyysissä on tarkasteltu trendejä ja kehitysnäkymiä kansainvälisten megatrendien, kansallisen tason muutosajureiden ja maakunnan kehitysnäkymien pohjalta. Toisena tarkastelukokonaisuutena ovat olleet riskiarviot kansallisesta tasosta pelastuslaitoksen sisäiseen riskikartoituksen tuloksiin, Pirkanmaan alueen riskiluokkien määrittäminen ja muutosten tarkastelu kansallisen ohjeistuksen perusteella, erityisriskikohteiden ja -toimintojen tarkastelu sekä onnettomuusriskien arviointi tapahtuneiden onnettomuuksien ja vahinkojen perusteella. Toimintaympäristö- ja riskianalyysissä on kartoitettu muutostekijöitä ja arvioitu niiden riski- ja uhkavaikutuksia pelastustoimen palvelutuotantoon ja -palvelutarpeisiin.

Riskien hallintakeinoina on tunnistettu pelastuslain mukaisia onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviä ja vaikutuskeinoja, kuten turvallisuusviestintä ja siihen sisältyvä turvallisuuskoulutus, opastus- ja neuvonta sekä turvallisuuden itsearviointiin liittyviä tehtäviä ja keinoja, valvontasuunnittelu sekä palontutkinta ja onnettomuuskehityksen seuranta.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pelastustoiminnan tehtävissä on tunnistettu operatiivisen pelastustoiminnan lisäksi, operatiivinen suunnittelu, väestön varoitusjärjestelmät, väestönsuojeluun liittyvät tehtävät ja valmiussuunnittelun tehtävät koko pelastuslaitoksen organisaation osalta.

Ensihoitopalvelut on huomioitu oman palvelutuotannon osalta onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä poliisin vaativissa erikoistilanteissa.

Onnettomuuksien ehkäisyyn ja pelastustoimintaan liittyvä yhteistoiminta ja siihen kytkeytyvä viranomaisten välinen tiedonvaihto ja muu viestintä on myös huomioitu riskien hallintakeinoissa. Riskien hallinnassa jatkuva ja ennakoiva riskien tunnistaminen ja arviointi ovat ensiarvoisia tehtäviä.

Analyyssissä on tunnistettu pelastustoimen omiin tehtäviin kytkeytyviä riskien hallintakeinoja, jotka sisältävät myös organisaation tuki- ja kehittämispalveluihin liittyviä tehtäviä, kuten osaamisen kehittäminen, henkilöstösuunnittelu, huolto- ja korjaustoiminnot sekä riskien hallintakeinoja niissä ilmiöissä, trendeissä, riskeissä ja uhkissa, joissa ennakointi- ja riskien hallintakeinot ovat pääosin muilla toimijoilla. Näissä riskeissä pelastustoimen hallintakeinot kohdistuvat oman toiminnan turvaamiseen, jatkuvuuden hallintaan sekä monialaiseen yhteistoimintaan eri toimijoiden välillä.

Oman toiminnan turvaamisessa ja jatkuvuuden hallinnassa olennaista on ajantasaisen tilannekuvan ylläpito, toimintaympäristön muutosten ennakointi ja suunnittelu, kriisin kestokyky ja omavaraisuus sekä organisaation ja sen toiminnan muutoskyvyn ylläpito. Palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta ja viranomaistoiminnan luotettavuudesta tulee huolehtia. Palvelujen saatavuuden turvaamiseksi voidaan joutua tekemään muutoksia palveluihin ja niiden muotoiluun ja laittaa toimenpiteitä kiireellisyysjärjestykseen kiinnittämällä huomiota toimenpiteiden vaikuttavuuteen riskien hallinnassa.

Toimintaympäristö- ja riskianalyyssissä on tunnistettu useita ilmiötä, jotka toteutuessaan vaikeuttavat pelastustoimen palvelutuotantoa. Tarkastelluista 38 muutostekijästä 63% vaikeuttaa palvelutuotantoa, 35% muutostekijöistä vaikutus on neutraali ja positiivisesti palvelutuotantoon vaikuttaa vain teknologian kehittyminen. Vaikutuksia ovat esimerkiksi pelastustoimen rahoituksen pieneneminen, kaluston ja materiaalin saatavuuden vaikeutuminen, energian saatavuuden heikkeneminen, tieto- ja viestintäverkkojen toimintahäiriöt, yhteiskunnan epävakauden lisääntyminen ja toimintaan kohdistuvat turvallisuusuhkat sekä kaupunkiseudun kehitykseen liittyen rakennuskannan tiivistyminen, jatkuvasti muuttuvat ja hidastuvat ajoreitit sekä liikenneuhkat.

Vuodenvaihteessa 2022–2023 sisäisen riskikartoituksen päivityksen jälkeen on kasvanut uhka henkilöstön saatavuudesta ja pysyvyydestä. Henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden turvaamiseksi tulee tarkastella Pirkanmaan hyvinvointialueen ja pelastuslaitoksen houkuttelevuutta työpaikkana sekä pelastustoiminnan tehtävissä, että asiantuntijatehtävissä.

Palvelutarpeeseen muutostekijät taas vaikuttavat palvelutarvetta lisäävästi. Palvelutarvetta lisää 50% tarkastelluista muutostekijöistä ja 47% muutostekijöistä vaikutus on neutraali. Vain Pirkanmaan reuna-alueiden väestökato voidaan arvioida vähentävän paikallista palvelutarvetta, mutta toisaalta

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

se myös vaikeuttaa palvelutuotantoa. Palvelujen lisäystarve voi olla joko laadullinen, määrällinen tai molempia. Riskien hallintakeinot ovat pääosin muilla toimijoilla 39%:ssa muutostekijöistä.

Palvelutarpeita lisäävät esimerkiksi tahallisten tulipalojen ja virheellisten tehtävien määrän kasvu sekä vahingontorjuntatehtävien lisääntyminen sekä tehtävien ruuhkautuminen ja pitkäkestoinen toiminta esimerkiksi maastopaloissa tai erilaisissa häiriötilanteissa. Nämä voivat aiheuttaa myös tarpeita kansainvälisen avun lähettämiseksi ja vastaanottamiselle.

Palvelutarpeiden muutoksissa tulee esille turvallisuusviestinnän lisääntyvä tarve yhteiskunnallisen epävakauden kasvaessa, maahanmuuton, kaupungistumisen ja moniarvoisuuden lisääntyessä ja vanhusväestön suhteellisen osuuden kasvaessa. Monikielisuuden vaatimukset kasvavat ja erilaisten kulttuurien huomioiminen turvallisuusviestinnässä ja valvontatoiminnassa asettavat uudenlaisia palvelutarpeita. Palvelumuotoilulle ja asiakassegmentoinnille on turvallisuusviestinnässä ja valvontatoiminnassa lisääntyvä tarve esimerkiksi ikä-ihmisten asumisen paloturvallisuuden edistämiseksi. Tehostettua turvallisuusviestintää tarvitaan myös esimerkiksi vakavissa ydinonnettomuuksissa ja sähkön saannin ja vesihuollon suurhäiriöissä. Turvallisuusviestinnällä on tärkeä rooli myös tapahtumien turvajärjestelyissä. Valvontatoiminnassa ja muussa suoraan asiakasrajapinnassa tapahtuvissa kohtaamisissa tulee huomioida turvallisuusuhkat huomioivat toimintamallit. Rakentamisen ohjaus- ja valvontatarve kasvaa kaupunkiseudun väestönkasvun seurauksena.

Eurooppalaisen turvallisuusympäristön muutokset ja esimerkiksi vakava ydinonnettomuus aiheuttavat lisääntyvää suojautumistarvetta ja oman toiminnan turvaamista varautumis- ja väestönsuojelun toimia tehostamalla. Erilaisiin pitkäkestoisin häiriötilanteisiin varautuminen ja palvelutason ylläpito häiriötilanteiden aikana korostaa etukäteissuunnittelun merkitystä, ajantasaista yhteistä tilannekuvaa, toimivaa resurssisuunnittelua, tehtävien priorisointia ja tiivistä yhteistoimintaa viranomaisten ja muiden yhteistoimintatahojen kanssa.

Toimintaympäristön muutoksista kaupunkiseudun väestönkasvu ja yhdyskuntarakentamisen kasvusuunnat, jotka näkyvät myös nykyisten korkean riskiluokan alueiden ja niiden ennakoituissa kasvussa kaupunkiseudulla 2040 mennessä, aiheuttavat tehtävämäärien kasvua ja nykyisen ohjeistuksen mukaan kiristyviä pelastustoiminnan toimintavalmiusvaatimuksia. Nykyisellä paloasemaverkostolla ei kyetä ylläpitämään riittävää pelastustoiminnan toimintavalmiutta

Toimintaympäristö- ja riskianalyysi liitteessä 1 TL IV

Toimintaympäristön riskimatriisi liitteessä 2 TL IV

4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä hyvinvointialueen päätöksen mukaisesti. Tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukaiseen toimintaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Ohjausta ja neuvontaa suoritetaan useilla eri toimintatavoilla ja se kuuluu jokaisen työntekijän toimenkuvaan tehtävän edellyttämässä laajuudessa. Pelastustoimen toimialaan kuuluvaa yleistä ohjausta ja neuvontaa annetaan kansalaisille sekä yrityksille-, laitoksille, kunnallisille organisaatioille, hyvinvointialueen organisaatiolle ja muille tahoille henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse ja etäyhteyksillä. Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan vastuualueen henkilöstölle on varattu ohjaukseen ja neuvontaan yhteensä keskimäärin 1 tunti/päivä (3,7 htv).

Ohjaus jaetaan viranomaisohjaukseen; eri viranomaisille ja yhteistyötahoille annettaviin lausuntoihin sekä onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan vastuualueen antamaan yleiseen ohjaukseen. Yleisluontoisia ohjeita sekä opastavaa turvallisuustietoa on saatavilla pelastuslaitoksen internetsivuilla sekä sosiaalisessa mediassa.

Yleistä neuvontaa varten on käytössä päivystävän palotarkastajan puhelinpalvelu arkisin klo 8.30 - 12.00. Virka-ajan ulkopuolella ohjausta ja neuvontaa antavat tarvittaessa päivystävät palomestarit sekä muu pelastus- ja valvomohenkilöstö. Palotarkastajat vastaavat myös yhteisen neuvontasähköpostin käyttämisestä omalla päivystävän palotarkastajan vuorolla.

Turvallisuusviestintää käytetään vapaa-ajan asuntojen paloturvallisuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen. Vapaa-ajan asuntoihin toimitetaan vapaa-ajan asuntojen paloturvallisuusopas, jonka avulla vapaa-ajan asunnon omistajaa / haltijaa pyydetään tarkistamaan oman kohteensa turvallisuustaso omatoimisesti oppaan tarkistuslistan mukaisesti. Pelastuslaitos ei kerää vastauksia vapaa-ajan asunnoista. Vapaa-ajan asuntoihin toimitetaan materiaali 10 vuoden välein.

Turvallisuusviestinnällä tähdätään hyvän turvallisuuskulttuurin ja turvallisen elinympäristön edistämiseen vaikuttamalla ihmisten asenteisiin ja motivaatioon turvallisuutta kohtaan. Pelastuslaitoksen turvallisuusviestintä jaetaan turvallisuuskoulutukseen, turvallisuusneuvontaan sekä turvallisuusvuorovaikutukseen. Turvallisuusviestinnän ja tiedottamisen vastuualueen tehtävänä on pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän ohjaus, koordinointi ja kehittäminen sekä osaltaan turvallisuusviestinnän toteutus.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pelastuslaitoksen turvallisuusviestintää ohjaa turvallisuusviestintäsuunnitelma, joka päivitetään vuosittain. Siinä kuvataan turvallisuusviestinnän kohderyhmät, turvallisuusviestintäkanavat ja - tapahtumat, turvallisuusviestinnän vuosikello sekä vuosittaiset turvallisuusviestinnän painopisteet.

Turvallisuuskoulutus on aina tavoitteellista ja suunnitelmallista, ja toteutustapana voi olla luento (verkko- tai lähiopetus), käytännön harjoittelu, turvallisuuskävely tai poistumis- ja vaaratilanneharjoituksen tarkkailutehtävä. Turvallisuuskoulutusta tarjotaan pirkanmaalaisille lapsille ja nuorille (Tulikettu-, NouHätä- ja Punainen liitu -turvallisuuskoulutukset) sekä turvallisuusviestintäsuunnitelmassa vuosittain määritetyin ehdoin muille kohderyhmille, esim. monikulttuuriselle väestölle.

Tulikettu-turvallisuuskoulutuksen avulla koulutetaan vuosittain pirkanmaalaiset esikoululaiset sekä 2., 6. ja 8. luokkien oppilaat. Punainen liitu -turvallisuuskoulutus on suunnattu 2. asteen opiskelijoille ja NouHätä 8. luokkalaisille (Tuliketun yhteydessä).

Turvallisuusviestinnän ja tiedotuksen vastuualue vastaa ajantasaisesta koulutusmateriaalista ja -välineistöstä yhdessä kehittämisspalveluiden ja osaamisen vastuualueen kanssa.

Turvallisuuskoulutuksia toteuttavat turvallisuusviestinnän ja tiedotuksen vastuualue, pelastustoiminnan toimialue ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyn vastuualue sekä kehittämisspalveluiden ja osaamisen vastuualue.

Turvallisuusvuorovaikutus tarkoittaa ihmisten kohtaamista joko kasvokkain tai virtuaalisesti – se sisältää vuorovaikutussuhteen ammattilaisen ja asiakkaan välillä. Kasvokkaisia kohtaamisia tapahtuu esimerkiksi yleisötapahtumissa (esim. messut tai itse järjestetty tapahtuma), paloasemavierailuilla, palomuseossa tai kampanjoissa. Virtuaalisia kohtaamisia tapahtuu esimerkiksi sosiaalisen median ja verkkosivujen (chat) välityksellä.

Turvallisuusvuorovaikutus on tavoitteellista ja suunnitelmallista, ja sitä koordinoi, kehittää ja osaltaan toteuttaa turvallisuusviestinnän ja tiedotuksen vastuualue. Toteuttamiseen osallistuvat pelastuspalveluiden kaikki toimialueet.

Turvallisuusneuvontaa suoritetaan monilla eri toimintatavoilla ja se kuuluu jokaisen työntekijän toimenkuvaan tehtävän edellyttämässä laajuudessa. Se tapahtuu useimmiten reaktiivisesti ihmisten ottaessa yhteyttä tai kohdattaessa ihmisiä kasvokkain tai sosiaalisessa mediassa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Onnettomuuksien ehkäisyn ohjauksen ja neuvonnan tavoitteena on edistää hyvää turvallisuuskulttuuria ja turvallisuuden tunnetta Pirkanmaalla. Asiantuntijapalveluna annettun viranomaisohjauksen tavoitteena on ohjata toiminnanharjoittajia pelastussuunnitelmien ja poistumisturvallisuusselvitysten laatimisessa sekä pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

kunnossapidosta (tavoitteena mm. automaattisten paloilmoitinten erheellisten hälytysten määrän vähentäminen).

Eri viranomaisten ja yhteistyötahojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja annettavista lausunnoista lisää kappaleessa 4.1.3. Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonnan vastuualueen henkilöstön antama yleinen ohjaus on laskettu jokapäiväiseen alueen palotarkastajien tehtävään. Lisäksi vaativan rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus on keskitetty asiantuntijoille.

Ohjauksen ja neuvonnan tavoitteena pidetään myös Sisäministeriön laatimassa julkaisussa (Valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle 2023–2026) määritellyjä tavoitteita asiakaspalautteen keräämisestä. Julkaisun perusteella se tulee tehdä systemaattisesti ja madalta asiakasyhteydenottojen kynnystä, jotta palveluissa ja materiaaleissa huomioitaisiin erilaisten asiakasryhmien tarpeet ja saavutettavuus.

Tavoitteiden saavuttamista seurataan toteutuman kautta: Usein kysytyt kysymykset -palsta verkkosivuilla, perehdytyksen onnistuminen, toimiva asiakaspalautejärjestelmä ja palautteisiin reagointi. Tavoitteiden saavuttamista seurataan neuvonnan osalta toteutuman perusteella. Myös chat-palvelun pilotointia seurataan yhteydenottojen määrän osalta.

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen, oikeiden toimintatapojen opettaminen sekä hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen. Turvallisuusviestintä tähtää asenteiden muuttamiseen, millä saadaan pysyviä muutoksia ihmisten turvallisuuskulttuurissa; tavoitteena on saada jokainen ottamaan vastuu omasta turvallisuudestaan sekä huolehtimaan läheistensä ja lähiympäristönsä turvallisuudesta. Tavoitteena on myös ennakoitua vastata mahdollisten poikkeusolojen, kriisien ja yhteiskunnan häiriötilanteiden kasvaneeseen tiedonsaantiin.

Pelastusviranomaisen tuottama turvallisuusviestintä on vuorovaikutteista, ajantasaista, vastuullista, vaikuttavaa ja saavutettavaa. Turvallisuusviestinnässä huomioidaan kohderyhmän ikätaso sisällön laajuuden ja ymmärrettävyyden kannalta. Turvallisuusviestintä on myös monikanavaista, hyödyntää nykyaikaisia viestintäkanavia ja huomioi eri kohderyhmien tavoitettavuuden turvallisuusviestintäkanavien valikoimassa. Turvallisuusviestinnän määrällisenä tavoitteena on tavoittaa 15 % Pirkanmaan väkiluvusta.

Turvallisuusviestintä (lukuun ottamatta sosiaalista mediaa) tilastoidaan pelastustoimen PRONTO pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmään, minkä avulla seurataan tavoitteiden toteutumista. Sosiaalisen median avulla tavoitetut henkilömäärät tilastoidaan erilliseen sosiaalisen median hallinta- ja analyysiohjelmaan, minkä avulla myös seurataan tavoitteita. Laadullisia tavoitteita seurataan osana yleistä viestinnän seurantaa ja raportointia.

Yleiseen ohjaukseen ja neuvontaan on tällä hetkellä varattu yhteisesti resurssia jokaiselle onnettomuuksien ehkäisy ja valvonnan vastuualueen työntekijälle 1 tunti päivässä, joka vastaa 3,7 henkilötyövuotta koko vastuualueella (ohjaus 3,1 htv ja neuvonta 0,6 htv).

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Turvallisuusviestintään on resursoitu turvallisuusviestinnän ja tiedotuksen vastuualueella viisi henkilötyövuotta. Osaamisen ja kehittämisen vastuualue toteuttaa ja suunnittelee turvallisuusviestintää. Turvallisuusviestinnän toteuttamiseen osallistuvat pelastustoiminnan toimialue sekä onnettomuuksien ehkäisyn vastuualue. Turvallisuusvuorovaikutuksen toteuttamiseen (esim. yleisötapahtumat, paloasemien esittelyt ja sosiaalinen media) osallistuu henkilöitä kaikilta pelastuspalveluiden toimialueilta.

Palvelutason kehittämistarve

Vuoden 2024 aikana palvelua kehitetään digitaalisia palveluita tuottamalla verkkosivuille usein kysytyjen kysymysten -palsta, johon voidaan nostaa tulleita kysymyksiä aihealueittain. Lisäksi palvelutasopäätöskaudella käynnistetään digitaalisesti toteutettu ohjauksen asiakaspalautekanava. Henkilöstön osaamista ja siten yhdenvertaista palvelua lisätään ja ylläpidetään suunnitelmallisella perehdytyksellä ja koulutuksella säännöllisesti koko onnettomuuksien ehkäisyn vastuualueelle. Tämä toiminta on jatkuvaa.

Neuvontaan on resursoitu päivystävän palotarkastajan työn muodossa arkisin 3,5 tuntia (klo 8.30 - 12.00). Käytäntö on osoittanut, että neuvontaan varattu aika ei ole riittävä, sillä asukkaiden, yhdistysten ja yritysten kyselyt ja ohjaamisen tarve on lisääntynyt. Vuoden 2024 aikana neuvontapuhelimen palveluaikaa lisätään. Päivystävän palotarkastajan työpisteensä pilotoidaan tilanne- ja johtokeskusta. Päivystävän palotarkastajan tehtäväkuvassa pilotoidaan myös chat-palvelua. Neuvontaan kohdennetaan henkilöresurssi- ja resurssin lisäys siten, että päivystävä palotarkastaja palvelee vuoden 2024 alusta arkisin klo 9.00 - 15.00. Näin ollen resurssia lisätään 0,6 henkilötyövuodesta 1,1 henkilötyövuoteen.

Turvallisuusviestintää on tarve kehittää entistä enemmän digitaalisin keinoin toteutettuun viestintään, mihin ohjaa myös hyvinvointialueen strateginen tavoite digitaalisuuden lisäämisestä. Digitaalisuuden lisääminen kohdentuu turvallisuusviestintävideoiden lisäämiseen ja turvallisuusviestintään verkossa. Digitaalisin keinoin toteutettua turvallisuusviestintää kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen strategisen viestinnän kanssa. Pelastustoimen valtakunnallisten strategisten tavoitteiden mukaisesti palveluja on tuotettava laadukkaasti ja lisäksi tavoitteena on vahvistaa omatoimista varautumista onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten vähentämiseksi kaikissa ikäryhmissä, ja tällä hetkellä nuoret (alle 20 vuotta) jäävät sosiaalisessa mediassa osin tavoittamatta. Nuorten tavoittamiskeinona on syytä panostaa juuri digitaalisuuteen.

Asumisen turvallisuuden kehittäminen ikäihmisten kodeissa. Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteiden (vuosille 2023–2026) sisältävät asumisen paloturvallisuuden edistämisen, jossa tavoitteena on palokuolemien, henkilövahinkojen ja aineellisten vahinkojen vähentäminen. Lisäksi valtakunnallisena tavoitteena on vahvistaa omatoimisen varautumisen osaamista kaikissa väestöryhmissä onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten vähentämiseksi. Näitä lähtökohtia ja tavoitteita peilaten pyritään painopistettä turvallisuusviestinnässä kohdentamaan vaikeasti tavoitettaville kohderyhmille. Tämä vaatii

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

onnistuaakseen pelastuslaitoksen oman valvonnan ohella tehtävän ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän parempaa kohdentamista sekä kotiin tarjottavien palveluiden tarjoajien osaamisen kasvattamista.

Nykyisellään turvallisuusviestintä ei tavoita riittävästi kotona asuvia ikäihmisiä, joiden kotona asumisen lisääminen on ollut trendinä jo jonkin aikaa. Ennusteiden mukaan kotona asuvien vanhusten määrän odotetaan kasvavan lähivuosina. Tämän lisäksi syrjäytyminen ja yhteiskunnan palveluiden ulottumattomiin jääminen tuovat omat haasteensa asumisturvallisuuden kannalta. Ikäihmisten sekä elämänhallintansa menettäneiden ihmisten, kotona-asumiseen liittyy erilaisia paloturvallisuusriskejä, joita voidaan vähentää turvallisuusviestinnällä sekä koulutuksella.

Lisäämällä kotihoidossa (asukasrajapinnassa) työskentelevien henkilöiden valmiutta havainnoida asunnoissa mahdollisesti olevia paloturvallisuusriskejä saavutetaan kohdennettua laaja-alaista ennaltaehkäisevää toimintaa, jonka kattavuutta ei muilla tavoin saavuteta ilman laajoja resurssilisäyksiä. Parantamalla yhteistyötä eri viranomaistoimijoiden kesken ja lisäämällä tietoutta turvallisuusviestinnän keinoin saavutetaan hyvinvointialueen toimijoiden (ja muiden toimijoiden) kesken yhteistyöverkostoja, joiden avulla voidaan tarvittaessa nopeasti reagoida erilaisiin valvonta- sekä turvallisuusviestintätoimiin tarpeen vaatiessa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän tavoitteista ja palveluihin käytettävistä voimavaroista sekä painopisteiden ja kohderyhmien perusteista.

Aluevaltuusto päättää ohjauksen osalta seuraavaa:

- ohjaus ja neuvonta ovat erillistä toimintaa sekä osana turvallisuusviestintää, että normaalia valvontatoimintaa. Ohjauksella parannetaan turvallisuutta, ennaltaehkäistään onnettomuuksia ja vähennetään tapahtuneita onnettomuusvahinkoja.

Aluevaltuusto päättää turvallisuusviestinnän osalta seuraavaa:

- Turvallisuusviestinnän palveluja tuotetaan riskianalyysin perusteella, erillisen vuosittain päivitettävän turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti. Päätettävä turvallisuusviestintäsuunnitelma pohjautuu pelastustoimen turvallisuusviestinnän kansalliseen strategiaan.

4.1.2 Palontutkinta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 41 §:n mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissy ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus.

Palontutkinnassa on käytössä kolme eri tasoa:

Taso 1) palontutkinnan perustaso, joka suoritetaan jokaisesta tulipalosta. Tutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissy ja sen leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot, vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät, kuten asukkaiden ja henkilökunnan toiminta palotilanteessa sekä pelastustoiminta. Tutkinnan suorittaa pelastustoiminnan johtaja tai tehtävään nimetty päällystöviranhaltija.

Taso 2) palontutkinnan laajempi taso, joka suoritetaan vähintään tutkintakriteerit täyttävistä tulipaloista (palokuolema, vakava loukkaantuminen tai vähintään 200 000 € omaisuusvahinko).

Tason 2 tutkinnassa selvitetään tulipalon syy ja perehdytään tarkemmin onnettomuuden laajuuteen vaikuttaneisiin tekijöihin. Tutkinnan suorittaa tehtävään nimetty päällystöviranhaltija.

Taso 3) palontutkinnan laajin taso, joka suoritetaan tarpeen vaatiessa erityisen merkittävistä tapauksista tai osana muuta tutkintaa. Päätöksen tutkinnan aloittamisesta voi tehdä Onnettomuustutkintakeskus, sisäasiainministeriö tai pelastuslaitos. Tason 3 palontutkintaa varten kootaan tutkintaryhmä, johon voi kuulua osallistujia pelastuslaitoksen ulkopuolelta. Tutkintaryhmä työskentelee erikseen nimetyn puheenjohtajan johdolla ja tutkinnan suuntaaminen ja laajuus määrittyy tutkittavan tapauksen ja tutkintatietojen tuottaman lisäarvon perusteella. Palontutkintaa sekä onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän kehittymisen seurantaan tehdään pelastuslaitoksella muiden työtehtävien ohessa. Palontutkinta ja sen kehittäminen on organisoitu ja resursoitu uudelleen syksyllä 2021.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Palontutkinta on pelastuslaitoksen lakisääteistä tehtävää. Pelastuslain 41 §:n mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissy ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus.

Palontutkinnan tiedot kirjataan PRONTO pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmään, josta niitä voidaan hyödyntää valtakunnallisesti tilastoinnissa, turvallisuusviestinnässä sekä hyödyntää tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. Palontutkinnasta laaditaan tarpeen mukaan myös pelastuslaitoksen sisäistä materiaalia, joka tähtää etenkin oman toiminnan kehittämiseen.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pelastuslain 41 § mukaisesti palontutkinnassa arvioidaan myös tulipalojen tahallisuutta- ja tuottamuksellisuutta. Jos on aihetta epäillä, että tulipalo tai muu onnettomuus on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti, pelastusviranomaisen on ilmoitettava asiasta poliisille. Poliisille on ilmoitettava myös palontutkinnan yhteydessä havaituista palo- ja henkilöturvallisuusrikkomuksista. Ilmoitusvelvollisuuden toteutumista on seurattu vuonna 2023 aluehallintoviraston toimesta. Pirkanmaalla oli puutteita ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa. Ilmoitusvelvollisuuden täyttämässä on edelleen kehitettävää.

Palontutkinnan tasot on määritetty valtakunnallisesti 1, 2 ja 3 tasoihin. Lisäksi valtakunnallisesti on erilaisia palontutkintaa vaativia vaihtuvia teemoja, joihin osallistuminen on usein vapaaehtoista, mutta tärkeää. Palontutkintaa voidaan tehdä myös oman harkinnan mukaisesti. Palontutkinnan toteuttaminen on ohjeistettu tarkemmin palontutkintaohjeessa.

Palontutkintaohjeen 1 tason palon tutkinnan suorittaa pääsääntöisesti pelastustoiminnan johtaja. 2 ja 3-tason palontutkintaan on nimetty palontutkintaryhmä, johon kuuluu 6 varsinaista tutkijaa sekä 2 asiantuntijajäsentä. Lisäksi pelastustoiminnan varalla olevat P30 päällystöpäivystäjät kuuluvat ryhmään. Palontutkinta voidaan aloittaa myös virka-ajan ulkopuolella. Laadukasta palontutkintaa saadaan aikaan riittävillä henkilö- ja materiaaliressursseilla sekä toimintaohjeilla.

Seurantamittarit: Palontutkinnan seuranta on tilastollista (tutkintaa vaativat tehtävät vs. toteutuneet tutkinnat). Myös palontutkinnan laatua pystytään seuraamaan seuraamalla palojen syttymissyiden arviointia. Ei voida arvioida – syttymissyiden osuus kaikista syttymisarvioista pienenee palontutkinnan laadullisesta toiminnasta. Lisäksi pelastuslain 41 § mukaisten poliisille tehtävien ilmoitusten määrää voidaan verrata PRONTO pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmään kirjattujen ilmoitusvelvollisuuden ylittäviin tapauksiin.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutaso palontutkinnan osalta saavutetaan nykyisillä resursseilla. Toiminnan kehittämistarve on sisäistä ja se liittyy, palontutkinnan prosessiin, jatkuvaan henkilöstön kouluttamiseen sekä kalustohankintoihin. Pelastuslaitoksen palontutkintaprosessia (palontutkintaohje) kehitetään palvelutasopäätöskauden aikana. Palontutkinnan tutkimustuloksien hyödyntäminen nykyistä tehokkaammin onnettomuuksien ehkäisyyn ja pelastustoiminnan kehittämiseksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää palontutkinnan laajuuden määrittämisen perusteista, painopisteistä ja palontutkintaan käytettävistä voimavaroista. Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Pirkanmaan pelastuslaitos suorittaa palontutkintaa pelastuslain 41 § mukaisesti kaikista tulipalosta.
- Pelastustoiminnan johtaja arvioi palon syttymissyyn.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

- Erillinen palontutkinta suoritetaan paloista, joissa on tapahtunut huomattava omaisuusvahinko, henkilövahinko tai muun syyn perusteella
- Pelastuslainmukaista palontutkintaa ja tarvittaessa onnettomuustutkintaa toteutetaan tarvittavien yhteistyötahojen, kuten poliisin, turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Onnettomuustutkintakeskuksen kanssa

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Kuvaus palvelujen toteuttamisesta sekä palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

Pelastuslain 42 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen pääasialliset viranomaistahot, joiden kanssa tehdään yhteistyötä, ovat: sosiaali- ja terveystieteelliset viranomaiset, kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaiset, ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysviranomaiset, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES, ELY-keskus, Aluehallintovirasto, Hätäkeskus, poliisi, Maahanmuuttovirasto Migri sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteelliset viranomaiset

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteellisten viranomaisten kanssa tehtävä yhteistyö muodostuu sote-kohteiden tarkastuksista sekä hyvinvointialueen yhteisistä hanke- ja muista palaverista. Lisäksi viime vuosien suuntaus kotona asumisen lisäämiseen ikäihmisten hoidossa on tuonut mukanaan paloturvallisuusriskejä koteihin. Tämä on tunnistettu yhdeksi tärkeäksi haasteeksi pelastusalalla, johon pyritään vaikuttamaan hyvällä yhteistyöllä ja yhteistarkastuksilla kotien turvallisuuden parantamiseksi. Kohdassa valvontatehtävät kuvatuissa paloriskikohteiden tarkastuksissa on usein mukana sosiaali- tai terveystieteellinen asukkaan palvelutarpeesta ja voinnista riippuen.

Kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaiset

Rakenteellisen paloturvallisuuden ohjauksella ja neuvonnalla pyritään edistämään rakennusten käyttöturvallisuutta ja samalla takaamaan pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytykset. Pelastusviranomaisen osallistuu Pirkanmaalla asiantuntijana maankäytön ja rakentamisen ohjaukseen. Tässä tarkoituksessa annetaan kuntakohtaisesti sovittujen menettelytapojen mukaisesti lausuntoja kaavoitukseen ja rakennuslupakäsittelyyn liittyvissä asioissa, osallistutaan tarvittaessa näitä koskeviin neuvotteluihin sekä ohjataan suunnittelijoita, rakentajia ja muita tahoja palo- ja

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

henkilöturvallisuuskysymyksissä ja väestönsuojelussa. Ensihoidon ja pelastustoiminnan toimintaedellytysten varmistamiseksi yhteistyötä tehdään kaavavalmistelussa neuvottelujen ja lausuntojen avulla ja liikenneinfran ja reittien pysyvistä ja väliaikaisista muutoksista kaupungin liikennesuunnittelun ja kaupunkiliikenteen toimijoiden kanssa. Pelastusviranomainen osallistuu lisäksi kohdan valvontatehtävät mukaisesti rakentamiseen liittyviin tarkastuksiin ja katselmuksiin.

Kuntien ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysviranomaiset

Kuntien ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysviranomaisten kanssa tehdään yhteistyötä seuraavien valvonta-alueiden osalta: ympäristönsuojelu, elintarvikevalvonta, terveydensuojelu ja kemikaalivalvonta. Pelastusviranomainen toimii yhteistyössä em. tahojen kanssa kuntakohtaisten käytäntöjen ja tarpeen mukaan, esim. liittyen seuraavien asioihin:

- öljysäiliöiden kunnon valvonta
- majoitus- ja ravitsemusliikkeiden toiminnan aloittaminen tai muutokset
- ympäristöluvalliset valvontakohteet
- asuinolojen tarkistaminen.

Yhteistoiminnassa huomioidaan kunkin tahon laatimat valvontasuunnitelmat ja valtakunnalliset valvontatavoitteet. Yhteistarkastuksia ja valvontaprojekteja toteutetaan resurssien puitteissa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES

Pelastusviranomainen osallistuu Tukesin pitämiin kemikaalikohteiden määräaikaistarkastuksiin resurssien puitteissa. Pyydetessä annetaan lausuntoja laitosten sisäisistä pelastussuunnitelmista ym. asiakirjoista.

Pelastuslaitoksen viranhaltijat konsultoivat Tukesin asiantuntijoita tarpeen mukaan kemikaalien ja kaasujen teolliseen käsittelyyn, räjähteisiin ja ilotulitteisiin, pelastustoimen laitteisiin, painelaitteisiin, rakennustuotteisiin ym. Tukesin toimialaan liittyvissä valvontakysymyksissä. Pelastustoimen laitetta, asennusliikettä tai tarkastuslaitosta koskeva pelastustoimen laitelain edellyttämä ilmoitus Tukeisiin tehdään tarvittaessa.

Yleisötilaisuuksien tai muun valvonnan yhteydessä havaituista kuluttajaturvallisuuteen liittyvistä puutteista ilmoitetaan ao. viranomaiselle Tukeisiin. Lisäksi tehdään valvonnallista yhteistyötä aktiivisten kuluttajapalvelujen valvonnassa valtakunnallisten suuntaviivojen mukaisesti.

ELY-keskus

Pelastuslaitos tekee valvontaan liittyvää yhteistyötä Pirkanmaan ELY –keskuksen ympäristönsuojelu ja luonnonvarat -vastuualueen kanssa. Yhteistoiminta painottuu vesien ja maaperän suojeluun liittyviin kysymyksiin (polttoaineiden ja muiden ympäristölle vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi) sekä maatalouden tuettuun rakentamiseen ja ympäristölupiin. Yhteistarkastuksia ja tietojen vaihtoa suoritetaan tarpeen mukaan. Lisäksi tuotetaan yhteistyössä (myös muiden tahojen kanssa) opastavaa materiaalia valvontakohteiden käyttöön. Patoturvallisuuskysymyksissä toimitaan yhteistyössä Kainuun ELY –keskuksen kanssa (lausunnot ja tarkastukset).

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pelastuslaitoksella on valvontaan liittyvää yhteistyötä aluehallintoviranomaisen peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueen sekä työsuojelun vastuualueen kanssa. Pelastuslaitos antaa pyydettyä lausunnon aluehallintovirastolle sosiaali- ja terveystalvveluja tuottavien kohteiden henkilö- ja paloturvallisuusjärjestelyistä. Työsuojeluviranomaisen ja alkoholivalvonnan kanssa suoritetaan yhteistarkastuksia tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

Hätäkeskus

Pirkanmaa kuuluu Porin hätäkeskuksen alueeseen. Pelastuslaitos tekee valvontatoimintaan liittyvää yhteistyötä hätäkeskuksen kanssa pääasiassa hätäkeskukseen liitettyjä ja liitettäviä paloilmoin- ja sammutuslaitteita koskien. Laitteiston liittäminen tai pois kytkeminen edellyttää pelastusviranomaisen hyväksynnän.

Sisä-Suomen poliisi

Pelastuslaitos toimii yhteistyössä poliisin kanssa suurten yleisötapatumien turvallisuuden ennakkosuunnittelussa ja tapahtumien järjestäjien pelastus-/turvallisuussuunnittelun ohjaamisessa. Ennen tapahtumien alkamista suoritetaan viranomaistarkastus tarvittaessa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Viranomaisyhteistyötä tehdään myös ilotulitusnäytösten sekä ilotulitteiden myymälävarastojen valvonnassa, sekä tarpeen mukaan anniskeluravintoloiden henkilöturvallisuuden valvonnassa ja oppilaitosten turvallisuus-/pelastussuunnittelun ohjaamisessa. Pelastusviranomainen pyytää lisäksi tarvittaessa virka-apua poliisilta, jos se on tarpeen palotarkastuksen tai muun valvontatehtävän suorittamiseksi sekä tekee tarvittaessa ilmoituksen pelastusrikkomuksista rikosoikeudellisen vastuun selvittämiseksi.

Varsinaisen valvontatoiminnan lisäksi tehdään poliisin kanssa yhteistyötä palontutkinnassa erillisen ohjeistuksen mukaisesti ja annetaan pyynnöstä asiantuntijalausuntoja palontutkintaan liittyen.

Maahanmuuttovirasto Migri

Maahanmuuttoviraston kanssa tehdään yhteistyötä vastaanottokeskusten turvallisuuden parantamiseksi ja ylläpitämiseksi muun muassa tarkastamalla vastaanottokeskuksia, kouluttamalla vastaanottokeskusten henkilökuntaa sekä varmistamalla Migrin vastuulla olevien asuntojen turvallisuustasoa. Tarvittaessa koulutetaan vastaanottokeskusten asukkaita paloturvallisen asumisen huomioimiseen. Migrin - sekä muiden maahanmuuttoon kytkeytyvien eri toimijoiden - kanssa pyritään tekemään jatkuvaa yhteistyötä, jotta turvallisuusviestintää saadaan kohdennettua ajantasaisesti ja asiakaslähtöisesti kulloinkin tarvittaville tahoille.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Tampereen Viinikan järjestelyratapiha on Liikenteen turvallisuusviraston nimeämä vaarallisten aineiden kuljetusten ratapiha, jonka turvallisuutta se myös valvoo. Rautatierakenteista vastaa Liikennevirasto. Pelastuslaitos osallistuu ratapihalle suoritettaviin valvontatarkastuksiin sekä antaa pyydettyä asiantuntija-apua ratapihan turvallisuutta koskeissa kysymyksissä. Pelastuslaitos toimii yhteistyössä liikenneviraston kanssa myös Tampereen Rantaväylän

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

ajoneuvoliikennetunnelin valvontaan liittyvissä kysymyksissä.

Muita keskeisiä yhteistyötahoja ovat: ensihoito, kunnan eläinlääkäri, nuohoojat, paloilmoitin- ja sammutuslaitteistojen tarkastuslaitokset, pelastus- ja kiinteistöalan järjestöt ja yhdistykset, öljysäiliöiden tarkastusliikkeet, OTKES, puolustusvoimat, tulli, kolmannen sektorin toimijat, isännöitsijät, asukkaan omaiset tai ystävät, taloyhtiön edustaja, muut pelastuslaitokset sekä Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto.

Yhteistyö pelastuslain 42 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyssä

Jokaisella viranomaisella on ilmoitusvelvollisuus havaitsemastaan riskiasunnosta pelastusviranomaiselle pelastuslain 42 §:n mukaan. Pirkanmaan pelastuslaitoksella paloriski-ilmoitukset tehdään verkkosivuilla olevalla valtakunnallisella ilmoituskaavakkeella. Ilmoituksia käsittelee ja niiden perusteella tehtäviä tarkastuksia suorittaa onnettomuuksien ehkäisyn vastuualue.

Yhteistyötä paloriski-ilmoitusten puitteissa tehdään lähinnä sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa esim. yhteisillä kotikäynneillä. Sosiaali- ja terveysviranomaiset – etenkin kotihoidon työntekijät - tekevät aktiivisesti myös paloriski-ilmoituksia havaitsemistaan puutteista kodeissa.

Paloriskikohteiden tarkastuksiin liittyen yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös kuntien ympäristöterveysviranomaisten (asumisterveyden tarkistaminen), rakennusvalvonnan (esim. asemakaava-alueen turvallisuus), poliisin (virka-apupyynnö haastavimmissa kohteissa), kolmannen sektorin toimijoiden, omaisten tai ystävien (asukkaan toiveesta) sekä isännöitsijöiden tai taloyhtiön edustajan kanssa.

Yhteistyö pelastuslain 62 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyssä

Pelastuslain 62 §:n mukaisille ilmoituksille on laadittu valtakunnallinen ilmoituskaavake verkkosivuilla. Ilmoitukset käsittelee hormi- ja tulisijaturvallisuuteen perehtynyt palotarkastaja. Ilmoituksesta ollaan yhteydessä asukkaaseen / omistajaan ja tarvittaessa myös rakennusvalvontaviranomaiseen ja nuohoojaan.

Paikallinen ja alueellinen turvallisuussuunnittelutyö

Pirkanmaan pelastuslaitos osallistuu paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön hyvinvointialueen ja kuntien kanssa sovittavalla tavalla.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Toimintaympäristö- ja riskianalyyssissä tunnistettuihin riskeihin ja turvallisuusongelmiin päästään käsiksi hyvällä ja toimivalla viranomaisten, kuntien, hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Tarpeena on yhä voimakkaammin ennalta ehkäisy ja varhainen tuki. Näihin pystytään panostamaan, kun yhteistyöllä pystytään tunnistamaan paremmin turvallisuusongelmien juurisyöt ja selvittämällä yhdessä, miten niihin voidaan vaikuttaa.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Yhteistyöhön viranomaisten ja muiden tahojen kanssa on varattu resurssia 4,9 henkilötyövuotta.

Viranomaisyhteistyön tavoitteeksi valtakunnallisesti on asetettu valtakunnallisten strategisten tavoitteiden (Valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023 – 2026) mukaisesti erityisesti rakentamisen ja asumisen paloturvallisuuden edistäminen. Vaikuttavuuden varmistamiseksi toiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota yhteistyöhön väestön, kuntien, hyvinvointialueiden, elinkeinoelämän sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Eri toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on myös vahvistaa tietopohjaa luoden vaikuttavuutta sekä laajentaa ymmärrystä toimintaympäristön riskeistä.

Yllättävien muutostilanteiden toteutuessa korostuu usean viranomaisen ja muiden yhteistyötahojen yhteinen ja koko ajan ylläpidettävä tilannekuva, toimien yhteensovittaminen sekä kriisiviestintä ja tiedottaminen. Esim. laajamittaisen maahantulon tilanteessa pelastusviranomaisen tehtävät painottuvat tilapäismajoituksen palo- ja henkilöturvallisuuden varmistamiseen sekä turvallisuusviestintään.

Tavoitteena on myös paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelutyön kartoittaminen ja käynnistäminen yhteistyössä kuntien kanssa. Pirkanmaan pelastuslaitoksen tavoitteena on ottaa aktiivisempaa roolia turvallisuussuunnittelutyössä kuntien kanssa sovittavalla tasolla. Paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelutyön käynnistämiseksi käytetään kuntiin lähetettävää kyselyä, jonka toteutumista ja palautteeseen reagoimista seurataan.

Tavoitteen onnistumista seurataan toteutuman perusteella.

Palvelutason kehittämistarve

Paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelutyöhön on osallistuttu tällä hetkellä erikseen pyydettyä. Pelastuslaitos pyrkii siihen, että turvallisuussuunnittelusta tulee osa arkipäiväistä toimintaa Pirkanmaan pelastuslaitoksen ja Pirkanmaan alueen kuntien välisessä yhteistyössä tarjoamalla aktiivisesti osaamista turvallisuussuunnittelutyön tueksi ja kehittämiseksi. Paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelutyön käynnistämiseksi käytetään vuoden 2024 aikana kuntiin lähetettävää kyselyä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää onnettomuuksien ehkäisyä koskevan yhteistyön tavoitteista, järjestelyistä ja yhteistyöhön käytettävistä voimavaroista. Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

Aluevaltuusto päättää yhteistyön osalta seuraavaa:

Tavoitteet:

- Pelastuslaitos seuraa alueen onnettomuuksien kehittymistä ja tekee aktiivista yhteistyötä paikallisviranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi osana valvontaa ja turvallisuusviestintää.
- Onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pelastuslaitos tekee yhteistyötä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistuu paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.
- Pelastuslaitos käsittelee kaikki viranomaisten, muiden ilmoitusvelvollisten tahojen ja nuohoojien ilmoitukset havaituista vaaroista ja ryhtyy niiden johdosta tarvittaessa pelastuslain mukaisiin toimenpiteisiin.

4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Valvontasuunnitelma päivitetään vuosittain ja päivityksen yhteydessä tarkastellaan samalla PRONTO pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmän onnettomuustilastointia. Tarvittaessa valvontasuunnitelman valvontavälejä ja valvontakohteiden tietoja päivitetään. Onnettomuustilastoinnin pohjalta voidaan myös vuosittain valita valvonnan painopisteet.

Palontutkintaa tekevät pelastusviranomaiset tuovat säännöllisesti esille koko onnettomuuksien ehkäisyn vastuualueelle palontutkinnan selvityksessä olleita kohteita. Tutkimustuloksia hyödynnetään valvontatoiminnassa sekä ohjauksessa ja neuvonnassa.

Onnettomuuskehityksen seuranta ei ole ollut Pirkanmaan pelastuslaitoksella säännöllistä ja systemaattista vaan se on perustunut yleiseen turvallisuusviestinnän tukemiseen sekä palontutkinnan johtopäätöksiin. Kokonaisvastuuta tehtävän suorittamiseen ei ole ollut nimettyä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Onnettomuuskehityksen seurantaan varataan resurssia palontutkinnan tiimin yhdelle jäsenelle sekä pelastuslaitoksen analytikolle. Onnettomuuksien ehkäisyn resurssiksi alustavasti mitoitetaan noin 20 työpäivää eli 0,1 henkilötyövuosi. Lisäksi onnettomuuksien syitä ja kehitystä seurataan jo aiemmin mainitun palontutkinnan resurssien toimesta.

Organisoidulle ja systemaattiselle toiminnalle on tullut selvä tarve. Tavoitteena on, että onnettomuuskehityksestä luodaan puolen vuoden välein katsaus ja tarvittaessa muutetaan ohjeistusta / toimintatapoja tarpeen mukaan sekä viestinnässä, onnettomuuksien ehkäisyssä, että pelastustoiminnassa. Onnettomuuskehityksen seuranta ja asioista tiedottaminen on kuitenkin onnettomuuksien ehkäisyn vastuulla. Seuranta tehdään tiiviissä yhteistyössä Pirkanmaan pelastuslaitoksen analyytikon kanssa. Analyytikko tuottaa tilastollisesti materiaalia, jota analysoidaan ja käsitellään onnettomuuksien ehkäisyn vastuualueella. Tavoitteena on, että PRONTO pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmän aineiston pohjalta tehdyllä tilastoinnilla saataisiin onnettomuuskehityksestä tilannekuvaa kunnittain myös alueellisen ja paikallisen turvallisuussuunnittelutyön tueksi vuosittain. Tavoitetta seurataan toteutuman perusteella.

Palvelutason kehittämistarve

Toimintaa kehitetään siten, että onnettomuusuhkien, onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta toteutetaan säännöllisesti onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi. Kehitystyö aloitetaan palvelutasopäätöskauden alussa. Onnettomuusuhkien, onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta ja raportointimalli valmistuu vuoden 2024 aikana.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää onnettomuuskehityksen seurannan painopisteistä ja seurantaan käytettävistä voimavaroista.

Aluevaltuusto päättää onnettomuuskehityksen seurannasta seuraavasti:

- Pelastuslaitos ylläpitää ajantasaista tilannekuvaa onnettomuuksien kehityksestä.
- Onnettomuuskehityksen seurannan tuloksia hyödynnetään pelastuslaitoksen riskianalyysi työssä sekä alueellisessa ja paikallisessa turvallisuussuunnittelutyössä
- Onnettomuusuhkien, onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta- ja raportointimalli valmistellaan vuoden 2024 aikana

4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen varmistaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Laki hyvinvointialueesta 7 §:n mukaan hyvinvointialue voi hoitaa lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Tällä hetkellä Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastuspalveluiden onnettomuuksien ehkäisyn ja valvontaan kuuluvia tehtäviä ei hoideta yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa. Tehtävät hoidetaan oman hyvinvointialueen pelastuspalveluiden toimesta.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pirkanmaan pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn vastuualueella ei koeta tällä hetkellä tarvetta järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle.

Palvelutason kehittämistarve

Pidemmällä aikavälillä seurataan hyvinvointialueen pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviä ja selvitetään järjestämisvastuun siirtämisen mahdollisuutta tarvittaessa jonkin tehtävän osalta. Tämä vaatii hyvää yhteistyötä eri hyvinvointialueiden pelastustoimien kesken.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää, miten toisen hyvinvointialueen järjestettäväksi siirretyn tehtävän asianmukainen järjestäminen varmistetaan.

Päätöstä siirretyn tehtävän järjestämisestä ja valvonnasta ei tarvita, koska tehtäviä ei ole siirretty.

4.1.6 Valvontatehtävät

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 78 §:n mukaan pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Pelastuslain lisäksi pelastusviranomaisen on säädetty yhdeksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) valvontaviranomaiseksi. Kemikaaliturvallisuuslain tavoitteena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja.

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvista valvontatehtävistä. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen tulee pelastuslain 78 §:n mukaisesti tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Valvontatehtävän toteuttamisesta on laadittava pelastuslain 79 §:n mukaisesti valvontasuunnitelma, jonka tulee perustua hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastuspalveluille on laadittu valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelma tehdään vuodeksi kerrallaan. Valvontasuunnitelma perustuu Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastuspalveluiden palvelutasopäätökseen sekä paikalliseen riskienarviointiin. Valvontasuunnitelmassa on kuvattu valvontatoiminnan sisältö, määräaikaisen ja epäsäännöllisesti suoritettavan valvonnan keinot, valvontakohteiden määrät sekä valvontavälit, viranomaisyhteistyö, valvontatoimintaan käytettävät resurssit, valvontatoiminnan vaikuttavuuden ja suunnitellun valvonnan toteutumisen arviointi sekä muut onnettomuuksien ehkäisyn vastuualueella suoritettavat tehtävät.

Valvontatehtävät jaetaan määräaikaiseen valvontaan, epäsäännöllisesti suoritettavaan valvontaan sekä asiakirjavalvontaan. Pelastuslain mukainen määräaikainen valvonta pitää sisällään yritys- ja laitoskohteiden valvontaa (valvontajärjestelmässä A1-A6 –kohteet) ja asuinrakennusten valvontaa. Sekä yritys- ja laitoskohteissa että asuinrakennusten valvonnassa käytetään perinteisen tarkastustoiminnan lisäksi paloturvallisuuden itsearviointia. Lisäksi määräaikaiseen valvontaan huomioidaan kohteiden jälkivalvontaan liittyvät toimenpiteet - jälkipalotarkastukset sekä asiakirjajälkivalvonnat.

Epäsäännöllisesti suoritettavalla valvonnalla tarkoitetaan eri syistä kohteeseen tehtäviä ylimääräisiä tarkastuksia (mm. paloriskikohteiden valvonta, tilapäismajoitukseen liittyvä valvonta, teematarkastukset, palontutkinta); lausuntoja rakennuksen tai rakennusosan käyttöönotosta; lausuntoja kiinteistön väestönsuojan käytöstä; lausuntoja kiinteistön pelastusteistä; kemikaaliturvallisuuslain mukaista valvontaa sekä yleisötapahtumien valvontaa. Epäsäännöllisesti suoritettavan valvonnan määrään pelastuslaitos ei voi yksin omilla toimillaan vaikuttaa ja sen vuoksi siihen tarvittavaa resurssia on hankalaa arvioida.

Asiakirjavalvonnalla tarkoitetaan valvonnan suorittamista asiakirjojen tarkastelulla. Asiakirjavalvonta voi kohdistua koko valvottavaan kohteeseen tai pelastusviranomaisen valitsemiin aiheisiin. Asiakirjavalvonnan pääasiallinen sisältö muodostuu yleensä omatoimisen varautumisen sekä pelastustoimen laitteiden kunnossapidon valvonnasta, kohteeseen kohdistuvat veloitteet huomioiden. Asiakirjavalvontaa ovat esim. pelastussuunnitelmien valvonta; poistumisturvallisuusselvitysten valvonta; suurten öljyvarastojen torjuntavalmiuden valvontaa sekä mm. nuohoojien vikailmoitusten perusteella tehtävää valvontaa ja huolto- ja kunnossapitoasiakirjoihin liittyvää valvontaa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Valvontatoiminnan ja etenkin asumisen paloturvallisuuden edistämässä haastaa erityisesti kasvava eriarvoistuminen, ikärakenteen muuttuminen ja Pirkanmaalla asukasmäärän kehittyminen ja keskittyminen Tampereelle ja Tampereen seutukuntaan. Harva-asutuksen alueen asukkaat tulee kuitenkin vähenevästä määrästä huolimatta huomioida erityisesti asumisen turvallisuuden parantamisessa, sillä palvelut ja avun saaminen on haastavampaa.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Valvontatoimintaan on resursoitu yhteensä 14,7 henkilötyövuotta, joka vastaa noin puolta koko onnettomuuksien ehkäisyn resurssista.

Valvontatoiminnan tavoitteena on edistää hyvää turvallisuuskulttuuria alueella ja vähentää tulipaloista aiheutuvia omaisuus- ja henkilövahinkoja siten, että se on tehty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti, kuten sisäministeriön julkaisussa valvontatoiminta nostetaan esille (Valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle 2023–2026).

Valvontatoiminnalla pyritään tulipalojen määrän vähentämiseen ja paloturvallisuuden edistämiseen valvomalla, että rakennusten omistajat ja haltijat sekä erilaiset toiminnanharjoittajat noudattavat pelastuslaissa määritettyjä sekä yleisiä että toiminnanharjoittajan, rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuuksia. Valvontatoiminnan tavoitteena on myös varmistaa pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytykset onnettomuustilanteessa.

Valvontatoiminnassa otettiin käyttöön vuoden 2022 aikana valtakunnallinen hyvän hallintotavan mukainen kuulemiskäytäntö palotarkastuksen suorittamisessa. Kuulemiskäytäntö vie valvontatoiminnassa aiempaa enemmän aikaa, mutta sillä saadaan havaittuja puutteita paremmin saatettua loppuun. Kuulemiskäytännön myötä valvontatehtävien määrä (A1-A6 -kohteet) on vähentynyt. Jälkivalvonnan avulla - asiakirjajälkivalvonta tai jälkipalotarkastus - on tarkoitus saattaa valvontatoimenpide kohteessa loppuun ja saada puutteet korjattua. Jälkivalvontaa tulee tehostaa palvelutasopäätöskauden aikana, jotta kohteiden turvallisuustaso saadaan nousemaan.

Seurantamittarit:

- Valvontasuunnitelman toteutuminen ja seuranta sekä määrällisesti että laadullisesti (määrällisesti A1-A6 -kohteet ja asuinrakennukset).
- Valvontakohteiden turvallisuustason nousu seuraamalla jälkivalvonnan saattamista kohteissa loppuun saakka.

Palvelutason kehittämistarve

Valvontatoimintaa kehitetään jatkuvasti siten, että valvonnan lähtökohtana on laadun ja vaikuttavuuden parantaminen. Aiemmin valvonnassa mitattavana tekijänä on ollut liiaksi määrälliset suoritteet.

Ohjauksen ja neuvonnan osalta kappaleessa 4.1.1 esiteltiin asiakaspalautetoiminnan kehittäminen. Tavoitteena on valvontatoiminnan kehittäminen asiakaspalautteen perusteella asiakaslähtoisemmäksi ja turvallisuutta edistävämmäksi.

Valtakunnallinen OE-sovellus (uusi onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmä) on kehitteillä sisäministeriön vetämänä. Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastuspalvelut ottavat sovelluksen käyttöön sen valmistuttua sekä pyrkii olemaan mukana jo sovelluksen kehittämisessä pilotointijakson aikana. OE-sovellus vaatii pelastuslaitoksella tuve-koneiden hankintaa ja käyttöönottoa. Tietojärjestelmän odotetaan olevan käytössä palvelutasopäätöskauden aikana.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää valvonnan perusteista, tavoitteista ja valvontatehtävään käytettävistä voimavaroista.

Aluevaltuusto päättää seuraavaa onnettomuuksien ehkäisyn valvonnasta:

- Valvonnan perustuu riskiarviointiin ja se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.
- Valvonnasta laaditaan vuosittain valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa huomioidaan riskiarvioon pohjautuvat painopistevalinnat. Valvonta toteutetaan valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontasuunnitelman päättää pelastusjohtaja.
- Pelastuslaitos suorittaa valvontatoimintaa tarvittaessa yhdessä muiden viranomaisten kanssa.

4.1.7 Valmiuden tarkastaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 84 §:n mukaan pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi muissa kuin asumiseen käytetyissä tiloissa eikä puolustusvoimien salassa pidettävissä kohteissa (pelastuslaki 83 §).

Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastuspalveluissa valmiustarkastuksia ei ole tehty erikseen. Varautumisjärjestelyjen tilannekuva tulee esille eri tahojen kanssa käytävissä, kokouksissa sekä harjoituksissa sekä valvontakäynneillä (palotarkastukset).

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Valmiustarkastuksilla varmistetaan osaltaan, että varautumisvelvolliset ovat huolehtineet niille kuuluvista velvoitteista. Palvelutasopäätöskauden aikana pilotoidaan hyvinvointialueen pelastusviranomaisen suoritettavien valmiuden tarkastuksia kuntiin ja muihin varautumisvelvollisiin suuronnettomuuksien ja väestönsuojelun varautumisjärjestelyiden valvomiseksi. Säännöllinen valmiuden tarkastusten toteuttaminen edellyttävät päätöstä henkilöstön lisäresursoinnista.

Turvallisuustilanne on muuttunut Suomessa ja Euroopassa. Varautumisten velvollisten suuronnettomuuksien ja väestönsuojelun varautumisjärjestelyihin on tarkoituksenmukaista kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Valmiustarkastusten tekeminen edistäisi myös

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

lakisääteisten väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisessa.

Valmiustarkastuksiin käytettävät voimavarat huomioidaan valvontasuunnitelmassa palvelutasopäätöskauden alusta alkaen.

Palvelutason kehittämistarve

Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut edellyttäen voimavaroja suuronnettomuuksien ja väestönsuojelun varautumiseen. Palvelutasopäätöskauden aikana tarkastellaan valmiuden tarkastamisen strukturoitua mallia suuronnettomuuksien ja väestönsuojelun varautumisjärjestelyiden valvomiseksi sekä kehittämiseksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää valmiustarkastusten painopisteistä ja valmiustarkastuksiin käytettävistä voimavaroista.

- Pelastuslaitos tekee tarvittaessa erillisiä tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi.

4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät tehtävät, esimerkiksi kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä valvontatoiminta)

Pirkanmaan pelastuslaitos tuottaa ei pelastuslainsäädännön edellyttäminä tehtävinä ainoastaan kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävää valvontatoimintaa, joka on kuvattu 4.1.6. Valvontatehtävät -otsikon alla.

4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen

4.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pirkanmaan pelastuslaitoksen toiminta-alueella on käytössä väestöhälytysjärjestelmä, jota käytetään normaali- ja poikkeusoloissa väestön varoittamiseen. Väestöhälytysjärjestelmän välityksellä annetaan ensisijaisesti yleinen vaaramerkki sekä vaara ohi -merkki tilanteen niin vaatiessa. Väestön varoittamiseen tarkoitettuja kiinteitä väestöhälyttämiä ylläpidetään suuren väestötiheyden alueella niin, että asukkaat ovat kuuluvuusalueella. Muilla alueilla varoittaminen hoidetaan liikuteltavilla hälyttimillä sekä tiedotusvälineitä apuna käyttäen.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Toimintaympäristö- ja riskianalyyssissä on tunnistettu keskeisiksi väestön varoittamiseen vaara- ja onnettomuustilanteissa liittyviksi riskeiksi ja uhkiksi kansallisessa riskiarviossa vakava ydinonnettomuus Suomessa tai lähialueilla ja Pirkanmaan alueellisessa riskiarviossa sähkönsaannin suurhäiriö. Riskiluokka-alueiden tarkastelussa pelastustoimintaan vaikuttavia kehityskulkuja ovat korkeamman riskin alueiden kasvaminen. Erityiskohteiden ja -toimintojen tarkastelussa nousevat esille suuret tapahtumat, joissa onnettomuusriskit ovat tavanomaista suurempia. Edellä mainitut riski- ja uhkatekijät toteutuessaan lisäävät varoitus- ja hälytysjärjestelmien vaatimuksia.

Maakunnan kehitysnäkymistä kaupunkiseudun väestönkasvu ja yhdyskuntarakentamisen kasvusuunnat sekä rakennuspalojen – ja vaarojen kehitys lisäävät laadullista ja määrällistä palvelutarvetta väestön varoittamis- ja hälytysjärjestelmissä. Järjestelmiin kohdistuvina uhkina on huomioitava kansallisessa riskiarviossa tieto- ja viestintäverkkojen palveluiden häiriöt.

Riskejä ja uhkia, joissa ennakointi- ja riskien hallintakeinot ovat pääosin muilla toimijoilla ovat kasvavat uhkat ja huolet rajoista ja turvallisuudesta, sotilaallinen voimankäyttö sekä kiristynyt kansainvälinen turvallisuustilanne. Näissä uhkakuviissa pelastustoimen riskien hallintakeinot kohdistuvat oman toiminnan turvaamiseen ja jatkuvuuden hallintaan myös väestön varoittamis- ja siihen liittyvien hälytysjärjestelmien ylläpidossa.

Palvelutason kehittämistarve

Pirkanmaan pelastuslaitoksella on käynnissä väestöhälytinjärjestelmän kehittämisprojekti. Projektissa tehdään kuuluvuuskartoitusta väestöhälyttimien kuuluvuusalueista. Hälyttimien kuuluvuudesta on käytössä palautejärjestelmä. Väestöhälytinjärjestelmän kehittämistä jatketaan. Väestöhälytinjärjestelmää kehitetään huoltamalla olemassa olevia väestöhälyttimiä ja hankkimalla uusia väestöhälyttimiä väestömäärän ja väestötiheyden kasvaessa Pirkanmaalla. Väestöhälytinjärjestelmää kehitetään myös vaihtoehtoisten hälyttämisen tapojen osalta. Vaihtoehtoisia hälyttämisen tapoja ovat esimerkiksi liikuteltavat väestöhälyttimet ja kaiutinautot. Liikuteltavia väestöhälyttimiä ja kaiutinautoja voidaan hankkia vähitellen useamman vuoden aikana. Kokonaisuudessaan väestön varoittamisen järjestelyt ja väestöhälytinjärjestelmän ylläpito vaatii jatkuvaa seuranta- ja huoltoa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuuston tulee päättää väestön varoittamista vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavaa hälytysjärjestelmää koskevasta palvelutasosta, kiinteiden väestöhälyttimien peitosta, hankinnasta ja ylläpidosta sekä muista hälytysjärjestelmistä ja onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavien toimenpiteiden palvelutasosta niin, että tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivyytystä ja tehokkaasti. Tarvittavien toimenpiteiden riittävyttä arvioidessa huomioidaan asiaa

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

koskevat kansalliset ohjeet, kuten Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (Sisäasiainministeriön julkaisu 21/2012).

Aluevaltuusto päättää väestön varoittamiseen käytettävistä voimavaroista.

- Kiinteitä väestöhälyttimiä ylläpidetään suuren väestötiheyden alueella ja määrällinen sekä laadullinen arviointi toteutetaan palvelutasopäätöskauden aikana osaksi investointisuunnitelmaa
- Muilla alueilla varoittaminen hoidetaan liikuteltavilla hälyttimillä sekä tiedotusvälineitä apuna käyttäen.
- Hälyttimien toimintaa testataan säännöllisesti ja kuuluvuutta seurataan koesoittojen ja palautejärjestelmän avulla.

4.2.2 Pelastustoiminta

Toimintavalmiushjeen mukaan pelastustoiminnan toimintavalmius koostuu viidestä osatekijästä: henkilöstön määrästä ja laadusta; kaluston määrästä ja laadusta; ennakkoon laadituista toiminnallisista suunnitelmista; johtamisen organisoinnista sekä toimintavalmiujasta. Pelastuslaitoksen suorituskyky muodostuu toimintavalmiudesta ja se tarkoittaa pelastuslaitoksen olemassa olevaa kykyä suoriutua tietyistä tehtävistä. Suorituskykyvaatimus tarkoittaa uhkien, riskien ja asiakasymmärryksen perusteella määriteltyjä vaatimuksia mihin pelastuslaitoksen järjestelmän tulee kyetä niin henkilöstön, kaluston, varusteiden kuin toimitilojen osalta.

Pelastuslaitoksen toimintavalmiuden lisäksi asiakkaan avunsaanti aikaan vaikuttaa muun muassa onnettomuuden havaitsemiseen sekä pelastuslaitoksen hälyttämiseen kuluva aika sekä kaavoitetun ja rakennetun ympäristön monimuotoisuus, kuten haastavat tieyhteydet ja korkeat tai maanalaiset rakennukset sekä kulloinkin meneillään olevat tieinfran rakennustyöt.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 21/2012) ohjaa pelastuslaitosten toimintavalmiuden suunnittelua ja toteuttamista. Pelastustoiminnan voimavarat mitoitetaan siten, että onnettomuustilanteet voidaan hoitaa tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisilla voimavaroilla. Riittävän toimintavalmiuden määrittämiseksi pelastustoimen alue on jaettu riskiluokkiin valtakunnallisten riskiruutumäärittelyjen perusteella. Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastuspalvelut on laatinut riski- ja toimintaympäristön analyysin, jonka perusteella on tunnistettu alueelle tyypilliset onnettomuudet sekä yksittäiset riskikohteet, joiden varalle tarvitaan erityisiä järjestelyjä sekä toiminnanharjoittajien että pelastuslaitoksen osalta riittävän suorituskyvyn takaamiseksi. Kohde voi edellyttää erityistä varautumista onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja suuronnettomuusvaaran pienentämiseksi ja onnettomuuden torjumiseksi yhteistoiminnassa alueen toiminnanharjoittajien kanssa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Toimintaympäristö- ja riskianalysissä on tarkasteltu trendejä ja kehitysnäkymiä kansainvälisten megatrendien, kansallisen tason muutosajureiden ja maakunnan kehitysnäkymien pohjalta. Toisena tarkastelukokonaisuutena ovat olleet riskiarviot kansallisesta tasosta pelastuslaitoksen sisäiseen riskikartoituksen tuloksiin, Pirkanmaan alueen riskiluokkien määrittäminen ja muutosten tarkastelu kansallisen ohjeistuksen perusteella, erityisriskikohteiden ja -toimintojen tarkastelu sekä onnettomuusriskien arviointi tapahtuneiden onnettomuuksien ja vahinkojen perusteella. Toimintaympäristö- ja riskianalysissä on kartoitettu muutostekijöitä ja arvioitu niiden riski- ja uhkavaikutuksia pelastustoimen palvelutuotantoon ja -palvelutarpeisiin.

Pelastustoiminnan tehtävissä on tunnistettu operatiivisen pelastustoiminnan lisäksi, operatiivinen suunnittelu, väestön varoitusjärjestelmät, väestönsuojeluun liittyvät tehtävät ja valmiussuunnittelun tehtävät koko pelastuslaitoksen organisaation osalta.

Analyysissä on tunnistettu pelastustoimen omiin tehtäviin kytkeytyviä riskien hallintakeinoja, jotka sisältävät myös organisaation tuki- ja kehittämispalveluihin liittyviä tehtäviä, kuten osaamisen kehittäminen, henkilöstösuunnittelu, huolto- ja korjaustoiminnot sekä riskien hallintakeinoja niissä ilmiöissä, trendeissä, riskeissä ja uhkissa, joissa ennakointi- ja riskien hallintakeinot ovat pääosin muilla toimijoilla. Näissä riskeissä pelastustoimen hallintakeinot kohdistuvat oman toiminnan turvaamiseen, jatkuvuuden hallintaan sekä monialaiseen yhteistoimintaan eri toimijoiden välillä.

Oman toiminnan turvaamisessa ja jatkuvuuden hallinnassa olennaista on ajantasaisen tilannekuvan ylläpito, toimintaympäristön muutosten ennakointi ja suunnittelu, kriisinkestokyky ja omavaraisuus sekä organisaation ja sen toiminnan muutoskyvyn ylläpito. Palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta ja viranomaistoiminnan luotettavuudesta tulee huolehtia. Palvelujen saatavuuden turvaamiseksi voidaan joutua tekemään muutoksia palveluihin ja niiden muotoiluun ja laittaa toimenpiteitä kiireellisyysjärjestykseen kiinnittämällä huomiota toimenpiteiden vaikuttavuuteen riskien hallinnassa.

Toimintaympäristö- ja riskianalysissä on tunnistettu useita ilmiötä, jotka toteutuessaan vaikeuttavat pelastustoimen palvelutuotantoa. Tarkastelluista 38 muutostekijästä 63% vaikeuttaa palvelutuotantoa, 35% muutostekijöistä vaikutus on neutraali ja positiivisesti palvelutuotantoon vaikuttaa vain teknologian kehittyminen. Vaikutuksia ovat esimerkiksi pelastustoimen rahoituksen pieneneminen, kaluston ja materiaalin saatavuuden vaikeutuminen, energian saatavuuden heikkeneminen, tieto- ja viestintäverkkojen toimintahäiriöt, yhteiskunnan epävakauden lisääntyminen ja toimintaan kohdistuvat turvallisuushkat sekä kaupunkiseudun kehitykseen liittyen rakennuskannan tiivistyminen, jatkuvasti muuttuvat ja hidastuvat ajoreitit sekä liikenneuhkat.

Palvelutarpeeseen muutostekijät taas vaikuttavat palvelutarvetta lisäävästi. Palvelutarvetta lisää 50% tarkastelluista muutostekijöistä ja 47% muutostekijöistä vaikutus on neutraali. Vain Pirkanmaan reuna-alueiden väestökato voidaan arvioida vähentävän paikallista palvelutarvetta, mutta toisaalta se myös vaikeuttaa palvelutuotantoa. Palvelujen lisäystarve voi olla joko laadullinen, määrällinen tai molempia.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Riskien hallintakeinot ovat pääosin muilla toimijoilla 39%:ssa muutostekijöistä. Palvelutarpeita lisäävät esimerkiksi tahallisten tulipalojen ja virheellisten tehtävien määrän kasvu, vahingontorjuntatehtävien lisääntyminen sekä tehtävien ruuhkautuminen ja pitkäkestoinen toiminta esimerkiksi maastopaloissa tai erilaisissa häiriötilanteissa. Nämä voivat aiheuttaa myös tarpeita kansainvälisen avun lähettämiseksi ja vastaanottamiselle.

Palvelutarpeiden muutoksissa tulee esille turvallisuusviestinnän lisääntyvä tarve yhteiskunnallisen epävakauden kasvaessa, maahanmuuton, kaupungistumisen ja moniarvoisuuden lisääntyessä ja vanhusväestön suhteellisen osuuden kasvaessa. Monikielisuuden vaatimukset kasvavat ja erilaisten kulttuurien huomioiminen turvallisuusviestinnässä ja valvontatoiminnassa asettavat uudenlaisia palvelutarpeita. Palvelumuotoilulle ja asiakassegmentoinnille on turvallisuusviestinnässä ja valvontatoiminnassa lisääntyvä tarve esimerkiksi ikäihmisten asumisen paloturvallisuuden edistämiseksi. Tehostettua turvallisuusviestintää tarvitaan myös esimerkiksi vakavissa ydinonnettomuuksissa ja sähkön saannin ja vesihuollon suurhäiriöissä. Turvallisuusviestinnällä on tärkeä rooli myös tapahtumien turvajärjestelyissä. Valvontatoiminnassa ja muussa suoraan asiakasrajapinnassa tapahtuvissa kohtaamisissa tulee huomioida turvallisuusuhkat huomioivat toimintamallit. Rakentamisen ohjaus- ja valvontatarve kasvaa kaupunkiseudun väestönkasvun seurauksena.

Eurooppalaisen turvallisuusympäristön muutokset ja esimerkiksi vakava ydinonnettomuus aiheuttavat lisääntyvää suojautumistarvetta ja oman toiminnan turvaamista varautumis- ja väestönsuojelun toimia tehostamalla. Erilaisiin pitkäkestoisiiin häiriötilanteisiin varautuminen ja palvelutason ylläpito häiriötilanteiden aikana korostaa etukäteissuunnittelun merkitystä, ajantasaista yhteistä tilannekuvaa, toimivaa resurssisuunnittelua, tehtävien priorisointia ja tiivistä yhteistoimintaa viranomaisten ja muiden yhteistoimintatahojen kanssa.

Toimintaympäristön muutoksista kaupunkiseudun väestönkasvu ja yhdyskuntarakentamisen kasvusuunnat, jotka näkyvät myös nykyisten korkean riskiluokan alueiden ja niiden ennakoituissa kasvussa kaupunkiseudulla 2040 mennessä, aiheuttavat tehtävämäärien kasvua ja nykyisen ohjeistuksen mukaan kiristyviä pelastustoiminnan toimintavalmiusvaatimuksia. Nykyisellä paloasemaverkostolla ei kyetä ylläpitämään riittävää pelastustoiminnan toimintavalmiutta.

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnittelu perustuu valtakunnallisesti määriteltyihin suorituskyyvaatimuksiin ja niiden tuottamiseksi tarvittaviin kyvykkyyksiin. Suorituskyyvyn toteutumista suorituskyyvaatimusten mukaisesti seurataan ja arvioidaan tietoon perustuen säännöllisesti ja kohdennetaan palveluja niin, että uhkia vastaava palvelutaso toteutuu. Toimintavalmiusajoissa on

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

ollut selkeitä puutteita ensimmäisessä riskiluokassa Tampereen keskustan eteläpuolella, läntisellä Tampereella sekä Itäisellä alueella. Palvelutasopäätöksessä ja sen kehittämissuunnitelmassa on huomioitu toimintavalmiuden parantamistoimet paloasemahankkeilla ja muilla toimintavalmiuden kehittämistoimilla.

Tampereen kaupunkialueen toimintavalmiuden kehittämiseen I-riskiluokan ruuduissa kohdistuvat paloasemahankkeet ovat siirtyneet hyvinvointialueen investointi- ja kehittämissuunnitelmiin ja hankkeet etenevät alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti. Pelastustoimen palveluiden ja palveluverkkojen kehittämisessä tehdään ennakkoluulottomasti yhteistyötä hyvinvointialueen muiden tehtäväalueiden kanssa – sotepe integraation näkökulmasta.

Pelastuslaitoksella on tehty erilaisia toimenpiteitä toimintavalmiuden näkökulmasta. Yksiköitä on siirretty painopisteaikoina paikkoihin, joissa on toimintavalmiushaastetta. Tässä on käytetty ns. satelliittiyksiköitä. Em. lisäksi asemilta on ajettu tavoittavuusaikoja eri kellonaikoina, erityisesti ykkösriskialueilla, jossa toimintavalmiuden saavutettavuudessa on haasteita. Niiden perusteella on tehty painopistesiiroja ja pyritty vaikuttamaan toimintavalmiusaikoihin. Samaan aikaan on osaamisen hallintaa kehitetty kouluttamalla ja valvomalla mm. onnettomuusselosteiden laadullista täyttämistä. Satelliittiyksiköiden käytöstä painopisteaikoina ei ole saatu kerättyä riittävästä tiedosta, johtuen tehtävien vähäisestä määrästä. Asemapaikkojen tilapäistä siirtoa alueille, joissa on toimintavalmiuden osalta haasteita, on valmisteltu. Kohteita, joista voidaan operoida pelastusyksiköillä, on kuitenkin vähän saatavilla ja aiheuttaa kulujen nousua vuokra- ja korjaustoimien osalta.

Pirkanmaalla keskustaajamien tiivis rakentaminen, Tampereen keskustan rakennushankkeet ja raitiotien rakentaminen on vaikeuttanut riskiruutujen tavoittamista. Erityisesti Tampereen keskuspalosaman toiminta-alueella etelään suuntautuvien hälytysajoreittien toistuvat muutokset ja poikkeavat liikennejärjestelyt ovat hidastaneet liikennettä ja ruuhkauttaneet ajoreittejä. Raitiotie on kaventanut ajoreittejä sekä muuttanut kaksikaistaisia teitä yksikaistaisiksi vähentäen myös muun liikenteen väistämismahdollisuuksia.

Uusien 1. riskialueen riskiruutujen syntyminen rakentamisen seurauksena on ollut haaste toimintavalmiuden suunnittelulle. Tällä hetkellä kuntien rakennushankkeiden osalta on tiivistetty yhteistyötä ja pelastustoiminnan toimintavalmius pyritään tulevaisuudessa huomioimaan entistä paremmin jo alueellisessa kaavasunnittelussa.

Toimintavalmiusaikojen toteutuminen

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteet riskiluokittain tarkasteltaessa ovat toteutuneet riskiluokissa I-III vähintään 50%:ssa tehtävistä, mutta ruutukohtaisessa tarkastelussa pitempiaikainen puute on ollut 19:ssa I-riskiluokan ruudussa ja yhdessä II-riskiluokan ruudussa. Ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite on toteutunut alle tavoiteajassa.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteet riskiluokittain tarkasteltaessa ovat toteutuneet riskiluokissa I-IV vähintään 50%:ssa tehtävistä, mutta ruutukohtaisessa tarkastelussa pitempiaikainen puute on ollut 10:ssa I-riskiluokan ruudussa. Pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite on toteutunut alle asetetun tavoiteajan.

Toimintavalmiusaikojen mediaaneissa on I-riskiluokassa näkynyt positiivinen kehitys vuodesta 2021 alkaen. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden ongelmaruutujen määrä on laskenut selvästi tarkastelujaksolla 2021-2023 ja myös pelastustoiminnan TVA-ajan mediaani on laskenut. Korjaavilla toimenpiteillä on ollut vaikutusta, mutta puutteita on edelleen Tampereen kaupunkiseudulla.

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
<i>Riskiruutujen kokonaismäärä riskiluokittain edellisen kalenterivuoden lopussa</i>	40 kpl	273 kpl	288 kpl	14948 kpl
<i>Riskiruutujen lukumäärä, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana.</i>	24 kpl	14 kpl	0 kpl	0 kpl *
<i>Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena.</i>	19 kpl	1 kpl	0 kpl	0 kpl *
<i>Riskiruutujen lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)</i>	17 kpl	31 kpl	2 kpl	12 kpl
<i>Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena. (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)</i>	10 kpl	0 kpl	0 kpl	0 kpl

Taulukko 1: Riskiruudut ja toimintavalmiusaikojen toteutuminen

Toimintavalmiusaikojen mediaanit			
	Vuosi 2020	Vuosi 2021	Vuosi 2022
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani	7 min 28 s	7 min 37 s	7 min 27 s
Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani	12 min 4s	12 min 22 s	11 min 59 s
Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan mediaani	13 min 37 s	14 min 14 s	15 min 0 s

Taulukko 2: Toimintavalmiusaikojen mediaanit

Palvelutason kehittämistarve

SM on perustanut 2022 hankkeen pelastustoiminnan toimintavalmiusohjeen päivittämiseksi. Kehittämisen näkökulmana pitäisi jatkossa huomioida ne seikat, joilla pelastustoimi pystyy vaikuttamaan onnettomuuden syntymiseen ennaltaehkäisevästi, mutta myös samalla suorituskykyyn ja toimintamalleihin, joiden avulla tehokas pelastustoiminta voidaan suorittaa.

Nykyinen ohje kasvavan kaupunkikehityksen osalta vaatii rakentamaan paloasemia 3–5 kilometrin välein, jotta nykyiset toimintavalmius vaatimukset saavutetaan. Tämä tarkoittaa paloasemainfran rakentamista ja uusien virkojen perustamista.

Tarkastelemalla tehokkaan pelastustoiminnan aloittamisaikaa, voidaan kustannustehokkaasti parantaa pelastustoimintaa vaarantamatta henkilöturvallisuutta. Onnettomuuskohteen saavuttava ensimmäinen yksikkö voisi olla kärki-, kevyt tai hybridiyksikkö, jossa on tehokkaan pelastustoiminnan aloituksen vaatima suorituskyky (tiedustelu, alkusammutus, tiedustelu, henkeä pelastava toimintavalmius yms.) Sisäministeriön hanke toimintavalmiuden suunnitteluohjeen päivittämisestä on valmisteilla, mutta ei ehdi valmistua palvelutasopäätöstä valmisteltaessa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää toimintavalmiusaikatavoitteista.

Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Pelastustoiminnan toimintavalmius on järjestetty siten, että ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoite saavutetaan vuosittain vähintään 50 %:ssa tehtävistä riskiruuissa I–III.
- Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite toteutuu vuosittain vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä riskiruuissa I–III.

- Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoite toteutuu vuosittain vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä riskiruuuissa I–III.

Toimintavalmiusaikatavoitteet

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
<i>Ensimmäisen yksikön</i> riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina	6 min	10 min	20 min	-
<i>Ensimmäisen yksikön</i> ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)	50 %	50 %	50 %	-
<i>Ensimmäisen yksikön</i> toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä, riskiluokista riippumatta	10 mm:ss			
<i>Pelastustoiminnan</i> riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuuttina	11 min	14 min	22 min	-
<i>Pelastustoiminnan</i> ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)	50 %	50 %	50 %	-
<i>Pelastustoiminnan</i> toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta	15 mm:ss			
<i>Pelastusjoukkueen</i> riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina	20 min	30 min	30 min	-

Taulukko 3: Toimintavalmiusaikatavoitteet

4.2.2.2 Valmiuden säätelyn toimintamallit

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Valmiutta kohotetaan ennakoidusti portaittain, kun erikseen määriteltyjen uhkakuvien raja-arvot ylittyvät esim. tuleva myrsky tms. Valmiuden säätely tapahtuu tapauskohtaisesti perusvalmiudesta, tehostetusta seurannasta, tehostetusta valmiudesta kohti täysvalmiutta. Valmiuden säätämiseen on tehty toimintakortit eri johtamistasoille.

Ruuhkatilanteisiin on olemassa ruuhkatilannemalli ohje, jonka avulla hallitaan hätäkeskuksen ruuhkautuessa tehtävien siirtäminen tilanne- ja johtokeskukseen ja sitä kautta pelastusyksiköille. Valmiuden kohottamisesta sekä ruuhkatilanteiden käyttöönotosta vastaa päivystävä päällikkö P20 ja tilanne- ja johtokeskuksen päivystävä palomestari eri ohjeistuksen mukaan.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Palvelutason kehittämistarve

Yhteistoiminta alueen tilanne- ja johtokeskuksen toiminnan kehittämisen yhteydessä määritellään YT-alueen valmiuden säätelyn toimintamallit.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää valmiuden säätelyn toimintamalleista.

- Pelastuslaitos mitoitaa suorituskyvyn siten, että se kykenee hoitamaan tehtävänsä päivittäisissä onnettomuuksissa, normaaliajanhäiriötilanteissa, poikkeusoloissa ja väestönsuojelutilanteissa.
- Pelastuslaitoksen valmiuden säätelyä ohjaa pelastustoiminnan johtamisohje

4.2.2.3 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Kuvaus palvelujen toteuttamisesta sekä palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

Liitteessä 4 kartta henkilöresursseista TL IV

Pirkanmaan pelastuslaitoksen operatiiviseen toimintaan osallistuu koko maakunnan alueella noin 1500 henkilöä. Henkilöstö koostuu päätoimisesta, sivutoimisesta ja sopimuspalokuntien henkilöstöstä.

Henkilöstövoimavarojen sekä henkilöstön suorituskyvyn tulee vastata toimintaympäristön sekä alueen riskien ja uhkien vaatimuksia. Henkilöstön osalta keskeinen osa suorituskykyä on myös henkilöstön osaaminen ja toimintakyky, joita ylläpidetään ja seurataan säännöllisin koulutuksin, harjoituksin ja testauksin. Henkilöstön osalta osaamista ja suorituskykyä seurataan muun muassa koulutustarkastuksin ja testauksin.

Pelastuslaitoksella on voimassa olevat yhdenmukaiset sopimukset sopimuspalokuntien kanssa. Sopimuspalokuntien lähtöaikavaatimukset, suorituskykyvaatimukset ja erikoistumiset on määritelty palokuntasopimuksissa. Määrittelyt perustuvat alueen uhkiin ja riskeihin sekä muihin toimintaympäristön vaatimuksiin. Sopimusten toteutumista arvioidaan vuosittain ja tarvittaessa vaatimuksia ja sopimuksia muutetaan.

Henkilöstövoimavaroja käytetään etupainotteisesti ja pelastustoiminnan muodostelmat kootaan tarpeen mukaan joustavasti. Pelastuslaitosten resursseja voidaan hyödyntää aluerajoista riippumatta. Pelastusryhmien sijoitus ja suorituskyky määritellään siten, että ne vastaavat toimintavalmiuden suunnitteluohjeen ja riskianalyysin vaatimuksiin.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia erityisesti vaativiin tehtäviin kykenevän henkilöstön riittävydestä koko maakunnan alueella. Tähän päästään panostamalla fyysisen ja psyykkisen työkyvyn hallintamalliin- sekä varhaisen välittämisen prosesseihin. Esihenkilöiden sitouttaminen em. prosesseihin on välttämätöntä. Lisäksi riittävästä henkilöstömäärästä tulee huolehtia, jotta kyetään toimimaan pitkäkestoisissa ja suurissa onnettomuustilanteissa koko maakunnan alueella.

Pelastustoiminnan henkilöstöressurssien osalta aiemmat palvelutasokaudet ovat tuoneet esiin pelastusyksiköiden miehityksiin liittyviä puutteita. Erityisesti kesän loma-ajat on havaittu kriittiseksi ajankohdiksi, sijaishenkilöstöressurssista on puute. Puutteita on korvattu ylityöjärjestelyillä, jotka eivät ole kestävästä kehityksen ja talouden näkökulmasta hyvää henkilöstön hallintaa.

Pelastustoiminnan johtamisen erityishenkilöstön (päivystävä päällikkö, päivystävä palomestari, Tilanne- ja johtokeskuksen henkilöstö) osalta määritellyn johtamisjärjestelmän mitoitus on ollut pääosin tarkoituksenmukainen päivittäisten onnettomuuksien osalta, tosin henkilöstöressurssien puutteita on havaittu erityisesti päällekkäisten pelastustoimintatilanteiden, suuronnettomuuksien ja pitkäkestoisten onnettomuuksien johtamisjärjestelyissä.

Näkymä seuraavalle palvelutasopäätöksikaudelle on, että puute pelastustoiminnan henkilöstöstä kaikkien tehtäväryhmien osalta tulee lisääntymään mm. kiihtyvän eläkepoistuman ja mahdollisen paloasemaverkoston laajanemisen myötä.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen ja hyvinvointialueen näkökulmasta työnantajakuvaan ja sitä kautta veto- ja pitovoimaan tulee kehittää erilaisia tapoja tulevaisuutta ajatellen. Toisaalta nyt työssä olevien henkilöiden osalta pitää tehdä selkeää urapolkusuunnittelua, jossa hyödynnetään koko hyvinvointialueen resursseja. Tähän liittyy hyvä varhaisen tuen malli, jonka pitää olla arjen työkalu esihenkilötyössä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrästä ja laadusta hyvinvointialueen alueen eri osissa.

Henkilöstön suorituskyky vastaa toimintaympäristön vaatimuksia sekä uhkia ja riskejä.

- Toimintaympäristön kehityksen vaikutukset pelastuspalveluiden henkilöstövoimavaroihin otetaan huomioon henkilöstösuunnitelmassa.
- Henkilöstön osaamisen ja suorituskyvyn hallintasuunnitelma laaditaan palvelutasopäätöksikaudella.
- Urapolkumallia kehitetään palvelutasopäätöksikauden aikana yhteistyössä hyvinvointialueen asiantuntijoiden kanssa.

- Sopimuspalokuntien toimintaedellytykset turvataan palokuntasopimuksissa huomioiden alueellinen tarve ja suorituskyky.

4.2.2.4 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pirkanmaan pelastuslaitoksen henkilövoimavarojen osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä ohjaa henkilöstökoulutuksen yleissuunnitelma, joka laaditaan vuosittain. Tämän henkilöstökoulutuksen yleissuunnitelman tarkoituksena on linjata Pirkanmaan pelastuslaitoksen henkilöstökoulutuksen yleiset tavoitteet, painopistealueet ja toimintaperiaatteet kalenterivuodeksi kerrallaan.

Pirkanmaan pelastuslaitos vastaa päätoimisen-, sopimuspalokunnan ja sivutoimisten palokuntien henkilöstön ylläpitävästä koulutuksesta. Sopimushenkilöstön ylläpitokoulutuksen suunnittelusta ja järjestämisestä vastaa palokunta yhdessä pelastuslaitoksen kanssa. Sopimushenkilöstön osalta noudatetaan pelastuslaitoksen vuosittain linjaamia ylläpitokoulutuksen teemoja.

Henkilöresurssia koulutusten suunnitteluun on varattuna kaksi htv:tä koulutuspalomestareiden osalta ja heitä tukevat harjoitusalueiden tekninen henkilöstö kaksi htv:tä. Lisäksi koulutusressurssina on koko pelastuspalveluiden henkilöstö aiheista riippuen.

Osaamisen hallinta muodostuu päätoimisen henkilöstön osalta työvuorossa ja sopimushenkilöstön osalta ylläpitokoulutuksissa tehtävästä harjoittelusta ja oppitunneista, näissä pääpaino on osaamisen ylläpidossa. Lisäksi päätoimisella henkilöstöllä työajan poikkeusluvan mukaisesti ns. kahdeksan tunnin koulutuspäiviä on suunniteltu vuoden mittaan kuusi, joiden tarkoitus on kehittää osaamista koulutussuunnitelman mukaan erillisinä koulutuspäivinä.

Työvuorojen harjoittelu tapahtuu pääosin asemien piha-alueilla ja kalustohalleissa. Työvuorojen kehityspainotteiset harjoitteet ja koulutukset painottuvat koulutusaloasemalle Kangasalalle sekä alueellisille harjoitusalueille. Sopimushenkilöstön ylläpitokoulutukset suoritetaan pääsääntöisesti sopimuspalokuntien asemilla tai niiden läheisyydessä. Sopimuspalokunnat voivat sovituilta osin hyödyntää ylläpitoharjoituksissaan pelastuslaitoksen harjoituspaikkoja.

Pelastuslaitos voi itse pitää täydennyskoulutuksen tai tilata täydennyskoulutuksen kolmannelta osapuolelta päätoimiselle-, sivutoimiselle- ja sopimushenkilöstölle. Lisäksi Pelastusopiston täydennyskoulutuksia hyödynnetään resurssien ja alueellisten tarpeiden puitteissa päätoimisen- sivutoimisen- ja sopimushenkilöstön osalta.

Yhteistyötä Helsingin pelastuskoulun kanssa kehitetään jatkuvasti.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastushenkilöstön (päätoiminen-, sivutoiminen ja sopimuspalokunnan henkilöstö) osaamisen todentamisessa on kehittämistarpeita sen mittaamisessa ja laadun kehittämisessä. Osaamisen

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

varmistamiseen ja todentamiseen tulee kehittää sellaiset mittarit ja palautejärjestelmät, joilla voimme seurata osaamisen kehittymistä sekä laatua. Tätä ohjaavat myös uudet ohjeistukset mm. pelastussukellusohje. Tällä tavoin voimme luoda harjoitteluun tavoitteellisuutta ja antaa työntekijöille mahdollisuuden kehittää osaamistaan. Kouluttajien osaamiseen tulee panostaa ja harjoitteluolosuhteet on rakennettava vastaamaan toimintaympäristö- ja riskianalyyssissa havaittuja asioita.

Käytännön harjoitustuntien väheneminen päätoimisen henkilöstön opiskelun aikana pelastusopistossa, on valtakunnallisesti tunnustettu seikka. Työnantajan velvollisuus on huomioida em. asia jo perehdytysvaiheessa ja siihen tulee kyetä luomaan selkeä suunnitelma, kuinka osaamisen kehittyminen jatkuu työelämässä.

Pelastuslaitoksissa on osaamista, joka on kasaantunut vain tietylle osalle henkilöstöä ja tulevaisuudessa tällainen osaamisen keskittyminen tulee lisääntymään. Pelastusalalla on monesti lähdetty erikoisosaamisiin, jolloin helposti perusosaaminen häviää arjesta. Erikoistuminen ei saa olla itsetarkoitus, sillä yhdessä lisääntyvän työvoimapulan kanssa se voi asettaa isoja haasteita palvelutason ylläpitämisen suhteen.

Kehityskohteina henkilöstön osaamisen näkökulmasta ovat ympäristö-, kemikaali-, vesistö- ja raivaustehtävien rauniopelastamisen osaaminen sekä operatiivinen johtaminen eri johtotasoilla, perustuen osaamisen kartoitukseen. Harjoitusalueiden moninaisuutta ja monimuotoisuutta huomioidaan kehittämissuunnitelmassa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteista.

Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Pelastuslaitos laatii vuosittain koulutussuunnitelman, joka sisältää työsuojelulain mukaiset koulutukset, erityistä vaaraa aiheuttavien työtehtävien lakisääteiset sekä tukevat osaamisen hallintaan liittyvät harjoitteet.
- Kehitetään yhteistyötä hyvinvointialueen osaamisen hallinnan kanssa.
- Pelastuslaitos kehittää alueellisia harjoitusalueita erillisen suunnitelman mukaisesti.

4.2.2.5 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pelastushenkilöstön toimintakyvyn (pelastuslaki 379/2011, 39§) on todettu vaikuttavan selkeästi riittävän työturvallisuuden toteutumiseen pelastustyössä. Henkilöstön toimintakykyä on täten pyrittävä seuraamaan, jotta he pystyvät suoriutumaan mahdollisimman tehokkaasti työtehtävistään vaarantamatta omaa, pelastettavan tai työtovereiden turvallisuutta.

Pelastustyössä fyysiset vaatimukset kohdistuvat hengitys- ja verenkiertoelimistöön, tuki- ja liikuntaelimistöön, sekä motoriseen taitoon. Myös kehon koostumuksella on todettu olevan yhteyttä pelastajien työkykyyn.

Fyysisellä testauksella voidaan arvioida henkilöstön toiminnallista kykyä, sekä motivoida heitä jatkuvaan, säännölliseen fyysisen toiminta ja työkyvyn ylläpitoon.

Pelastushenkilöstön(vakinainen-, sivutoiminen ja sopimushenkilöstö) FireFit-testaus on linkitetty työterveystarkastusten aikatauluun, jolloin terveystarkastukset suoritettaisiin ennen testausta.

Savusukeltajien testaus tapahtuu valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti.

Pelastushenkilöstön testaus tapahtuu FireFit järjestelmän avulla

- Alle 40-vuotiaat tarkastusväli on 3 vuotta, ellei muuta määritetä henkilökohtaisesti
- 40 – 50 v tarkastusväli 2 vuotta, ellei muuta määritetä henkilökohtaisesti
- Yli 50 v, vuosittain

Pelastuslaitos vastaa testauspaikkojen, testauskaluston ja testaajien riittävästä saatavuudesta.

Testaajina pelastuslaitoksilla toimivat koulutuksen saaneet testaajat, joiden toimintaa ohjaa fyysiikka koordinaattori, joka on päätoiminen.

Pelastuslaitos laatii aina alkavan vuoden alkuun mennessä vuosikellon, milloin on eri alueiden pelastushenkilöstön testausajankohta. Testaukset tapahtuvat pääsääntöisesti iltaisin ja viikonloppuisin ja myös mahdollisimman lähellä testattavia. Tavoite on, että testausjärjestelyt on toteutettu niin, ettei hälytystilanne ns. päivittäisessä tilanteessa aiheuta testaustilaisuuden keskeytymistä. Pelastuslaitos vie testauskaluston sivutoimisten – ja sopimuspalokuntien testauksen helpottamiseksi ja testauskynnyksen pienentämiseksi.

Palvelutason kehittämistarve

Uusi pelastusukellusohje tulee voimaan 9/ 2023. Ohjeella on suuri vaikutus toimintaan koko pelastustoimen operatiivisen henkilöstön osalta (päätoiminen-, sivutoiminen- ja sopimushenkilöstö). Uusi ohje kattaa fyysiset vaatimukset, osaamisen todentamisen ja taktiikan pelastussukelluksen, pintapelastuksen ja putoamisvaarallisella alueella työn tekemiseen. Ohje pitää kouluttaa ja jalkauttaa em. tehtävää tekevien henkilöiden osalta. Tämä vaatii koulutus suunnitelman ja järjestelmällisen kouluttamisen. Tämä työ alkaa välittömästi

Tulevaisuudessa haasteena on henkilöstön kasvava keski-ikä (43v), joka aiheuttaa heikennyksiä fyysiseen kuntotasoon. Tästä on suora vaikutus palvelutasopäätökseen ja sitä kautta pelastussukellusvalmiuteen sekä pintapelastus ja putoamisvaarallisella alueella työskentelyn valmiuteen. Henkilöstön jaksamiseen fyysisen ja psyykkisen työkuoron osalta pitää kehittää ja luoda erilaisia väyliä kunnon ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Palvelutasopäätöskauden aikana kehitetään esihenkilötyötä, jotta se mahdollistaisi paremman huomioimisen yksilö- ja ryhmätasolla. Em. Asiaan liittyy varhaisen välittämisen malli, kehityskeskustelut, fyysinen harjoittelu ja sen tukeminen

työvuoroissa sekä urapolkumalli. Tämä pitää huomioida kaikkien operatiivista kenttätöitä tekevien henkilöiden osalta.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistasosta.

Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Pelastustoimintaan kuuluvien eri tehtävien edellyttämien perustaitojen ja kunnan tasosta sekä kuntotestien järjestämisestä noudatetaan ohjetta pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä SM 5/2016.
- Henkilöstön fyysistä toimintakykyä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti kansallisen FireFit järjestelmän mukaan.

4.2.2.6 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pirkanmaan pelastuslaitoksella on käytössä pelastustoimen hälytystehtäviin kalustoa koko toiminta-alueen kattavasti toimintaympäristö- ja riskianalyysin mukaisesti. Kalustovoimavaroissa on huomioitu pelastustoiminnan perustehtävät ja toimintaympäristö- ja riskikartoituksen perusteella tarvittava muu erikoiskalusto.

Sammutus- ja säiliösammutusautojen keski-ikä on 15,1 vuotta ja säiliöautoilla 15,8 vuotta. Perustehtävissä tarvittavan kaluston alueellinen kattavuus näkyy liitteessä 7 Palvelutasopäätöskartta. Pintapelastusvalmius kattaa koko Pirkanmaan alueen.

Liitteessä 5 kartta tikaskalustosta TL-IV

Liitteessä 6 CBRNE valmius TL-IV

Palvelutason kehittämistarve

Pirkanmaan pelastuslaitoksen intresseinä on kehittää kalustoaan innovatiivisesti läpi koko pelastuslaitoksen tarpeiden. Tähän sisältyy erityisesti mm. sähköistyvän liikenteen huomiointi kaluston ja kiinteistöjen uushankinnoissa. Pirkanmaan pelastuslaitos pyrkii mahdollisuuksien mukaan

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

vähentämään kalustonsa ympäristövaikutuksia kartoittamalla mahdollisuutta ottaa käyttöön vaihtoehtoisilla polttoaineilla toimivia ajoneuvoja päivittäiseen sekä operatiiviseen käyttöön. Ajoneuvokaluston kierrättämistä on tehostettava edelleen ja ajoneuvojen kierto on huomioitava jo uutta ajoneuvoa hankittaessa niin, että erilaiset rakenneratkaisut mahdollistavat ajoneuvon monipuolisen käytön pelastuslaitoksen eri tehtävissä. Ajoneuvoja voidaan jatkossa hankkia myös sopimuspalokunnille ja sivutoimisille palokunnille uutena suoraan tarpeet huomioiden. Tämänhetkinen raskas ajoneuvokalusto ikääntyy huomattavan nopeasti ja tunnistettuun uusimistarpeeseen tulee reagoida tehokkaasti kaluston keski-ian laskemiseksi. Kalustoriski on tarpeettoman suuri, kun varakalustokin on ikääntynyttä ja suorituskyvyn ero valmiudessa olevaan kalustoon on merkittävä

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää pelastustoiminnan kalustovoimavaroista toiminnoittain alueen eri osissa. Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Kaluston sijainti ja laatu määritellään riskianalyysin perusteella
- Kaluston toimintavarmuus ja soveltuvuus varmistetaan kaluston kierrätysuunnitelmalla ja riittävällä investointi tasolla
- Ajoneuvojen hankinnassa huomioidaan ympäristönäkökulma
- Pelastuslaitos varautumisorganisaationa ylläpitää toiminnan turvaamiseksi omaa korjaamotoimintaa

4.2.2.7 Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Kuvaus palvelujen toteuttamisesta sekä palvelujen saatavuudesta ja laadusta. Liitteessä 7 kartta asemaverkostosta

Pirkanmaalla on alueen kattava paloasemaverkosto, joka koostuu 16:sta päätoimisesti miehitetystä (24/7) asemasta sekä sopimuspalokuntien ylläpitämistä valmius- ja tukipalokunnasta. Kymmenellä vakinaisesti miehitetyllä paloasemalla toimii myös sopimushenkilöstöä. Näiden lisäksi on myös hybridiyksiköllä toimiva asema sekä asemapaikka myös pelastusyksikön tilapäiseen käyttöön. Hybridiyksiköitä on suunniteltu lisättäväksi ensihoidon hyväksytyn palvelutasopäätöksen mukaisesti neljälle toimipisteelle.

Palvelutason kehittämistarve

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Toiminnan tavoitteet toteutuvat pelastustoiminnan päivittäisissä tilanteissa ja suorituskyky on riittävällä tasolla pois lukien ensimmäisen pelastusyksikön toimintavalmiusaika osassa Tampereen kaupunkialueen I-riskiluokan ruuduissa. Rungas rakentaminen ja tiivistyvä kaupunkirakenne sekä rakentamisen aikaiset muutokset kulkuväylissä ja liikennemäärissä ovat aiheuttaneet hälytysajoneuvojen ajoaikojen pidentymistä.

Myös jatkossa korkean rakentamisen trendi, uudet maanalaiset tilat, liikenne- ja rakennusinfraan lisääntyminen ja monimuotoistuminen sekä voimakkaasti kasvava muuttovoitto aiheuttavat pelastustoiminnan palveluiden jatkuvaa arviointi- ja kehittämistarvetta Pirkanmaalla ja erityisesti Tampereen kaupunkiseudun alueella. Pelastustoiminnan palvelutasoa on tarve kehittää riittävän toimintavalmiuden varmistamiseksi erityisesti Tampereen I-riskiluokan alueilla. Paloasemien sijoitus- ja tilatarvesuunnittelua jatketaan rakennushankkeiden käynnistämiseksi Tampereen eteläisellä, itäisellä ja läntisellä alueella.

Tilanne- ja johtokeskuksesta on kehitetty pelastustoiminnan johtamiseen, kuntien häiriötilanteiden aikaisen kriisijohtamisen käynnistämiseen ja muihin tukitoimintoihin 24/7 kykenevä toimintayksikkö. Tilanne- ja johtokeskuksen sisäisen toiminnan ja yhteistoiminnan toimintamalleja kehitetään tulevaisuudessa edelleen hyvinvointialueen, kuntien ja muiden viranomaisten kesken. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän ja johtokeskustilojen kehittämistarpeita selvitetään edelleen osana Pelastustoiminnan johtamisen yhdenmukaistamisen hanketta, jossa suunnitellaan valtakunnallista pelastustoiminnan 24/7 johtokeskusverkostoa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää pelastusasemista, paloasemista sekä muista kiinteistöistä ja toimipisteistä. Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Toimipiste ja paloasemaverkkosuunnitelma päivitetään palvelutasopäätöskaudella.
- Pirkanmaan pelastustoimen toimipiste- ja paloasemaverkosta ylläpidetään ja kehitetään toimintaympäristö- ja riskiarvion perusteella.
- Toimipiste ja paloasemaverkkosuunnitelman kehittämisessä tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen muiden tehtäväalueiden kanssa.

4.2.2.8 Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Kuvaus palvelujen toteuttamisesta sekä palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Savusukelluksen toimintavalmiuden suunnittelun perusteena käytetään sitä, että joukkuelähtö pystyy suorittamaan savusukellusta turvallisesti. I-riskiluokassa ensimmäisen pelastusryhmän tulee kyetä aloittamaan savusukellustoiminta pelastustoiminnan tavoiteajassa eli pääsääntöisesti 11 minuutissa turvallisuusohjeiden mukaisesti. II-riskiluokassa suunnittelun perusteena käytetään kuitenkin sitä, että savusukellustoiminta voidaan aloittaa turvallisuusohjeiden mukaisesti pelastustoiminnan tavoiteajassa eli pääsääntöisesti viimeistään 14 minuutissa. Tulipaloihin, joissa edellytetään savusukellusta, hälytetään Pirkanmaalla aina vähintään joukkuelähtö. Savusukellustoiminnassa noudatetaan valtakunnallista pelastussukellusohjetta 48/2007. Pelastussukellusohje uusitui syyskuussa 2023. Vaikutusarviointi sen osalta on vielä kesken. Ohje tulee vaikuttamaan toiminnan tehostamiseen.

Liitteessä 4 kartta henkilöresursseista TL IV

Palvelutason kehittämistarve

Savusukelluksen osalta tulevaisuuden haasteet liittyvät henkilöstön ikääntymiseen sekä henkilöstön toimintakykyyn vaikuttavat henkilökohtaiset muutokset.

Tulevaisuudessa haasteena on henkilöstön kasvava keski-ikä (43v), joka aiheuttaa heikennyksiä fyysiseen kunto tasoon. Tästä on suora vaikutus palvelutasopäätökseen ja sitä kautta pelastussukellusvalmiuteen. Henkilöstön jaksamiseen fyysisen ja psyykkisen työkuoron osalta pitää kehittää ja luoda erilaisia väyliä kunnon ylläpitämiseen. Palvelutasopäätöskauden aikana kehitetään esihenkilötyötä, jotta se mahdollistaisi paremman huomioimisen yksilö- ja ryhmätasolla. Em. Asiaan liittyy varhaisen välittämisen malli, kehityskeskustelut, fyysinen harjoittelu ja sen tukeminen työvuoroissa sekä urapolkumalli.

Henkilöstön fyysisen työkyvyn lisäksi pitää kehittää myös kalustollista suorituskykyä mm. Vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien ja työtä helpottavien laitteiden osalta. Tämä kehittäminen huomioidaan teknisen pelastamisen kehittämissuunnitelmassa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää savusukellusvalmiudesta alueen eri osissa. Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

Savusukelluksen valmius järjestetään voimassa olevan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti

- I-riskiluokassa ensimmäisen pelastusryhmän tulee kyetä aloittamaan savusukellustoiminta pelastustoiminnan tavoiteajassa eli pääsääntöisesti 11 minuutissa turvallisuusohjeiden mukaisesti.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

- II-riskiluokassa suunnittelun perusteena käytetään kuitenkin sitä, että savusukellustoiminta voidaan aloittaa turvallisuusohjeiden mukaisesti pelastustoiminnan tavoiteajassa eli pääsääntöisesti viimeistään 14 minuutissa.
- Tulipaloihin, joissa edellytetään savusukellusta, hälytetään Pirkanmaalla aina vähintään joukkuelähtö (1+3+9-12).

4.2.2.9 CBRN-onnettomuuksien valmiudet alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Kuvaus palvelujen toteuttamisesta sekä palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

Liite 6 kartta CBRNE-valmiudesta TL IV

Lyhenne CBRN tulee englanninkielisistä sanoista chemical (kemiallinen), biological (biologinen), radiological (säteily) ja nuclear (ydin-). NBC-lyhenne tulee englanninkielisistä sanoista nuclear (ydin-), biological (biologinen) ja chemical (kemiallinen). ABC-lyhenne puolestaan tulee englanninkielisistä sanoista atomic (atomi-), biological (biologinen) ja chemical (kemiallinen).

Vaarallisten aineiden torjunta sisältyy pelastuslaitoksen tehtäviin vastaavalla tavalla kuin esim. sammutus- ja pelastustoiminta (PelL 27 ja 32 §). Vaarallisten aineiden torjunta sisältää muun muassa väestön varoittamiseen ja suojaamiseen, aineen leviämisen estämiseen tai rajoittamiseen, vuotojen tukkimiseen, pitoisuuksien mittaamiseen sekä aineen vaarattomaksi tekemiseen liittyviä tehtäviä. Kiireellisten pelastus- ja torjuntatoimien jälkeen tehtävä saastuneen maa-alueen puhdistus on yhteistyötä vahingon aiheuttajan, maa-alueen omistajan tai haltijan sekä useiden viranomaisten kanssa. Puhdistustyön toteutumisen seurannasta vastaa suurissa onnettomuuksissa ympäristöviranomainen (ympäristönsuojelulaki, 527/2014, luku 14).

Vaarallisten aineiden paloasemakohtainen torjuntavalmius on määritetty Vaarallisten aineiden torjuntasuunnitelmassa. Määrittelyn perusteena on vaarallisten aineiden käsittelystä, varastoinnista ja kuljetuksesta aiheutuvat onnettomuusriskit sekä torjuntavalmiuden alueellinen kattavuus. Suurimpina vaarallisten aineiden onnettomuuksia aiheuttavina riskitekijöinä Pirkanmaalla nähdään vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista aiheutuvat riskit sekä kemikaalikuljetukset. Etenkin kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin osalta turvallisuus selvitysvelvolliset toimijat ovat riskikartoituksessa erityisriskikohteita, joissa tapahtuva kemikaalionnettomuus saattaa aiheuttaa välitöntä uhkaa niin ihmisille, omaisuudelle, raakavesilähteille kuin ympäristölle. Pelastuslaitos saa tiedon kemikaaleja käsittelevistä kohteista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, Liikenne- ja viestintävirastolta sekä puolustusvoimilta.

Pirkanmaalla on laadittu hälytysohje vaarallisten kemikaalien torjuntavalmiuden hälyttämisestä. Toimintavalmius on järjestetty siten, että lähtökohtaisesti vähintään pelastusjoukkue hälytetään kaikkiin onnettomuuksiin, jotka hätäkeskuksen riskinarvion mukaan ovat onnettomuustyyppiltään keskisuuria tai suuria vaarallisten aineiden onnettomuuksia, keskisuuria tai suuria sortumia tai

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

räjähdysonnettomuuksia tai räjähdysvaaroja. Tämä muun muassa sen vuoksi, että esimerkiksi kemikaalisukellus on työtehtävä, joka kiireellisenä hälytystehtävänä edellyttää yleensä pelastusjoukkueen hälyttämistä.

Onnettomuustyyppiltään pieniin vaarallisten aineiden onnettomuuksiin tai pieniin räjähdysonnettomuuksiin hälytetään hälytysohjeen mukaan lähin pelastusyksikkö. Pääsääntöisesti pelastusyksikkö kykenee selviytymään rajallisesta kemikaalionnettomuudesta tai öljyvahingosta, jotka eivät välittömästi uhkaa levitä ja joissa kemikaali- tai öljyvuoto voidaan tukkia tai rajata yksinkertaisilla toimenpiteillä. Tarvittaessa tehtävälle hälytetään pelastuslaitoksen tilannekeskuksesta tai yksikön pyynnöstä lisähälytyksenä tarkoituksenmukaisempi pelastusyksikkö.

Onnettomuustilanteissa tarvittavia johtamissuunnitelmia tehdään kohdekohtaisesti ulkoisten pelastussuunnitelmien ja kohdekorttien muotoon, sekä tilanteissa käytetään apuna valmiita TOKEVA – ohjeita.

TOKEVA ohjeet sisältävät torjuntaohjeet kemikaalien ja muiden vaarallisten aineiden vaaratilanteille.

Vaarallisten kemikaalien torjuntavalmiustasot Pirkanmaalla

TOKEVA -ohjeen kalustotaso 3:n mukaiset kalusto- ja henkilöstövalmiutta vaatimat tehtävät tulee voida aloittaa palvelutasopäätöksen mukaisesti 60 – 90 minuutissa hälytyksestä.

Liite 6 kartta CBRNE-valmiudesta TL IV

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana selvitetään, suunnitellaan ja toteutetaan uusien uhkien (mm. Ukrainan sodasta saadut huomiot) mukaisesti CBRNE-torjuntavalmiuden kehittämistarpeet (kalustohankinnat, koulutus, kansalliset resurssit). CBRNE on teemana läpileikkaava, varautumisen perustuessa normaaliajan tunnistettuihin uhkakuviin, mutta myös poikkeusolojen varautumistarpeisiin. Poikkeusolojen CBRN-varautuminen perustuu jo normaalioloissa toteutettuun varautumiseen (suunnitelmat, henkilöstön osaaminen ja tarkoituksenmukainen kalusto).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää CBRN-onnettomuuksien valmiudesta alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet.

Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Pelastuslaitos ylläpitää CBRNE-onnettomuuksiin liittyvän valmiuden alueen eri osissa riskiarvioinnin ja vaarallisten aineiden suunnitelman mukaisesti.
- CBRNE toimintaan koulutetut henkilöt nimetään vuosittain
- CBRNE- toimintaa kehitetään palvelutasopäätöskauden aikana laadittavan kehittämissuunnitelman mukaan

4.2.2.10 Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Kuvaus palvelujen toteuttamisesta sekä palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

Pelastuslaitoksella on vene kalustoa ympäristöntorjuntavalmiudessa sekä muuta vesipelastustoimintaa varten. Venekalusto on hankittu ja sijoitettu riskianalysin mukaisesti. Venekalustoa investoidaan hankinta- ja investointisuunnitelman mukaan.

Pelastuslaitos ylläpitää pintapelastusvalmiutta alueellaan. Pelastuslaitos ylläpitää lisäksi vesisukellusvalmiutta.

Vesisukellukseen osallistuvan henkilön hyväksyminen vesisukelluskelpoiseksi ja nimittäminen vesisukeltajaksi koulutussyvyyteensä tehdään erillisellä päätöksellä. Pelastuslaitos nimeää

vesisukeltajat vuosittain. Vesisukeltajan terveydelliset, toiminnalliset ja fyysiset vaatimukset määritellään mm. Pelastussukellusohjeessa.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen alueella on I-tason vesisukellusvalmius pelastussukelluksesta annetun valtakunnallisen ohjeen mukaisesti. Vesisukeltajat toimivat tarvittaessa koko maakunnan alueella.

Vesipelastustoiminnan tasoluokitus	Toimintavaatimus
I Välitön vesisukellusvalmius	Välitön pintapelastus- ja vesisukellusvalmius, jossa yksikön esimies, 2 I-tason vesisukeltajaa sekä avustaja
II Muu vesisukellusvalmius	Yksikön esimies, 2 vähintään II-tason vesisukeltajaa ja avustaja (jätetään vaikka uudessa ohjeessa ei tätä ole)

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

III Pintapelastusvalmius	Yksikön esimies, kuljettaja ja työpari, joista toinen toimii avustajana.
--------------------------	--

Liitteessä 4 kartta henkilöresursseista TL IV

Palvelutason kehittämistarve.

Pelastuslaitokselta puuttuu vesistötoimintaohje, jonka avulla vastuut ja velvoitteet vesiliikkumisessa on selvitetty. Palvelutasopäätöskauden aikana luodaan em. suunnitelma ja se jalkautetaan henkilöstölle.

Henkilöstösuunnitelmassa huomioidaan, että pelastussukellusvalmius on vesisukelluksen osalta kunnossa ja mitoitettu niin, että palvelutasopäätöksen mukainen valmius on ylläpidettävissä työvuorosuunnittelun avulla. Koulutetaan vuosittain uusia vesisukeltajia, jotta voidaan varmistaa henkilömäärän riittävyys. Koulutuksiin osallistutaan niin pelastusopiston kuin Helsingin pelastuskoulun järjestämiin koulutuksiin. Pelastuslaitos varautuu antamaan koulutusjaksoihin myös koulutusapua kokeneista vesisukeltajista.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää vesipelastamisen valmiudesta alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet.

Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Palvelutasopäätöskaudella luodaan toiminta vesistössä -ohje.
- Pirkanmaan pelastuslaitoksen alueella on I-tason vesisukellusvalmius pelastussukelluksesta annetun valtakunnallisen ohjeen mukaisesti.
- Vesisukellustoimintaan osallistuvat henkilöt nimetään vuosittain

4.2.2.11 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Kuvaus palvelujen toteuttamisesta sekä palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pelastuslaitoksen öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmius ja torjuntatoimet sisältyvät pelastuslain mukaisiin tehtäviin. Pelastuslaitos vastaa lain perusteella ympäristövahinkojen torjunnasta ja torjuntaan varautumisesta alueellaan (maa-, vesialueet) yhteistyössä eri viranomaisten kanssa. Kullekin viranomaiselle on määritetty tehtäväkokonaisuus, joka on pyritty yhteensovittamaan muiden vastuuviranomaisten varautumisen kanssa.

Pirkanmaan pelastuslaitoksella on kehitettävää ympäristön vahinkojen torjuntavalmiuden osalta. Tämä koskee kalustoa ja henkilöstön osaamista. AVI on kiinnittänyt tähän huomiota 2022 raportissaan, jossa todetaan, että Pirkanmaan pelastuslaitoksen riskinarvion edellyttämä torjuntataso on A. Taso ei saavuteta, merkittävimmät puutteet ovat kehityssuunnitelmassa ja harjoittelussa sekä koulutuksessa. Aluehallintoviraston arvion mukaan puutteet eivät ole niin huomattavia, että ympäristövahingon torjunta olisi vakavasti uhattuna.

Kalustoa hankintaa sekä henkilöstön osaamista on tehostettu vuonna 2022 hankkimalla öljyntorjunta puomia sekä torjuntaan liittyvää muuta kalustoa. Henkilöstön koulutusta on myös lisätty kalustohankintojen myötä.

Palvelutason kehittämistarve

Pirkanmaan pelastuslaitoksen riskinarvion edellyttämä torjuntataso on A. Taso ei saavuteta, merkittävimmät puutteet ovat kehityssuunnitelmassa ja harjoittelussa sekä koulutuksessa. Suunnitelmat tullaan päivittämään ja suunnitelmat tulevat jatkossa käsittelemään myös ympäristövahinkojen torjuntaa nykyistä laajemmin.

Palvelutasopäätöskauden aikana suunnitellaan koulutustoiminta osaksi päätoimisen ja sopimushenkilöstön ylläpitokoulutusta ja tätä mitataan vuosittain osaamisen todentamisella. Kaluston hankinnan osalta hankintasuunnitelmaan lisätään ympäristön torjuntaan tarkoitetun tarpeellisen kaluston hankintaa.

Tavoite palvelutasopäätöskauden lopussa on, että Pirkanmaan pelastuslaitos toteuttaa toiminnassaan riskinarvion edellyttämän torjuntataso A:n. AVI tarkastaa välitavoitteen seuraavaksi vuoden 2025 aikana.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudesta.

Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Palvelutasopäätöskauden aikana tehdään kehitymis- ja koulutussuunnitelma, jonka avulla saavutetaan riskinarvion mukainen taso osaamisessa
- Palvelutasopäätöskauden aikana tehdään lyhyen ja pitkän aikavälin suunnitelma tarvittavan kaluston hankinnasta, saavutetaan riskinarvion mukainen vaadittava taso A

4.2.2.12 Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä sekä ajoneuvokalustosta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Kuvaus palvelujen toteuttamisesta sekä palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

Perusosaamisen taitoja on turvallinen toiminta putoamisvaarallisen alueen läheisyydessä. Pelastaja osaa kiinnittää köyden tai käyttöön hyväksytyt liitoselimen, jolla estetään välittömän vaaran alueelle joutuminen. Perusosaamisen taitoihin sisältyy myös joidenkin pelastustoimen tehtävien edellyttämä kyky osata laskeutua köydellä hätätilanteessa. Esimerkiksi savusukeltaminen kerroksiin ja työskentely nosto- tai puomitikkaan korissa edellyttää tätä taitoa. Näissä tehtävissä toimivien tulee ylläpitää tätä perusosaamisen taitoa.

PVAT 1 taso. Pelastustoimessa putoamisvaarallisella alueella työskentelyn ensimmäisenä osaamisen tasona voidaan pitää toimintaa, jossa pelastaja pystyy valmistamaan turvallisen kiinnittäytymisen työköyteen, varmistusköyteen tai putoamissuojaimena käytettävään liitosköyteen. Köyden varassa työskenneltäessä henkilö kykenee käyttämään varmistus- ja työköyttä. Tasolla 1 pelastaja osaa toimia pelastusparin 1. ja 2. tehtävissä sammutus- ja raivaustehtävissä katolla. Tasolla 1 henkilö osaa laskeutumisen tai hätälaskeutumisen aikana toteuttaa ylä- ja alaköysilähdön sekä katon lappeelta räystäään ohittamisen. Lisäksi pelastaja osaa pelastaa putoamissuojaimen varaan pudonneen pelastajan.

PVAT 2 taso. Pelastustoimessa putoamisvaarallisella alueella työskentelyn toisena osaamisen tasona voidaan pitää 1. tason osaamisen lisäksi kykyä toimia pelastusryhmän jäsenenä, joka suorittaa köysipelastus- ja muuta kalustoa käyttäen onnettomuuden uhrin pelastamista ylhäältä tai alhaalta. Pelastustoimen alueellisen riskiarvion perusteella henkilöstön toimipaikka koulutus suunnataan alueen riskikohteisiin ja toimintaympäristöön sopivaksi.

Putoamisvaarallisella alueella työskentelyn kouluttajien osaamisen tasona voidaan pitää ensimmäisen ja toisen tason osaamisen lisäksi kykyä kouluttaa pelastusalan putoamisvaarallisella alueella työskentelyn koulujärjestelmissä.

Liitteessä 5 tikaskaluston saavutettavuusalueet TL-IV

Palvelutason kehittämistarve

Putoamisvaarallisella alueella työskentelyn (jäljempänä PVAT) osaaminen jaetaan perusosaamiseen ja kahteen PVAT-tasoon sekä kouluttajatasoon. Siirryttäessä vaativammalle tasolle tulee hallita edellisen tason osaamisvaatimukset ja tasoa vastaava köysipelastuskalusto. Saavutettu osaamisen taso ylläpidetään riittävän usein toistuvalla harjoittelulla.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Asuinrakentamisessa ns. korkearakentaminen on lisääntynyt ja ilmiö laajenee Pirkanmaan kehittyvissä keskuksissa. Näissä poistumien tapahtuu rakennuksen sisäisin järjestelyin, mutta rakentamisen aika ja myöhempi kunnossapito tuo pelastustoiminnan valmiutta vaativia riskejä. Muita korkeita rakenteita on mm. teollisuudessa ja energian tuotannossa sekä viestintäverkoissa. Korkeanpaikan tehtäviä ovat yleisesti pelastamien korkealta tai syvältä, rakenteiden korjaus- ja huoltotehtävissä, kattotyöskentelyssä ja ihmisten vapaa-ajan harrastuksissa, kiipeily esimerkkinä.

Tavoitteena on pitää kaikki pelastustoimintaan osallistuvat henkilöt vähintään perustasolla ja savusukelluskelpoinen osa henkilöstöstä PVAT 1 tasolla.

PVAT 2 tason osaaminen ja välitön toimintavalmius turvataan maakunnallisesti korkeanpaikan työskentelyn osaamista vaativien riskien mukaisesti. Samalla tuotetaan valmiutta kansainvälisiin pelastustehtäviin.

Jotta henkilöstön osaamisen hallinta on kansallisen PVAT-ohjeen mukainen, pitää kouluttaa henkilöstöstä tarpeellinen määrä kouluttajia. (PVAT 3 taso)

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää korkealta pelastamisen valmiudesta alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä.

- Pelastuslaitos ylläpitää riskianalyysin edellyttämää suorituskykyä putoamisvaarallisella alueella työskentelyyn.
- PVAT 1 tasoa tuottavat kaikki vakinaiset pelastusyksiköt alueella ja sivutoimisista- ja sopimuspalokunnista yksiköt, joiden koulutustaso sen mahdollistaa
- PVAT 2 tasoa tuotetaan Pirkanmaalla paloasemalta, jossa on siihen erikoiskoulutettu henkilöstö
- PVAT Kouluttajatasolla on riittävä määrä henkilöitä osaamisen hallinnan varmistamiseksi
- Palvelutasopäätöskauden aikana laaditaan kehittämissuunnitelma ja hankinta suunnitelma tuleville vuosille PVAT-toimintaan
- PVAT 1, 2 ja 3 tasoille koulutetut henkilöt nimetään vuosittain

4.2.2.13 Sammutusveden saamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukalustosta, säiliöautoista ja pumpuista

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Kuvaus palvelujen toteuttamisesta sekä palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

Pelastuslaitos käyttää vettä periaatteessa kahdella tapaa, kuntien rakentamista vesihuollon verkostoista tai luonnonvedenottoaikoista. Siellä missä yhdyskuntarakentamista on tehty, on kunnat rakentaneet vesijohtoverkostot, joita pelastuslaitos käyttää erillisen kuntien kanssa laaditun sammutusvesisuunnitelman periaatteita noudattaen. Alueilla, missä ei ole vesijohtoverkostoja, pelastuslaitos käyttää luonnon vedenottoaikoja sammutusveden saatiin resurssien puitteissa.

Pelastuslaitos on varautunut tulipaloihin siten, että sammutus- ja säiliöautoissa on riittävä määrä vettä ja letkukalustoa sekä mahdollisesti vedenpumppaamiseen tarkoitettuja pumppuja, jotta tehtävät voidaan aloittaa viivytyksettä kohteen saavuttamisen jälkeen. Vastesuunnittelulla varaudutaan siihen, että erityyppisissä tehtävissä erilaisten riskien ympäröimänä, tehtävään hälytetään automaattisesti etukäteissuunnittelun pohjalta riittävä määrä pelastusyksiköitä. Jos tehtävän luonne vaatii suuria määriä vettä, on pelastuslaitos varautunut vedentuoton varmistamiseksi, jotta tehtävät voidaan jatkaa turvallisesti loppuun asti. Tähän on varauduttu erillisellä kalustolla niin vedenkuljettamiseksi luonnonvedenottoaikoilta tai ajoneuvoilla suoraan kohteeseen.

Ilmastonmuutos voi tuoda meille pitkiä jaksoja tai vaihtoehtoisesti rankkasateita ja niistä johtuvia tulvia. Seurauksena on joko pienten luonnon vedenottoaikojen ehtyminen tai tulvimisen seurauksena liiallisen veden kertyminen haitallisiin paikkoihin, joko luonnossa, kaupungeissa tai rakennuksissa. Pelastuslaitos tulee hankkimaan vettä sellaisista paikoista mistä sitä saadaan sammutustarkoituksiin, eli isommista etukäteen kartoitetuista luonnonvedenottoaikoista tai turvatuista kunnallisista vesijohtoverkostoista. Tulvien osalta pelastuslaitos voi käyttää pumppuja veden pumppaukseen. Jatkossa meidän tulee kehittää ns. raskasvesihuoltoa sammutusveden saantiin tai muuten veden pumppaukseen.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuslaitoksen tavoite on turvata vedensaanti kaikissa olosuhteissa, veden siirto hankalissa olosuhteissa sekä henkilöstön osaaminen ja materiaallinen varautuminen mikä liittyy sammutusveden käsittelyyn tai veden pumppaukseen pelastuslaitoksen osalta. Pelastuslaitoksen tulee varautua muutoksiin analysoiden riskitekijöitä sekä ympäristössä tapahtuvia muutoksia.

Sammutusveden saantiin tulee laatia raskasvesihuollon suunnitelma joko erikseen tai osaksi sammutusvesisuunnitelmaa vuoden 2024 aikana. Suunnitelman tarkoitus on varmistaa vedentuotto vaativissa, pitkäkestoisissa tai paljon vettä tarvittavissa onnettomuuksissa. Samalla tätä suunnitelmaa voidaan käyttää hyödyksi, vedenpumppaukseen määritellyissä tehtävissä. Tavoite on

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

myös varautua materiaalisesti riittävän monipuolisella ja tehokkaalla kalustolla ja osaavalla henkilöstöllä. Suunnitelmien päivittäminen on aloitettu, metsäpalontorjuntasuunnitelmasta, jota ollaan päivittämässä tällä hetkellä ja seuraavaksi vuoroon tulee sammutusvesisuunnitelman päivittäminen vuoden 2024 aikana. Näiden ohjeiden päivittämisen jälkeen suunnitelma arkkitehtuuri on kunnossa.

Raskasvesihuollon kehittäminen tulee toteuttaa vuoden 2024 aikana, suunnittelemalla se tarpeiden mukaisesti sekä metsäpalo- ja sammutusvesisuunnitelmaa hyödyntäen. Lisäksi tulee hankkia suunnitelmaan pohjautuvat materiaalit sekä varmistamalla riittävä osaaminen raskasvesihuollon käytännön toteutukseen häiriö ja onnettomuustilanteissa. Lopuksi suunnitelma tulee ottaa käytäntöön pelastuslaitoksen arjessa henkilöstöä kouluttamalla ja vastesuunnittelua tarkistamalla.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää sammutusveden saamisen valmiudesta alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukulustosta, säiliöautoista ja pumpuista. Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Pelastuslaitos pitää ajantasaisena alueen sammutusvesisuunnitelman yhteistyössä kuntien ja kaupunkien kanssa.
- Palvelutasopäätöskauden aikana tehdään kehittämis- ja hankintasuunnitelma raskasvesihuollon toteutuksesta Pirkanmaalla.
- Veden siirtoon tarkoitetun kaluston sijainti ja laatu määritellään riskianalyysin perusteella.

4.2.2.14 Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet, esimerkiksi maanalainen pelastaminen, maastopalot ja maastopelastaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksella ei ole maanalaisten tilojen pelastamiseen erillistä kalustoa tällä hetkellä eikä erillistä suunnitelmaa.

Metsäpalojen torjuntasuunnitelmassa otetaan kantaa maastopaloihin, suunnitelma on tällä hetkellä uusintatyön alla. Kehittämissuunnitelma osiossa otetaan kantaa mm. maan alaisten tilojen pelastamiseen ja maastopaloihin varautumiseen.

Maastopelastaminen on perustasolla, pelastuslaitos pystyy ja kykenee maastossa liikkumaan, tuomaan henkilöt turvaan ja toteuttamaan pelastustoimintaa maastossa. Maastossa pelastamista on kehitetty

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

usean vuoden ajan, mm. kehittämällä ja sijoittamalla kalustoa riskien mukaisesti eri pelastusasemille, kouluttamalla henkilöstöä ja laatimalla ohjeet maastopelastamisen koulutuksiin.

USAR (Urban Search and Rescue)

USAR-valmiutta (Urban Search and Rescue), sen edellyttämää osaamista ja kalustollista kyvykkyyttä, pelastuslaitoksella ei ole. Tätä on jatkossa kehitettävä perustuen ensisijaisesti kansallisille rakenteille ja kotimaan valmiudelle, ja varautuen toimintaympäristöanalyysistä nouseviin riskeihin sekä huomioiden myös, Ukrainan sodan esimerkin valossa, poikkeusolojen pelastustoiminnan ja väestönsuojelun näkökulma. Erityisesti rauniopelastustoiminta yhtenä kokonaisuutena, edellyttää tulevalta palvelutasopäätöskaudella kehittämistoimenpiteitä.

Liitteessä 7 palvelutasokartta ja liitteessä 4 henkilöresurssit

Maastopalojen ja maastosta pelastamisen riskiä kasvattaa myös lisääntynyt ulkoilu ja retkeily. Hyvällä ja kohdennetulla turvallisuusviestinnällä voidaan ihmisten tietoisuutta parantaa ja näin ennaltaehkäistä mahdollisia maastopaloja sekä onnettomuuksia maastossa. Pelastuslaitoksen tulee kyetä liikkumaan erilaisissa maastoissa, pitää huoli omasta osaamisesta maastoissa liikkumiseen sekä sieltä pelastamiseen. Erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien osalta tulee tehdä yhteistyötä toiminnanharjoittajien kanssa, jotta riskeihin voidaan ennakolta varautua sekä samalla pelastuslaitos voi varautua omatoimisesti tilaisuuksien ja tapahtumien varalle.

Tavoitteena pelastuslaitoksella on kyetä sammuttamaan maastopalot myös tulevaisuudessa, vaikka kuivuus saattaa haastaa sammutustöitä myös meillä. Vedenkuljetuksen ja -saannin turvaamisesta on kirjattu kohdassa 41. Maastosta pelastamisen tavoite on pelastaa avuntarvitsija mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, tarvittaessa vieden ensihoito maastoon, jos tilanne sitä vaatii. Välineiden ja

tekniikoiden kehittäminen on avainasemassa siinä, sekä maastossa liikkuminen ja sähköisten apuvälineiden hyödyntäminen. Mahdollisiin häiriötilanteisiin tulee pelastuslaitoksen kuitenkin varautua siten, että maastopelastaminen onnistuu myös käyttäen perinteisiä suunnistusmenetelmiä mahdollisen tekniikan häiriötilanteessa.

USAR (Urban Search and Rescue)

Palvelutasopäätöskauden aikana suunnitellaan sekä kalustollinen että henkilöstön osaamiseen perustuva perusvalmius normaaliajan tunnistettuihin rauniopelastamisen tilanteisiin.

Rauniopelastaminen (USAR) on teemana läpileikkaava, varautumisen perustuessa normaaliajan tunnistettuihin uhkakuviin, mutta myös poikkeusolojen varautumistarpeisiin. Poikkeusolojen rauniopelastustoimintaan varautuminen perustuu jo normaalioloissa toteutettuun varautumiseen (suunnitelmat, henkilöstön osaaminen ja tarkoituksenmukainen kalusto).

Palvelutason kehittämistarve

Maanalaisen pelastustoiminnan kehittäminen on toimintaympäristö- ja riskikartoituksen perusteella tarpeellista ja se huomioidaan kehittämissuunnitelmassa.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Palvelutasopäätöskauden aikana suunnitellaan myös poikkeusolojen väestönsuojelutoimintaan liittyvä USAR-muodostelma, ja aloitetaan sen osalta myös varautumistoimenpiteet (henkilöstön varaaminen, koulutuksen suunnittelu ja tarvittavan raskaan kaluston kartoitus ja varaaminen).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuuston päättää muiden paikallisten riskien mukaisesta valmiudesta, esimerkiksi maanalainen pelastaminen, maastopalot ja maastopelastaminen. Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Metsapalon torjuntasuunnitelma päivitetään palvelutasopäätös kaudella
- Maanalaista pelastustoimintaa kehitetään osana kansallista valmiutta parantamalla teknisen pelastustoiminnan suorituskykyä
- Palvelutasopäätöskauden aikana tehdään poikkeusolojen väestönsuojelutoimintaan liittyvän USAR- muodostelman suunnitelma

4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastusmuodostelmaa johtaa pelastusmuodostelmien hierarkiassa ylin tehtävään hälytetty pelastusviranomainen. Pirkanmaan pelastuslaitoksen vasteet ja johtamisjärjestelmä on suunniteltu

niin, että ryhmälähdöissä pelastustoiminnan johtajana toimivat ryhmänjohtajat (sopimuspalokunnan ollessa kyseessä tilannekeskuspalomestari) ja joukkuelähdöissä ensisijaisesti kenttäpalomestarit. Komppanialähdön pelastustoiminnan johtajana toimii päivystävä päällikkö (P20). Suurissa onnettomuuksissa ja laajoissa häiriötilanteissa pelastuslaitos on varautunut myös eskunnan perustamiseen yhtymälähdön johtamista varten. Johtamista ja sen organisointia käsitellään tarkemmin Pirkanmaan pelastuslaitoksen johtamisohjeessa.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastustoiminnan johtamista kehitetään, jotta pelastustoimella olisi koko maassa yhteiset toimintamallit ja pelastuslaitokset olisivat tiiviisti verkottuneet.

Valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kehittäminen toteutuessaan ko. pelastustoiminnan johtamisen organisointirakenne todennäköisesti parantaa johtamisedellytyksiä erityisesti suuronnettomuustilanteissa ja laajoissa yhteiskunnan häiriötilanteissa.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Myös poikkeusoloihin varautumisen näkökulmasta esitetty rakenne antaa mahdollisuuksia parantaa merkittävästi pelastusviranomaisen johtamis- ja toimintaedellytyksiä.

Pelastuslaitokset pystyvät jatkossa tukemaan toisiaan paljon voimavaroja tai erityisosaamista vaativissa tilanteissa. Pelastustoimi toimii uudistuksen jälkeen kansallisesti samalla tavalla myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Palvelutasopäätöstä kirjoitettaessa Valtioneuvoston asetus valtakunnallisesta ja alueellisista tilanne- ja johtokeskusjärjestelyistä sekä muusta pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevasta erityisvalmiudesta on vielä lausuntovaiheessa. Toimintaa kehitetään hankkeen edellyttämällä tavalla palvelutasopäätöskauden aikana nykyisen resurssin puitteissa.

Palvelutasopäätöksessä on erillinen kehittämissuunnitelma yhteistoiminta alueen tilanne- ja johtokeskukselle

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää pelastustoiminnan johtamista koskevasta palvelutasosta.
Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Pelastuslaitos ylläpitää riskien ja uhkien vaatimaa johtamisjärjestelmää yhteistyössä YT-alueen pelastuspalveluiden kanssa, varautuen sekä päivittäisonnettomuuksien, suuronnettomuuksien ja häiriötilanteiden sekä poikkeusolojen edellyttämään tehokkaaseen johtamistoimintaan
- Pelastustoiminnan johtajana toimii henkilö, joka on virkasuhteessa pelastuslaitokseen ja on nimetty pelastusviranomaiseksi.
- Palvelutasopäätöskauden aikana suunnitellaan ja kehitetään poikkeusolojen johtamisjärjestelmää valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti.
- Kehitetään YT-alueen johtokeskuksen toimintaa ja suorituskykyä ja varaudutaan sen käyttöönottoon.
- Pelastuslaitos ottaa palvelutasopäätöskauden aikana käyttöön kansalliset, TUVE-ympäristössä käytettävät, johtamis-, hälyttämis- ja tilannekuvajärjestelmät (ERICA, KEJO)

4.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastustoimella ei ole tällä hetkellä toiselle hyvinvointialueelle tehtäväksi siirrettyjä pelastustoimintaan kuuluvia tehtäviä.

4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos antaa virka-apupyynnöiden mukaisesti virka-apua muiden viranomaisten tehtävien hoitamisessa huolehtien samanaikaisesti kuitenkin omien tehtäviensä hoitamisesta. Yhteistoimintaviranomaisten kanssa pidetään säännönmukaisesti yhteistyöpalavereita ja pidetään yllä ajantasaisia yhteystietoja. Yhteistyöpalavereissa käsitellään ja kehitetään myös virka-aputehtävien toimintamalleja.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuspalvelut laativat Pirkanmaan alueelle soveltuvan toimintamallin yhteistyössä hyvinvointialueen toimijoiden ja YT-alueen hyvinvointialueiden kanssa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää muille viranomaisille annettavan virka-avun perusteista ja ehdoista.

- Pelastuslaitos voi antaa pelastuslain 379/2011 50§:n mukaisesti toimialaansa soveltuvaa virka-apua muille valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.
- Virka-avusta muille viranomaisille kiireellisissä tehtävissä ei peritä erillistä maksua.

4.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Yhteisen suorituskyvyn rakentaminen hyvinvointialueen muiden toimijoiden ja YTA-alueen hyvinvointialueiden kanssa kansallisesti vaativien onnettomuustilanteiden varalle on vasta alkamassa. Naapuripelastuslaitosten kanssa tehdään yhteistyötä pelastustoiminnan yhteisen suorituskyvyn rakentamiseksi.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Erityistilanteiden varalta tarvittavan koulutetun henkilöstön määrä ei nykyisellään ole riittävä johtamisen varmistamiseksi ja pelastustehtävien suorittamiseksi. Henkilöstöä tuetaan osallistumaan kansainvälisiin koulutuksiin ja asiantuntijavaihtoihin, mutta osallistuminen ei ole vielä suunniteltua ja tavoitteellista.

Kansainvälisen avun vastaanottamiseksi on käytössä ohje HNS- toimintamallista (Varsinais-Suomen pelastuslaitos) ja sen pohjalta tehtyjä toimintakortteja. Toimeenpano edellyttää vielä kansallisia linjauksia, ohjeita ja käytänteitä esimerkiksi avustusmuodostelmien maahantulon muodollisuuksista.

Pelastustoiminnassa ja varautumisessa suorituskyvyn tarve voi olla paikallista tai alueellista valmiutta suurempi. Tällöin tarvitaan valtakunnallista tai kansainvälistä yhteistyötä tehtävän hoitamiseksi ja pelastustoimen yksi keskeisistä hankkeista on pelastustoimen tulevaisuuden suorituskykyjen kehittäminen. Tähän kokonaisuuteen sisältyy myös teema 7; valtakunnallisesti koottavien erityisresurssien muodostaminen ja kansainvälisen avun vastaanottamisen järjestelyt.

Muutokset Suomen turvallisuusympäristössä, yhteiskunnan rakenteen muutokset, teknologian kehittyminen sekä ilmastonmuutokseen ja sään ääri-ilmiöihin sopeutuminen edellyttävät pelastustoiminnan järjestelmän kehittämistä ja vahvistamista. Pelastustoiminnan kehittämisessä ja suorituskyvyssä huomioidaan lisäksi Nato-jäsenyyden vaikutukset.

Kansainvälisen yhteistyön tavoitteena on kehittää pelastustoimea sekä vaihtaa pelastustoimen osaamista ja parhaita käytäntöjä ulkomaisten pelastusviranomaisten ja sidosryhmien kesken. Kansainvälinen yhteistyö täydentää toimintavalmiutta ja kansainväliseen pelastustoimintaan koulutettujen henkilöiden osaaminen parantaa myös Pirkanmaan hyvinvointialueella tapahtuvien onnettomuuksien hallintaa. Pelastuslaitoksen tulee pystyä toimimaan myös harvemmin esiintyvien onnettomuuksien pelastustehtävissä. Tällaisia ovat muun muassa laajat myrskyvahingot ja muut luonnononnettomuudet, sortumat sekä poikkeuksellisen suuret maastopalot. Lisäksi kansainvälisellä yhteistyöllä voidaan parantaa valmiutta myös terrorismiin (CBRN), väkijoukkoon kohdistettaviin väkivallantekoihin sekä poikkeusolojen väestönsuojelutehtäviin. Pelastuslaitoksen henkilöstö saa kansainvälisestä toiminnasta uusia näkemyksiä ja kokemuksia, mikä näkyy hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden ja toimintatapojen kehityksenä.

Palvelutason kehittämistarve

Henkilöstöä tuetaan osallistumaan kansainvälisiin koulutuksiin ja asiantuntijavaihtoihin. Koulutuksiin ja kansainvälisiin asiantuntijavaihtoihin osallistuminen on suunniteltua ja tavoitteellista. Näiden erityistilanteiden varalta tarvitaan riittävä määrä koulutettua henkilöstöä sekä johtamisen varmistamiseksi että pelastustehtävien suorittamiseksi.

Pelastuspalvelut rakentavat aktiivisesti yhteistä suorituskykyä muun hyvinvointialueen sekä YTalueen hyvinvointialueiden kanssa, sekä kansallisesti vaativien onnettomuustilanteiden varalle. Lisäksi tehdään tarvittavaa yhteistyötä muiden naapuripelastuslaitosten kanssa kansainvälisen avun

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

vastaanottamisen velvoitteiden hoitamiseksi ja riittävän suorituskyvyn rakentamiseksi.

Kehitetään toimintamalli ja ohje kansainvälisen avun vastaanottamiseksi (HNS). Toimintamallin laadinnassa tukeudutaan Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen Palosuojelurahaston rahoituksella laadittuun HNS (Host Nation Support) -toimintamalliin.

Varaudutaan tarvittaessa irrottamaan henkilöstöä kansainvälisen pelastustoiminnan resursseiksi. Yksittäisten asiantuntijoiden lisäksi hyvinvointialueen pelastustoimi pyrkii muodostamaan palvelutasopäätöskaudella erityisvalmiuksia esimerkiksi CBRN-toimintaan tai johtamisen ja tilannekeskustoiminnan tukemiseen.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää pelastuslaitoksen osallistumisesta pelastuslain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun edellyttämään valmiuden ylläpitoon sekä pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen järjestelyiden perusteista.

- Pelastuslaitos osallistuu kansainvälisen pelastustoiminnan toteuttamiseen kansallisen lainsäädännön sekä valtioiden välisten sopimusten mukaisesti.
- Pelastuslaitoksella on kyky pyytää ja antaa kansainvälistä apua.
- Henkilöstöä koulutetaan kansainväliseen toimintaan liittyvien kurssien kautta.
- Pelastuslaitosta kehitetään kansainvälisten verkostojen avulla osallistumalla kansainväliseen pelastustoimintaan ja osallistumalla aktiivisesti kansainvälisiin pelastustoimen kehityshankkeisiin.
- Henkilöstöä kannustetaan sekä tuetaan osallistumaan kansainvälisiin koulutuksiin ja asiantuntijavaihtoihin.

4.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

4.3.1 Hälytysohje

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen hälytysohjeet ja vasteet on laadittu ERICA-tietojärjestelmään Pelastustoimen tehtävänkäsittely hätäkeskuksessa -ohjeen mukaisesti. Ohjetta sovelletaan pelastustoimen tehtävien käsittelyyn, riskinarviointiin sekä tehtävien kiireellisyuden määrittämisessä. Pelastuslaitoksen hälytysohjeessa huomioidaan yksiköiden hyödyntäminen niin, että kohteeseen hälytetään lähin tarkoituksenmukainen yksikkö, vaikka se olisi toiselta pelastustoimen alueelta.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pelastusyksiköitä hälytetään tehtäville hyvinvointialueiden rajojen yli lähimmän ja tarkoituksen mukaisen yksikön perusteella. Hälyttäminen on sovittu pelastuslaitosten välisessä yhteistyösopimuksessa. Pelastustoiminnan johtaja hälytetään aina siltä alueelta, jossa onnettomuus on saanut alkunsa.

Palvelutason kehittämistarve

Hälytysohjeiden, yhteystietojen ja pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyö ja yhteisesti sovitut toimintamallit auttavat yhä monimuotoisemmaksi muuttuvassa toimintaympäristössä ja pelastustehtävissä.

YT-alueiden toimintamallien yhteensovittamista hälytysohjeissa ja yhteisen tilannekuvan muodostamisessa on tarve kehittää kansallisesti yhtenäiseksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää hälytysohjeen päivittämisen aikavälistä ja tehtävään käytettävistä voimavaroista.

- Hälytysohjeet ja -vasteet toteutetaan siten, että pelastustoimen resurssit tulevat mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksen mukaisesti käytettyä YT-alue huomioiden.
- Viereisten Hyvinvointialueiden pelastuslaitosten kanssa tarkastetaan yhteistyösopimukset vuoden 2024 aikana ja samalla tarkastetaan vastesuunnittelua yhdenmukaisempaan suuntaan, huomioiden myös kansalliset vaatimukset.

4.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pirkanmaan pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimukset viereisten pelastuslaitosten, nykyisin hyvinvointialueiden kanssa. Pirkanmaan pelastuslaitos tekee yhteistoimintasopimukseen perustuvaa yhteistyötä Keski-Suomen, Päijät-Hämeen, Etelä-Pohjanmaan, Kanta-Hämeen, Varsinais-Suomen ja Satakunnan pelastuslaitosten kanssa. Keskinäisen avunannon perusteet on huomioitu yhteistoimintasopimuksissa.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Ajantasaiset yhteistyösopimukset ja sovitut toimintamallit hyvinvointialueiden ja pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa auttavat yhä monimuotoisemmaksi muuttuvassa toimintaympäristössä ja pelastustehtävissä.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuslaitosten väliset yhteistoimintasuunnitelmat ovat olleet voimassa jo pitkään. Sopimuksissa on huomioitu pelastusyksiköiden hälyttäminen rajojen yli molemmin puolin sekä avunanto pitkäkestoisissa tilanteissa. Johtamisvalmiuden käyttö lähimmän pelastustoiminnan johtajan (P3) näkökulmasta on sovittu Keski-Suomen pelastuslaitoksen kanssa. Toiminnasta on saatu hyviä kokemuksia. Palvelutasopäätöskauden aikana selvitetään johtamisvalmiuden (P3- ja P20 taso) myös muiden ympärillä olevien hyvinvointialueiden pelastuslaitosten kanssa. (Satakunta, Etelä-Pohjanmaa, Varsinais-Suomi, Kanta-Häme ja Päijät-Häme). YTA Alueen tilanne- ja johtokeskus yhteistyön osalta toiminta kehittyy palvelutasopäätöskauden aikana. Päätöstä kirjoitettaessa laki- ja asetus YTA alueen tilanne- ja johtokeskuksesta on lausunnoilla.

Palvelutasopäätöskauden aikana selvitetään myös mahdollisen reuna-hyvinvointialueen pelastuslaitosten osalta yhteisen pelastuskaluston tarve erityisesti erikoiskaluston osalta.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää pelastuslaitosten keskinäistä avunantoa koskevien suunnitelmien laajuudesta (osapuolista), annettavasta avusta, laadimisesta ja päivittämisestä.

- Pelastuslaitosten väliset yhteistoimintasuunnitelmat päivitetään palvelutasopäätöskauden aikana.
- Yhteistyötä kehitetään niin, että resursseja voidaan käyttää tarkoituksenmukaisesti ja kohteeseen hälytetään aina lähin tarkoituksenmukainen yksikkö hyvinvointialueen rajoista riippumatta.

4.3.3 Yhteistyösuunnitelmat

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pirkanmaan pelastuslaitoksella on yhteistyösopimuksia eri tahojen kanssa. Hyvinvointialueelle siirryttäessä sopimukset siirtyivät siirtyvinä sopimuksina. Yhteistyösopimuksia on päivitetty määräajoin vastaamaan nykyistä toimintaympäristöä sekä toimintamallia. Pirkanmaalla on hyvä yhteistyö pelastustoimintaan osallistuvien tai sitä tukevien viranomaistahojen, laitosten ja liikelaitosten kanssa ja sitä tukevat säännönmukaisesti järjestettävät tapaamiset.

Yhteistyösopimusten tarkoituksena on pitää yllä molemmin puolin tietämys toimintaan osallistumisesta mahdollisen onnettomuustilanteen sattuessa. Yhteistyösopimuksen tavoitteena on myös harjoitella määräajoin toimintaa.

Palvelutason kehittämistarve

Ajantasaiset yhteistoimintasuunnitelmat, yhteistyösopimukset ja sovitut toimintamallit hyvinvointialueiden ja pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa sekä suunnitelmien toimivuuden testaus harjoituksin ja palautteiden avulla auttavat yhä monimuotoisemmaksi muuttuvassa toimintaympäristössä ja pelastustehtävissä. Yhteistoimintasuunnitelmien toimivuutta testataan säännöllisesti ja kehitetään vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää yhteistyösuunnitelmien laatimisesta, päivittämisen aikavälistä ja suunnitteluun käytettävistä voimavaroista.

- Pelastuslaitos ylläpitää yhteistyösopimukset ja suunnitelmat ja päivittää niitä säännöllisesti, vähintään kerran palvelutasopäätöskaudella, huomioiden toimintaympäristön muutokset
- Yhteistyösuunnitelmissa huomioidaan käytettävät voimavarat ja määritellään tarve yhteistoimintaharjoituksille.

4.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksella on yhteistyössä hyvinvointialueeseen kuuluvien kuntien ja hyvinvointialueen alueella toimintaa harjoittavien vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettujen vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa tehty sammutusvesisuunnitelma. Suunnitelma on laadittu

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

ennen hyvinvointialueiden toiminnan aloittamista, eikä sitä ole vielä päivitetty ja hyväksytty Pirkanmaan hyvinvointialueen toiminnan aikana.

Pelastuslaitoksella on pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat, jotka on laadittu ennen hyvinvointialueen toiminnan aloittamista. Pelastustoiminnan johtaminen tapahtuu toistaiseksi pelastuslain, johtamissuunnitelmien ja tehtyjen yhteistoimintasopimusten puitteissa, kunnes uusien pelastustoimen yhteistoiminta-alueiden suunnitelmat on hyväksytty käyttöön. Pelastustoiminnan uusien aloittavien yhteistoiminta-alueiden onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat laaditaan yhteistoiminnassa tulevan palvelutasokauden aikana Pirkanmaan pelastuslaitoksen johdolla.

Pelastustoimen valtakunnallista johtamista ja yhteistoimintaa koskevat suunnitelmat laaditaan sisäministeriön johdolla ja yhteistyössä pelastuslaitosten kanssa.

Muiden viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten osallistuminen pelastustoimintaan tai heidän tehtäviensä hoitamiseen pelastustoiminnan yhteydessä on suunniteltu pelastustoiminnan johtamisen suunnitelmissa, jotka sisältävät Pelastustoiminnan yleisjärjestelyt ja pelastustoiminnan vaativissa tilanteissa.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana selvitetään suunnitelmarakenteen päivitys ja suunnitteluprosessin organisointi.

Suunnitelmat siirretään suunnitelma arkkitehtuuriin ja päivitetään tarvittaessa. Suunnitelma arkkitehtuuria ylläpidetään TUVE-ympäristössä tilanne- ja johtokeskuksessa..

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien laatimisesta, päivittämisen aikavälistä ja suunnitteluun käytettävistä voimavaroista.

Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää pelastuslain ja muiden säädösten mukaiset suunnitelmat sekä tarkastaa vuosittain ja päivittää ne tarvittaessa.
- Sammutusvesisuunnitelma päivitetään palvelutasopäätöskaudella.
- Pelastustoiminnan YT-alueen pelastustoiminnan johtamisen suunnitelmat laaditaan palvelutasokaudella
- YT-alueen pelastustoimen suunnitelma-arkkitehtuuri päivitetään ja sitä ylläpidetään tilanne- ja johtokeskuksessa.

4.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Pelastuslain (379/2011) 48 §:ssä pelastuslaitos veloitetaan laatimaan yhdessä suunnitelmavelvollisten kohteiden kanssa ns. ulkoinen pelastussuunnitelma. Ulkoisessa pelastussuunnitelmassa määritellään toimenpiteet, joilla onnettomuudet ja niistä aiheutuvat seuraukset voidaan rajata ja hallita mahdollisimman tehokkaasti. Pelastuslaitos on laatinut yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa kohteisiin ulkoiset pelastussuunnitelmat. Kohteiden kanssa tehdään ulkoisten pelastussuunnitelmien ohjeistuksen mukaisesti yhteistyötä vuosittain. Suunnitelmien päivittäminen, harjoitusten toteutukset tehdään ennakolta suunnitellun aikataulun ja ohjeistuksen mukaisesti.

Pelastuslaitoksella toimintaa ohjaa erikseen nimetyt vastuuhenkilöt, jotka raportoivat tilanteesta säännöllisesti. Suunnitelmaa laadittaessa pelastuslaitos kuulee vaaralle alttiiksi joutuvaa väestöä sekä on riittävässä yhteistyössä oman alueen ja naapurialueiden viranomaisten kanssa. Pelastuslaitos ja toiminnanharjoittaja huolehtivat yhteistyössä suunnitelman tiedottamisesta sekä järjestävät harjoituksia pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi. Ulkoisen pelastussuunnitelman ja harjoitusten toteutumista valvoo aluehallintovirasto.

Tavoitteena on suuronnettomuuden tai hallitsemattoman tapahtuman, joka voi johtaa suuronnettomuuteen, varalta laadittavaa ulkoista pelastussuunnitelmaa hyödyntäen minimoida kohteista aiheutuvat riskitekijät sekä mahdollisten onnettomuuksien sattumassa minimoida seuraukset kohteelle sekä ympäristölle.

Pelastuslaitos laatii ulkoisen pelastussuunnitelman vuoden kuluessa siitä päivästä, kun se on saanut toiminnanharjoittajalta asetuksen 1286/2019 4 §:ssä tarkoitetut asiakirjat tai tiedot.

Pelastuslaitos tarkistaa, korjaa ja päivittää ulkoisen pelastussuunnitelman aina tarpeen vaatiessa tai vähintään kolmen vuoden väliajoin. Harjoitukset toteutetaan yhteistoiminnassa toiminnanharjoittajan ja pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten kanssa. Pelastuslaitos laatii yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa raportin kustakin ulkoista pelastussuunnitelmaa koskevasta harjoituksesta kolmen kuukauden kuluessa harjoituksen järjestämisestä, jonka jälkeen raportti toimitetaan aluehallintovirastolle.

Pelastuslaitoksen vuosisuunnitelmassa ulkoisista pelastussuunnitelmista määritellään vastuuhenkilöt niin suunnitelmien laatijoiden, kuin harjoitusten pitäjien osalta. Pelastustoiminnan omatuotanto vastaa pelastuslaitoksella ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisesta, päivittämisestä, harjoituksista sekä vuosittaisista toimenpiteistä, jotka liittyvät ulkoisiin pelastussuunnitelmiin. Pelastuslaitoksen omatuotanto tekee tarvittavaa yhteistyötä muiden vastuualueiden kanssa, niin riskien hallinnan kuin tiedottamisen osalla.

Palvelutason kehittämistarve

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pirkanmaan pelastuslaitos on laatinut kaikkiin Pirkanmaalla UPS velvollisiin kohteisiin Ulkoisen pelastussuunnitelman, harjoitellut vuosittain sekä tehnyt yhteistyötä oman ja naapurialueiden viranomaisten kanssa. Ulkoisten pelastussuunnitelmien osalta pelastuslaitoksella ei ole tällä hetkellä erityistä syytä niiden kehittämiseen tai toiminnan muuttamiseen, mutta jos säädöksissä tai muuten ilmenee muutos tai kehittämistarpeita, toiminnan kehittäminen otetaan esille vuotuisen toiminnan yhteydessä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää ulkoisten pelastussuunnitelmien päivittämisen aikavälistä, suuronnettomuusvaaroista tiedottamisesta ja harjoituksista sekä suunnitteluun ja harjoituksiin käytettävistä voimavaroista.

- Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää pelastuslain ja muiden säädösten mukaiset suunnitelmat sekä tarkastaa vuosittain ja päivittää ne tarvittaessa.
- Pelastuslaitos järjestää yhdessä muiden viranomaisten ja toiminnanharjoittajien kanssa onnettomuusharjoitukset suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavissa kohteissa kolmen vuoden välein.

4.3.6 Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)

4.4 Pelastustoimen sopimuspalokunta- ja vapaaehtoistoiminta

4.4.1 Sopimushenkilöstön ja vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Päätoimisen henkilöstön ohella sopimushenkilöstö muodostaa keskeisen osan pelastuslaitoksen henkilöstöstä. Sopimushenkilöstön työpanos kohdentuu pääasiassa pelastustoimintaan, mutta sopimushenkilöstöllä on merkittävä rooli valmiuden ja varautumisen sekä turvallisuusviestinnän järjestämisessä. Pirkanmaalla pelastustoiminnan valmius kiireelliseen pelastustoimintaan perustuu merkittävässä osassa pelastustoimialuetta sopimushenkilöstön käyttöön. Pelastuslaitoksen sopimushenkilöstö jakaantuu sivutoimiseen sopimushenkilöstöön (henkilökohtainen sopimus hyvinvointialueen pelastustoimen kanssa) ja sopimuspalokuntien henkilöstöön (henkilöstö, joka on liittynyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen tehneeseen palokuntayhdistykseen eli sopimuspalokuntaan).

Sopimuspalokunnat (VPK:t ja sivutoimiset palokunnat) ovat merkittävä osa Pirkanmaan maakunnan pelastustoimen valmiutta käsittäen 53 palokuntaa, joissa henkilöstöä on yhteensä n. 950. Sopimuspalokuntien merkitys korostuu etenkin harvemmin asutuilla alueilla, pienemmissä kaupungeissa ja kunnissa sekä pitkäkestoisilla tehtävillä missä resursointi näyttelee merkittävää osaa henkilöstön osalla. Pelastuslaki edellyttää pelastuslaitoksia pitämään yllä ja pyrkimään kehittämään sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä ja -kykyisyyttä.

Vuoden 2022 aikana käynnistettiin ja pitkälti saatettiin loppuun sivutoimisen henkilöstön työsopimusten päivittäminen. Myös palokuntakohtaisten sopimusten (VPK:t) päivitystyö käynnistettiin ajatellen siirtymistä uuteen hyvinvointialueen toimintaympäristöön. Sopimusten päivitystyö saatetaan loppuun vuoden 2023 aikana.

Sivutoimisten- ja sopimuspalokuntien lisäksi on huomioitava Järvi pelastajat sekä muu vapaaehtoinen kenttä (kolmannen sektorin toimijat).

Pelastustoimen tehtävissä käytetään tarvittaessa myös muita toimijoita, kuten SPR:ä, joka koordinoi vapaaehtoista pelastuspalvelua. Pelastuslaitoksella ei kuitenkaan ole sopimusta heidän kanssaan. Pelastuslaitoksella on sopimus Suomen Meripelastusseura Pirkanmaa ry:n kanssa, joilla on toimintaa Tampereella ja Valkeakoskella. Meripelastusseura tarjoaa pelastuslaitokselle osaamista vesistöissä tapahtuvissa onnettomuuksissa. Heille voidaan ohjata vastesuunnittelun avulla erilaisia pienempiä tukitehtäviä ilman, että niissä tarvitaan pelastuslaitoksen omaa kalustoa tai henkilöstöä mukana. Isommissa ja laajemmissa tai vaativissa tehtävissä he ovat osana pelastuslaitoksen toimintaan pelastusviranomaisen johtamassa tehtävässä.

Palvelutason kehittämistarve

Sopimuspalokuntien toiminta on menneiden vuosien aikana vaatimustason noustessa kehittynyt yhä ammattimaisemmaksi. Tämä asettaa pelastuslaitoksille lisääntyviä haasteita toimintakyvyn ylläpidossa. Vaatimusten lisääntyessä ja hyvinvointialueelle siirtymistä ajatellen käynnistettiin Pirkanmaalla vuoden 2022 aikana pelastustoiminnan osalta organisaatiomuutoksen suunnittelu, jonka osana sopimuspalokuntayhteistyöhön asetetaan oma palopäällikön ja kahden palomestarin hallinnoima organisaatio-osa, millä pyritään selkeämpään ja laadukkaampaan vuorovaikutteiseen yhteydenpitoon sopimuspalokuntien suuntaan. Lisäksi luodaan uuden mallinen laajempi koulutustiimi ja suunnitellaan digitaalisen yhteydenpitoympäristön kehittämistä. Uusi toimintamalli käynnistetään vuoden 2023 aikana.

Tätä em. toimintamallia hyödynnetään kaikkien vapaaehtoistoimijoiden kanssa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Aluevaltuusto päättää vapaaehtoisten organisaatioiden ja henkilöiden käytöstä pelastustoimen palveluiden tuottamisessa.

Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Sopimushenkilöstöä kehitetään palvelutasopäätöskauden aikana ja hyödynnetään sopimuspalokuntia ja muita vapaaehtoistoimijoita palvelujen tuottamisessa laadittujen sopimusten mukaisesti.
- Ylläpidetään yhteistyösopimusta vapaaehtoisen pelastuspalvelun kanssa ja laaditaan tarvittavat tarkemmat toimialakohtaiset suunnitelmat.
- Ylläpidetään ja kehitetään yhteistyötä paikallisten järvipelastusyhdistysten kanssa.
- Sopimukset tarkastetaan ja päivitetään tarvittaessa palvelutasopäätöskauden aikana.

4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Vapaaehtoistoiminnan edistäminen on huomioitu kohdassa 4.4.1 kehittämisen ja aluevaltuuston päätösten osalta.

4.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 53 § Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Pelastuslain (379/2011) 27 §:ssä tarkoitettuun sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalla savusukeltajalle ja muuta vastaavaa raskasta työtä tekeväälle on järjestettävä pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä henkilön turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi tarkoitetut tehtävien edellyttämät työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:ssä säädettyjä tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennalta ehkäisevät palvelut siltä osin kuin hänellä ei ole oikeutta työterveyshuoltolaissa tarkoitettuun työterveyshuoltoon työsuhteen perusteella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä tulee sopia 27 §:ssä tarkoitetussa sopimuksessa.

Tämä säännös määrittää vähimmäistason sopimuspalokuntalaisille kuuluvista terveystarkastuksista. Säännöksessä viitattu työterveyshuoltolain 12 §:ssä on määritelty työterveyshuollon tarkempi sisältö. Lähtökohtana on kuitenkin varsinaisen työsuhteen perusteella annettavat työterveyshuoltopalvelut, joita tämä säännös kehottaa täydentämään sopimuspalokuntalaisuuden

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

perusteella.

Työterveyshuoltopalveluiden järjestämisestä on sovittu Pelastuslaitoksen ja palokuntayhdistyksen välisissä palokuntasopimuksissa. Suoraan sivutyösopimussuhteessa (sivutoiminen henkilöstö) tulevat tarkastettua työterveyshuollon kanssa määriteltyjen periaatteiden mukaisesti.

Pirkanmaalla sopimuspalokunnat järjestävät työterveyshuollon hälytysosastonsa sopimushenkilöstölle, ottaen huomioon pelastustoimen voimassa olevan työterveyshuollon ohjeistuksen. Kustannusten korvaaminen huomioidaan palokuntakohtaisessa sopimuksessa.

Hälytysosaston henkilöstön terveydelliset toimintaedellytykset tarkistetaan pelastustoimen voimassa olevan työterveyshuollon ohjeistuksen ja työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa mainituin välein (ns. määräaikaistarkastukset eri tehtävissä toimiville).

Pelkästään ensivastetoimintaan osallistuvien henkilöiden osalta terveydellinen soveltuvuus toimintaan tulee tarkastaa työterveyshuollon työhöntulotarkastuksella ennen ensivastekurssille hakemista. Henkilön ollessa terveydenhuollon ammattihenkilö, tulee terveydentilan tarkistus tehdä ennen liittämistä EVY-hälytysryhmään työterveyshuollon työhöntulotarkastuksella.

Ensivastekurssille lähettävän palokunnan tulee huolehtia siitä, että hakija on soveltuva ensivastetoimintaan koulutettavaksi. Ensivasteessa toimiminen edellyttää hyvää psyykkistä ja riittävää fyysistä toimintakykyä.

Pelastuslaitos valvoo sekä tarvittaessa opastaa ja neuvoo sopimuksen mukaisesti, että palokunnalta löytyy ajantasainen ja voimassa oleva työterveyden toimintasuunnitelma.

Pelastuslaitos huolehtii hälytystehtävillä altistuneiden sopimushenkilöiden tehtävien jälkeisistä testauksista, tarkastuksista, hoidoista ja niiden kustannuksista samalla tavalla kuin huolehtii oman henkilökuntansa testauksista, tarkastuksista, hoidoista ja niiden kustannuksista.

Palvelutason kehittämistarve

Sopimushenkilöstön työterveyshuollon toimintaa ja työterveyshuollon toimijoiden ohjeistusta kehitetään yhteistyössä pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien kesken. Pelastuslaitos pitää määrääjain työterveyshuollon toimijoille infotilaisuuden, jossa käydään läpi ajantasaiset ohjeistukset pelastushenkilöstön työterveyshuollosta. Esimerkiksi uuden pelastussukellusohjeen voimaantulo ja putoamisvaarallisella alueella työskentelyn ohje tarvitsee sopimushenkilöstön työterveyshuollon tietojen päivittämistä ja työterveyshuollon toimien kehittämistä sopimushenkilöstön toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja varmistamiseksi.

Pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä sopimushenkilöstön työturvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi on Pirkanmaan Pelastuslaitokselle perustettu sopimuspalokuntien ja pelastuslaitoksen yhteinen työsuojelutoimikunta

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Sopimuspalokunnat järjestävät itsenäisesti työterveyshuollon palvelut hälytysosastonsa sopimushenkilöstölle, ottaen huomioon pelastustoimen voimassa olevan työterveyshuollon ohjeistuksen
- Kustannusten korvaaminen huomioidaan palokuntakohtaisessa sopimuksessa.
- Vaativiin tehtäviin (pelastussukellus ja PVAT) ja perustehtäviin nimetty sopimushenkilöstö osallistuu määräaikaistarkastuksiin kansallisen ohjeen mukaan.
- Määräaikaistarkastusten sisältö ja tarkastusvälit käydään läpi vuosittain työterveyshuollon toimintasuunnitelman päivityksen yhteydessä.
- Pelastuslaitos seuraa työterveyspalvelujen toteutumista sopimuspalokuntien ja sivutoimisten henkilöiden osalta.

4.4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain (379/2011) 56 §:n mukaan pelastuslaitoksen on huolehdittava siitä, että sopimushenkilöstöllä on Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus pelastustoimintaan ja ensivastetoimintaan. Sen lisäksi pelastustoimintaan osallistuvan henkilön tulee ylläpitää tehtäviensä edellyttämiä perustaitoja ja kuntoa (Pelastuslaki 39 §).

Pelastuslaitoksen pelastustoimen ylläpitokoulutussuunnitelma laaditaan vuosittain ja se perustuu vuosittain tehtävään koulutustarveanalyysiin. Koulutustarveanalyysien pohjalta laaditaan ylläpitokoulutussuunnitelmalinjaus vuosikelloon. Keskeinen sisältö on tulevan vuoden teemojen listauksessa.

Palokuntien ylläpitokoulutussuunnitelmat laaditaan hyväksytyjen linjausten mukaisesti. Palokunnilla on mahdollisuus hyödyntää Pelastuslaitoksen koulutusmateriaalia omiin ylläpitoharjoituksiin. Materiaali on hyödynnettävissä koulumaalista. Pelastuslaitos luo koulumaalista palokuntien käyttöön ylläpitoharjoitusmateriaalin hyväksytyjen vuosittaisten teemojen mukaan. Luotava materiaali on palokuntien käytettävissä Pelastuslaitoksen koulutussivustolta.

Palokunta laatii pelastustoimen ylläpitokoulutussuunnitelman saatujen teemojen pohjalta.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

palokuntien tulee pelastustoimen ylläpitokoulutuksissaan huomioida mm. Pelastussukellus- ja PVAT-ohjeen mukaiset harjoittelut vuosittain. Palokuntien tulee huomioida myös palokuntakohtaisessa sopimuksessa sovittujen erikoisosaamisen tehtävien vaatimat harjoittelut.

Pelastuslaitos tiedottaa kaikkia palokuntia koskevasta ja vuosittain annettavasta tuesta koulutussivustollaan olevassa vuosikalenterissa. Palokunnille ylläpitoharjoituksiin annettava kouluttaja-apu sovitaan palokunnan ja palokunnasta vastaavan palomestarin kanssa.

Pirkanmaan Pelastuslaitoksen antamaa ensivastekoulutusta ei laskea tähän kokonaisuuteen.

Palvelutason kehittämistarve

Koulutuksessa ja osaamisen kehittämisessä on tarpeen vahvistaa koulutuksen suunnittelua ja yhteistyötä koulutusresurssien hyödyntämisessä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää toiminnassa tarpeellisesta koulutusmäärästä ja tehtävään käytettävistä voimavaroista ensisijaisesti palokuntasopimuksessa tai muun yhteisön kanssa tehdyssä sopimuksessa linjatun toimintavalmiuden perusteella.

Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Pelastuslaitoksen pelastustoimen ylläpitokoulutussuunnitelma laaditaan vuosittain ja se perustuu vuosittain tehtävään koulutustarveanalyysiin.
- Pelastuslaitos kehittää nykyistä järjestelmää vastaamaan sisäisen ja ulkoisen koulutuksen haasteisiin muuttuvassa toimintaympäristössä. Kehittämistyö toteutetaan palvelutasopäätöskauden aikana ja huomioidaan koulutussuunnitelmassa.

4.5 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen

4.5.1 Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Poikkeusoloihin varautumista ohjataan alueellisten uhka-arvioiden perusteella pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmalla, Pirkanmaan pelastuslaitoksen pelastustoiminnan johtamisohjeella, yhteistoimintasopimuksilla ja toimijoiden resurssi- ja yhteystiedoilla.

Valmiussuunnitelmaan, sen tukiasiakirjoihin ja liitteisiin sisältyy väestön varoittamisen ja -

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

suojaamisen järjestelyt, väestönsiirron järjestelyt, evakuoinnit sekä johtamisjärjestelmän täydentyminen poikkeusoloissa. Suunnitelmien ja sopimusten toteutumista arvioidaan palautteilla, harjoituksilla, arvioinneilla sekä säännöllisillä yhteistyöneuvotteluilla.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Toimintaympäristö- ja riskianalysissä on tunnistettu keskeisiksi väestönsuojeluun liittyviksi riskeiksi ja uhkiksi vakava ydinonnettomuus Suomessa tai lähialueilla, sähkösaannin suurhäiriö, vesihuollon häiriö sekä kiristynyt kansainvälinen turvallisuustilanne.

Venäjän Ukrainassa aloittama sota vaikuttaa Euroopan ja Suomen turvallisuuteen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ja muutoksen arvioidaan olevan pitkäkestoinen. Nykyisessä, vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä kriisin ennakkovaroitusaika on lyhentynyt ja kynnyksellinen sotilaallisen voiman käyttöön madaltunut. Valtiollisten toimijoiden intressit vaikuttaa Suomen puolustuskykyyn, sekä yhteiskunnan toimintakykyyn ja toimivuuteen ovat kasvaneet.

Väestönsuojeluun varautumista kokonaisuutena kehitetään edelleen muuttuneen turvallisuusympäristön ja puolustusvoimien tuottaman alueellisen uhka-arvion perusteella. Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämää suunnittelua kehitetään tarkastamalla ja päivittämällä väestönsuojeluun liittyviä suunnitelmia, yhteistoimintasopimuksia ja näiden tukiasiakirjoja. Suunnitelmien ja sopimusten toteutumista arvioidaan palautteilla, harjoituksilla, arvioinneilla sekä säännöllisillä yhteistyöneuvotteluilla.

Palvelutason kehittämistarve

Väestönsuojeluun varautumisen suunnitelmia kehitetään vastaamaan paremmin muuttunutta turvallisuusympäristöä ja puolustusvoimien tuottamaa alueellista uhka-arviota. Kehitettäviä suunnitelmakokonaisuuksia ovat erityisesti pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma sekä keskeiset yhteistoimintasopimukset ja niiden tukiasiakirjat. Suunnitelmia kehitetään yhteistyössä koko pelastustoimen organisaation sekä keskeisten sidosryhmien kanssa. Suunnitelmien kehittämiseksi on varattava riittävästi henkilöstöresursseja ja palvelun tasoa on kehitettävä pitkäjänteisesti useiden vuosien ajan. Suunnitelmien osalta kehittämistarpeen toteuttamisen toimenpiteet ovat suunnittelutyötä, joka edellyttää henkilötyövuosia. Henkilöresurssit eivät ole tälle hetkellä riittävät. Vuoden 2024 aikana tarkastellaan tehtävänkuvia ja mahdollisuuksia vahvistaa siviilivalmiuden ja valmiussuunnittelun vastualueen tehtäviin tarvittavaa henkilöstöresurssia.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää väestönsuojeluun varautumisen edellyttämien pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien suunnitelmien laatimisesta, niiden päivittämisen aikavälistä ja tehtävien hoitamiseksi tarvittavista voimavaroista.

- Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelman, evakuointisuunnitelman ja muiden väestönsuojelusuunnitelmien ajantasaisuus varmistetaan vuosittain.

4.5.2 Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoimen vastuulla oleviin väestönsuojelutehtäviin liittyvää toimintaa ja suunnitelmia on yhteensovitettu tarvittavien tahojen kanssa. Toimintaa ja suunnitelmia yhteensovitetaan yhteistyöllä eri tahojen kanssa suunnittelun, sopimusten ja harjoittelun kautta. Pelastuslaitoksella on kuntien kanssa yhteinen alusta valmiussuunnitelmille ja evakuointisuunnitelmille. Yhteensovittamista ja yhteistoimintaa muiden toimijoiden kanssa on harjoiteltu esimerkiksi valmiusharjoituksissa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pirkanmaan pelastuslaitos asettaa väestönsuojelun yhteistyöryhmän yhteensovittamaan hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten ja muiden hyvinvointialueen alueella toimivien viranomaisten vastuulla oleviin väestönsuojelutehtäviin varautumista ja suunnittelua. Yhteistyöryhmä on väestönsuojeluun varautumisen yhteistoimintaa koskevan valtioneuvoston asetusluonnoksen VN/10846/2023 mukainen. Yhteistyöryhmässä käsitellään asetuksen mukaiset asiakokonaisuudet.

Palvelutason kehittämistarve

Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamista kehitetään. Pirkanmaan pelastuslaitos asettaa väestönsuojelun yhteistyöryhmän yhteensovittamaan hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten ja muiden hyvinvointialueen alueella toimivien viranomaisten vastuulla oleviin väestönsuojelutehtäviin varautumista ja suunnittelua. Kehittäminen edellyttää henkilöstöresursseja ja sitä jatketaan useita vuosia. Käytännön yhteistoiminnan kehittäminen edellyttää myös jatkuvaa harjoittelua muiden toimijoiden kanssa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta ja siihen käytettävistä voimavaroista.

- pelastuslaitos tekee tarvittavat sopimukset yhteistoiminnasta eri viranomaisten ja yhteisöjen kanssa.
- Yhteistyötä viranomaisten kanssa tiivistetään suunnitelmallisesti väestönsuojelun yhteensovittamiseksi.

4.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

ValmL 3 § 1 ja 2 kohdan mukaisissa poikkeusoloissa pelastuslaitos perustaa suunnitellut väestönsuojelumuodostelmat. Tavoite on, että organisaatio toimii mahdollisimman samalla tavalla kuin normaalitoiminnassa, mutta pystyy kuitenkin vastaamaan poikkeusolojen uhkien vaatimiin tehtäviin.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Väestönsuojeluorganisaation kehittämistä jatketaan vastaamaan muuttunutta turvallisuusympäristöä ja puolustusvoimien tuottamaa alueellista uhka-arviota. Väestönsuojeluorganisaatiota kehitetään erityisesti materiaalsen valmiuden ja kaluston osalta.

Palvelutason kehittämistarve

Väestönsuojeluorganisaatiossa on kehittämistarpeita erityisesti materiaalsessa valmiudessa ja kalustossa. Väestönsuojeluorganisaation suorituskykyä poikkeusolojen aikaisissa tehtävissä kehitetään. Kehittämisellä parannetaan väestönsuojeluorganisaation suorituskykyä poikkeusolojen vaativissa erityistehtävissä ja luodaan paremmat edellytykset suojata väestöä kaikissa turvallisuustilanteissa. Kehittäminen toteutetaan suunnittelulla, hankinnoilla ja muilla etukäteisvalmisteluilla.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevan väestönsuojeluorganisaation henkilöstön, materiaalin ja tilojen määrittämistä koskevien suunnitelmien laatimisesta, päivittämisen aikavälistä ja siihen käytettävistä voimavaroista. Palvelutaso muodostuu palvelun saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta.

- Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevan väestönsuojeluorganisaation henkilöstöä, materiaalia ja tiloja määrittelevät suunnitelmat tarkastetaan vuosittain.
- Henkilöstöä varataan (VAP) pelastuslaitoksen käyttöön valmiussuunnitelmassa arvioitun määrän mukaisesti.

4.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on varannut vakinaista ja sopimuspalokuntien henkilöstöä väestönsuojelutehtävien suorittamiseksi.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Väestönsuojelutehtävien suorittamiseksi henkilöstöä varataan riittävä määrä.

Palvelutason kehittämistarve

Esitetään varattavaksi lisää esimerkiksi yhteistyöyritysten henkilöstöä, jotta väestönsuojelutehtäviin tarvittava henkilöstö on paremmin käytettävissä poikkeusoloissa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättäisi hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevan väestönsuojeluorganisaation henkilöstön ja tilojen varaamista koskevien suunnitelmien laatimisesta, päivittämisestä ja siihen käytettävistä voimavaroista.

- Pelastuslaitos ylläpitää oman organisaation poikkeusolojen varalle tehtyjä henkilövarauksia vähintään kahden vuoden välein.
- Henkilöstöä varataan poikkeusolojen pelastustoiminnan sekä väestönsuojelutehtäviin riittävästi, jotta se pystyy vastaamaan poikkeusolojen vaatimiin uukiin.

4.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Osa väestönsuojelutehtäviin varattua johto- ja erityishenkilöstöstä on saanut koulutusta väestönsuojelutehtäviin. Väestönsuojelua on harjoiteltu esimerkiksi valmiusharjoituksissa ja paikallispuolustusharjoituksissa yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Väestönsuojelutehtäviin varattua johto- ja erityishenkilöstöä koulutetaan väestönsuojelutehtäviin sisäisissä ja ulkoisissa koulutuksissa. Koulutustarve on kasvava kansainvälisen turvallisuustilanteen muutoksen ja teknologian kehityksen myötä. Koulutustarve on pitkäkestoinen suorituskyvyn ylläpitämisen ja henkilövaihdosten huomioimisen vuoksi.

Palvelutason kehittämistarve

Väestönsuojeluorganisaation johto- ja erityishenkilöstöä koulutetaan tehtäviinsä ja yhteistoimintaa harjoitellaan muiden toimijoiden kanssa. Koulutustarve on pitkäkestoinen suorituskyvyn ylläpitämisen ja henkilövaihdosten huomioimisen vuoksi.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättäisi pelastuslain 66 §:n perusteella määritellyn pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevan väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarpeesta.

- Väestönsuojelun organisaatioiden varattua johto- ja erityishenkilöstöä koulutetaan Pelastusopistolla ja pelastuslaitoksen toimesta.
- Väestönsuojelun johto- ja erityistehtäviin koulutettua ja varattua henkilöstöä on riittävästi ja määrä perustuu etukäteissuunnitteluun.

4.5.6 Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Poikkeusolojen johtamisedellytykset on varmistettu poikkeusolojen aikaisilla johtamisjärjestelyillä ja suojatiloilla.

Palvelutason kehittämistarve

Johtamisedellytyksiä kehitetään poikkeusolojen johtamisjärjestelyjen sekä suojatilojen osalta. Johtamisjärjestelyissä kehitetään erityisesti varaviestijärjestelmää ja vaihtoehtoisia johtamisjärjestelyjä. Suojatilojen soveltuvuutta poikkeusolojen aikaiseen johtamiseen kehitetään.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää poikkeusoloissa tapahtuvan pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevan johtamisen edellyttämien suojatilojen sekä viesti- ja johtamisjärjestelmien tarpeesta ja muista poikkeusolojen johtamisedellytyksistä ja niiden varajärjestelmistä.

- Pelastuslaitoksella on poikkeusoloihin soveltuvat suojatut johtamistilat ja järjestelmät johtamiseen sekä viestimiseen.
- Poikkeusoloihin varautuminen huomioidaan pelastuslaitoksen materiaalihankinnoissa. Materiaalihankinnoista tehdään erillinen turvallisuusluokiteltu hankintasuunnitelma.

4.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Kuntien kanssa tehtävään yhteistyöhön on käytössä vakiintunut toimintamalli. Kuntien kanssa tehdään yhteistyötä tietojenvaihdossa, tilannekuvan ylläpitämisessä ja valmiussuunnittelussa. Kuntien yhteyshenkilöiden kanssa pidetään säännöllisiä tapaamisia varautumiseen ja valmiussuunnitteluun liittyen.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Palvelun kehittämistarve

Palvelu on laissa säädetyllä tasolla.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Aluevaltuusto päättää pelastuslaitoksen vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta sekä yhteistyörakenteesta.

- Pelastuslaitos huolehtii vastuullaan olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta.
- Pelastuslaitos tukee kuntien valmiussuunnittelua antamalla asiantuntija- ja koulutusapua.
- Pirkanmaan valmiustoimikunta ja -sihteeristö, kuntien valmiuden yhteyshenkilörakenne sekä kuntien ja hyvinvointialueen yhdyspintatyö, joita hyödyntäen tehdään säännöllistä yhteistyötä.

4.5.8 Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)

Ensihoitopalvelut

Pirkanmaan hyvinvointialueen alueen pelastuspalvelut (tehtäväalue) muodostuvat pelastustoiminnan, ensihoidon, onnettomuuksien ehkäisyn ja siviilivalmiuden sekä resurssien- ja jatkuvuudenhallinnan toimialueista.

5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

5.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Digitalisaation hyödyntäminen

Palvelutasopäätöskauden aikana pelastusviranomaisen tuottamassa ohjauksessa, neuvonnassa, turvallisuusviestinnässä ja valvontatoiminnassa toimintaa kehitetään digitaalisia palveluita ja toimintamalleja hyödyntäen. Palveluiden digitalisointi edellyttää taloudellisia satsauksia tietojärjestelmiin ja sovelluksiin. Palvelutasopäätöskauden aikana pilotoidaan chat-palvelua ja käynnistetään digitaalisesti toteutettu ohjauksen systemaattinen asiakaspalautekanava. Turvallisuusviestinnän tavoite (turvallisuusviestinnän keinoin tavoitetaan 15 % Pirkanmaan väkiluvusta) edellyttää käytössä olevien palveluiden kehittämistä ja digitaalisten palveluiden lisäämistä.

Pelastustoimen valtakunnallisessa OE-sovellus-hankkeessa (onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmä) tavoitellaan kansallista sovellusta pelastusviranomaisen valvontatyöhön. Pelastuslaitos osallistuu sovelluksen kehittämiseen. Sovelluksen käyttöönotto edellyttää taloudellisia panostuksia ja resurssia henkilöstön osaamisen kehittämiseen sovelluksen käyttöönottovaiheessa. Sovelluksen arvioidaan olevan valtakunnallisesti pelastusviranomaisen käytössä palvelutasopäätöskauden aikana.

Digitalisaation nykyistä paremman hyödyntämisen tavoitteena on pelastustoimen strategian ja hallitusohjelman mukaisesti onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuuden parantuminen.

5.2 Pelastustoiminta

Alueellinen tilanne- ja johtokeskuksen kehittäminen perustuu pelastuslakiin ja -asetukseen

Pelastustoiminnan johtamista kehitetään, jotta pelastustoimella olisi koko maassa yhteiset toimintamallit ja pelastuslaitokset olisivat tiiviisti verkottuneet. Valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kehittäminen toteutuessaan ko. pelastustoiminnan johtamisen organisointirakenne parantaa johtamisedellytyksiä erityisesti suuronnettomuustilanteissa ja

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

laajoissa yhteiskunnan häiriötilanteissa. Myös poikkeusoloihin varautumisen näkökulmasta esitetty rakenne antaa mahdollisuuksia parantaa merkittävästi pelastusviranomaisen johtamis- ja toimintaedellytyksiä. Näin pelastuslaitokset pystyisivät tukemaan toisiaan paljon voimavaroja tai erityisosaamista vaativissa tilanteissa. Pelastustoimi toimisi joka puolella Suomea samalla tavalla myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Kehittämissuunnitelma

2024

- Suunnittelu Kanta-Hämeen ja Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitosten kanssa
- Yhteisen suunnitelma arkkitehtuurin luominen
- Resurssitarpeen kartoitus
 - Tilat
 - Henkilöstö
 - Laitehankinnat
- Toimintamallien suunnittelu ja pilotointi
 - Tukitoiminnot
 - Johtaminen
 - Onnettomuusviestintä

2025

- Henkilöstön rekrytointi
- Osaamisen kehittäminen
- Toiminnan kehittäminen

2026

- Toiminta käynnissä
- Toiminnan kehittäminen

2027

- Toiminta käynnissä
- Toiminnan kehittäminen
- Toiminnan arviointi

Teknisen pelastaminen kehittäminen perustuu toimintaympäristö- ja riskianalyyysiin

Toimintaympäristö- ja riskianalyyysissä on tunnistettu keskeisiksi pelastustoimintaan liittyviksi riskeiksi ja uhkiksi kansallisessa riskiarviossa vakava ydinonnettomuus Suomessa tai lähialueilla ja Pirkanmaan alueellisessa riskiarviossa sähkösaannin suurhäiriö sekä vesihuollon häiriö. Pelastuslaitoksen sisäisen riskikartoituksen perusteella henkilöstö- ja kalustoresursseihin vaikuttavat pitkäkestoiset häiriötilanteet ovat myös pelastustoiminnan keskeisiä tunnistettuja riskejä.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Riskiluokka-alueiden tarkastelussa pelastustoimintaan vaikuttavia kehityskulkuja ovat korkeamman riskin alueiden kasvaminen. Erityiskohteiden ja -toimintojen tarkastelussa nousevat esille suuret tapahtumat, joissa onnettomuusriskit ovat tavanomaista suurempia ja onnettomuuskehityksen perusteella vahingontorjuntatehtävien jatkuva kasvu on tunnistettu pelastustoiminnan riskiksi ja uhaksi. Edellä mainitut riski- ja uhkatekijät toteutuessaan vaikeuttavat pelastustoiminnan palvelutuotantoa ja samanaikaisesti lisäävät joko laadullista tai määrällistä palvelutarvetta.

Pelastustoiminnan palvelutuotantoon neutraalisti vaikuttavia uhkatekijöitä ovat globaaleista trendeistä ilmastonmuutos, maakunnan kehitysnäkymistä kaupunkiseudun väestönkasvu, vanhusväestön suhteellisen osuuden kasvu ja yhdyskuntarakentamisen kasvusuunnat. Onnettomuuskehityksen osalta rakennuspalojen – ja vaarojen vaikutukset palvelutuotantoon ovat neutraalit. Palvelutarpeiden määrän ja laatuun edellä mainitut vaikuttavat kuitenkin palvelutarvetta lisäävästi.

Pelastustoiminnan palvelutarpeeseen neutraalisti vaikuttavia, mutta palvelutuotantoa vaikeuttavia uhkia ja riskejä ovat kansallisessa riskiarviossa tieto- ja viestintäverkkojen palveluiden häiriöt ja pandemia, tai muut laajalle levinneet epidemiat.

Riskejä ja uhkia, jotka sekä vaikeuttavat palvelutuotantoa, että lisäävät palvelutarvetta, mutta joissa ennakointi- ja riskien hallintakeinot ovat pääosin muilla toimijoilla ovat kasvavat uhkat ja huolet rajoista ja turvallisuudesta, arvojen pirstaloituminen, ääriliikkeet ja -ideologiat, sotilaallinen voimankäyttö sekä kiristynyt kansainvälinen turvallisuustilanne. Näissä uhkakuviissa pelastustoimen riskien hallintakeinot kohdistuvat oman toiminnan turvaamiseen ja jatkuvuuden hallintaan. Varautumisessa korostuvat ajantasainen tilannekuva, kriisin kestävyys, organisaation muutoskyky sekä turvallisuus- ja kriisiviestintä.

Riski- ja toimintaympäristön analyysin mukaan painopiste normaalista pelastustoiminnasta on siirtynyt tekniseen pelastamiseen. Tekniseen pelastamiseen liittyvät rauniopelastamisen kyky, korkeanpaikan työskentely, Ympäristövahinkojen torjunta, CBRNE kyky sekä vaihtoehtoiset sammutusmenetelmät.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen tekniseen kehittämiseen tehdään suunnitelma, jonka avulla palvelutasopäätöskauden aikana kehitetään toimintaa kaluston ja osaamisen muodossa. Kehittäminen jatkuu yli palvelutasopäätöskauden yli. Osa kalustosta (raskas raivausyksikkö) on jo investointisuunnitelmassa vuodelle 2024. Painopiste palvelutasopäätöskauden aikana on tarvekartoitus, suorituskyvyn arviointia, osaamisen kehittäminen sekä tarpeellisen kaluston hankinta. Toiminnan kehittämiseen huomioidaan myös sivutoimiset- ja sopimuspalokunnan henkilöstö.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Kehittämissuunnitelma

2024

- Resurssitarpeen kartoitus
 - Henkilöstö
 - Hankintasuunnitelma
 - Raskaan teknisen pelastusyksikönhankinta (varattu investointisuunnitelmaan)
- Suorituskyvyn kartoitus
- Tukitoiminnot

2025

- Henkilöstön rekrytointi
- Osaamisen kehittäminen
- Toiminnan kehittäminen
- Hankintasuunnitelman mukainen hankinta

2026

- Toiminta käynnissä
- Toiminnan kehittäminen
- Hankintasuunnitelman mukainen hankinta

2027

- Toiminta käynnissä
- Toiminnan kehittäminen
- Hankintasuunnitelman mukainen hankinta
- Toiminnan arviointi ja seuraavan palvelutasopäätöskauden suunnittelu

Osaamisen hallinta

Toimintaympäristön analyysi/ riskianalyysi

- Osaamisen kartoitus
- Esihenkilötyö ja sen luonne
- Mallit sisäiseen - ja ulkoiseen kouluttamiseen

- Suunnitelmat
- Henkilöstön kasvumäärä=osaamisen hallinta
 - Koulutusjärjestelmän arviointi ja kehittäminen

Selvitys paloasemaverkostosta, tilojen yhteiskäyttömahdollisuuksista ja sote-palvelujen integraatiosta asiakasrajapinnassa sote/pela/sopimuspalokunnat

Palvelutasokaudella selvitetään mahdollisuudet nykyisen paloasemaverkoston optimoimiseen tarkastelemalla toimintaympäristön muutoksia, toimintavalmiusvaatimuksia, kunnilta vapautuvia

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

tiloja, sopimushenkilöstön asuinpaikkoja sekä nykyisten kiinteistöjen peruskorjaustarpeita. Sote-palvelujen integraatiossa selvitetään esimerkiksi hybridiyksiköiden käyttö ja kotiin vietävien palvelujen mahdollisuudet.

Tampereen kaupunkialueen toimintavalmiuden kehittämiseen I-riskiluokan ruuduissa kohdistuvat paloasemahankkeet ja muut paloasemien rakentamis- ja peruskorjausinvestoinnit

Tampereen kaupunkialueen toimintavalmiuden kehittämiseen I-riskiluokan ruuduissa kohdistuvat paloasemahankkeet ovat siirtyneet hyvinvointialueen investointi- ja kehittämissuunnitelmiin ja hankkeet etenevät, mutta eivät alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti. Pelastustoimen palveluiden ja palveluverkkojen kehittämisessä tehdään ennakkoluulottomasti yhteistyötä hyvinvointialueen muiden tehtäväalueiden kanssa - sotepe.

Suunnitelman mukaan 2023 käynnistynyt hanke Tesoman/Raholan paloaseman rakentamiseksi Tampereella on keskeytetty ja rakentaminen on suunniteltu alkavaksi vuonna 2026. Urjalan paloasema valmistuu suunnitellusti 5/2024. Investointikustannukset ovat investointeja vastaavia sopimuksia eli vuokravaikutteisia kustannuksia. Urjalassa paloasemahanke mahdollistaa Urjalan vpk:n ja pelastuslaitoksen vakinaisen henkilöstön miehittämän hybridiyksikön sijoittumisen uudelle paloasemalle. Tällä hetkellä ne toimivat eri paikoissa.

Nekalan paloaseman osalta 2023 käynnistetty hanke jatkuu aseman suunnittelulla ja rakentaminen ajoittuisi vuosille 2025-2026. Nekalan paloaseman valmistumisen viivästyminen siirtää myös keskuspaloaseman saneerausta eteenpäin.

Vuodelle 2024 on suunniteltu investointeja vastaavana sopimuksena Virtojen paloaseman rakentaminen ja rakentaminen ajoittuu pääosin vuodelle 2025. Ruoveden paloaseman peruskorjaussuunnitelma vaihtuu uudisrakentamishankkeeksi talousteknisestä syistä ja uudisrakennushanketta suunnilleen samalla aikataululla kuin Virroille. Investointisuunnitelmaan esitetään rahaa vuodelle 2025. Kustannusarvio hieman aiempaa suurempi johtuen myös ensihoidon tilatarpeista. Mänttä-Vilppulan asema on poistettu suunnitelmasta, koska tarkemmassa tarkastelussa on todettu, ettei sille ole suunnitelmakaudella tarvetta.

Vammalan paloaseman saneeraus/uudisrakennus nostetaan investointilistalle rakennuksen huonon kunnan vuoksi. Tälle oli aiemmassa varattu 8 Me vuodelle 2025. Sahalahdelle on tehty alustavia suunnitelmia saneerauksesta ja kustannusarvio on nousemassa selvästi uuteen hybridiyksikön tilatarpeisiin liittyen, mutta kyse kokonaisuudessa pienestä hankkeesta.

Hiedanrannan alue ei tulle nykyisessä taloudellisessa tilanteessa kehittymään alkuperäisessä aikataulussa ja hanketta voidaan siirtää vuodelle 2027. Sen sijaan Ruotulan paloaseman rakennushankkeen aikataulua aikaistetaan vuosille 2026-2027, mikä on myös kaavoituksen osalta realistinen tavoite.

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Vuosina 2024–2027 omaan taseeseen kohdennettavat rakennuskustannukset ovat yhteensä 16,6 milj. euroa ja investointeja vastaavat rakentamisen sopimukset yhteensä 40,7 milj. euroa.

Vuosien 2024–2027 investointisuunnitelmassa on kalustoinvestointeihin varauduttu yhteensä 12,65 milj. eurolla.

Investointisuunnitelma perustuu Pirkanmaan pelastustoimen jatkuvan analyysin antamaan kokonaiskuvaan pelastustoimen palvelutarpeen muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä. Kokonaiskuvan muodostumista tuetaan tiedolla johtamisen, tiedonhallinnan ja kehittämisen toimenpitein. Palvelutasoa määriteltäessä on otettu huomioon myös toiminta valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnittelu perustuu valtakunnallisesti määriteltyihin suorituskykyvaatimuksiin ja niiden tuottamiseksi tarvittaviin kyvykkyyksiin. Suorituskyvyn toteutumista suorituskykyvaatimusten mukaisesti seurataan ja arvioidaan tietoon perustuen säännöllisesti ja kohdennetaan palveluja niin, että uhkia vastaava palvelutaso toteutuu.

Riskeiltään samankaltaisilla alueilla on saman tasoiset ja yhdenmukaiset palvelut. Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso vastaa pääosin kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuus- tai muita uhkia. Tampereen kaupunkiseudun kehittyminen on nopeaa ja samalla pelastustoimen riskialueissa/tehtävissä tapahtuu muutoksia. Lisääntyvä palvelutarve edellyttää toiminnan riittävää rahoitusta, jonka turvin palvelujen saatavuutta palveluverkkoa rakentamalla (rakentaminen, kalusto, henkilöstö) voidaan parantaa.

Kustannusvaikuttavuuden arviointi on hankalaa pelastustoimessa valmiusorganisaationa, jonka toiminnan osalta merkittävät toimintatavat sekä ohjeistukset (toimintavalmius, resurssit) on säädöksissä ja ohjeissa ylhäältä kansallisesti sitovasti määritelty.

HUOM! Pelastuslain päivityksen mukainen YTA-alueen johtokeskus edellyttää lisämäärärahoja hyvinvointialueen rahoitukseen.

Kehittämistavoite	Toteuttamis- aikataulu (vuosi)	Lisäys käyttötalous- arvioon (t€)	Investointi- tarve (t€) (perustuu hankintasuunnitelmaan)	HTV -vaikutus
YT-alueen tilanne- ja johtokeskuksen kehittäminen	2024-2027			
Teknisen pelastamisen kehittäminen	2024-2027	+ 100 (2024)	100(2024)	
Turvallisuusviestinnän digitalisaation kehittämistoimenpiteet	2024-2026		20 (2025)	
Asumisen turvallisuuden kehittäminen ikäihmisten kodeissa	2024-2026			
Paloasema Etelä (Nekala, Tre)	2025-2026		16 600(2025-2026)	
Paloasema Länsi (Tesoma,Rahola Tre)	2026		6500 (2026)	20 (2026)
Paloasema Virrat	2025		5000 (2025)	
Paloasema Urjala	2024		5500 (2024)	
Paloasema Ruovesi	2025		5500 (2025)	
Paloasema Sastamala (Vammala)	2025		8000 (2025)	
Paloasema Hiedanranta (Tre)	2027		3500 (2027)	12 (2027)
Paloasema Ruotula (Tre)	2026-2027		6000 (2026-2027)	12 (2027)
Paloasema Akaa (Kylmäkoski)	2026		4000 (2026)	
Keskuspaloaseman vanhan osan perusparannus	2027		11300 (2027)	
Paloasema Kangasala (Sahalahti)	2024-2025		500 (2024-2025)	
Paloasema Sastamala (Keikyä)	2027		50 (2027)	
Laite- ja kalustohankinnat			12 651 (2024-2027)	

Taulukko 4: Kehittämissuunnitelman kooste

6 Liitteet:

6.1 Liite 1 Toimintaympäristö- ja riskianalyysi TL IV

6.2 Liite 2 Toimintaympäristön riskimatriisi TL IV

6.3 Liite 3 Väestönsuojeluorganisaation kehittämistarpeet TL IV -aineisto

6.4 Liite 4 Henkilöstöresurssit TL IV

6.5 Liite 5 Tikasautot TL IV

6.6 Liite 6 CBRNE valmius TL IV

6.7 Liite 7 Palvelutasopäätöskartta

6.8 Liite 8 Pelastustoiminta TL-IV -aineisto

6.9 Liite 9 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen TL IV